

آینه حُسن، بهشت تماشا است؛ انعکاس خوبی‌ها در لبخندی که علی (ع) به هیات هلال ماه بر افلاک و نهاد؛ آینه‌ای به زلالی میراث فاطمه (س)؛ پاک‌ی آب‌های ابدی. خوبی را به عیار نام تو باید سنجید و زیبایی را در سلوک آینه‌وار تو باید دید. نام تو شکوفه‌ای است که از سپیده دم آسمان می‌روید و دریچه‌ای که به عطر نور و نسیم و نام‌های نه‌اینجایی گشوده می‌شود. بدر رمضان به نام تو می‌درخشد. تو فرزند شجاعتی و برادر رشادت و خود، خلاصه خوبی‌ها از آغاز تا انجام جهان. السلام علیک یا آفتاب.

نگاهی به چشم اندازهای جدید کتاب رسانی

قطار توزیع در ایستگاه تازه

با منوچهر صدوقی سه‌بار «تفسیر منسوب به امام جعفر صادق (ع)»

تفسیر نور با صبح صادق

تفسیر منسوب به امام جعفر صادق (ع) اخیراً به اهتمام منوچهر صدوقی سه‌بار از سوی انتشارات حکمت چاپ و منتشر شده است. منوچهر صدوقی سه‌بار متولد ۱۳۲۷ پیش از سی سال است که در انجمن حکمت و فلسفه و دانشگاه شهید مطهری مشغول به تدریس است. وی در طول سال‌ها تحقیق و پژوهش در حوزه فرهنگ اسلامی بیش از ۲۰ عنوان کتاب منتشر شده دارد. تعلیقه شرح فصوص الحکم نخستین کتاب او محسوب می‌شود که در سال‌های قبل از انقلاب به بازار آمد.

۱۰

در فرآیند انتشار یک کتاب مراحل مختلفی طی می‌شود تا کتاب به دست مخاطب برسد. تالیف یا ترجمه یک کتاب، ارائه آن به ناشر، حروفچینی، نمونه‌خوانی و ویراستاری کتاب، صفحه‌بندی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی و در نهایت کتابی که آماده رسیدن به دست مخاطب است. پس از این مرحله، کتاب باید به شیوه‌ای به دست مخاطب برسد. این مرحله که توجه به آن تا سال‌های اخیر همواره مغفول واقع شده، دارای چنان اهمیتی است که توجه نداشتن به آن سبب می‌شود تا ثمره کار چند تیم حوزه نشر با سرانجامی ناخوشایند روبه‌رو شود. به زبان ساده‌تر، در کنار انتشار بهترین کتاب‌های جهان، اگر این آثار به دست مخاطب نرسد، همه رشته‌ها تبدیل به پنبه خواهد شد. متأسفانه چنان‌که پیش‌تر گفته شد، سیستم توزیع در ایران تا چندی قبل مورد توجه نبود و همه تأکیدها بر انتشار کتاب قرار می‌گرفت؛ اما تجربه نشان‌دهنده چیزی دیگر بود. بسیاری از آثار قابل تامل از آنجایی که به دست مخاطب نرسیدند یا در پروسه رسیدن به دست مخاطبان گسترده در سطح کشور با مشکلاتی مواجه بودند آنچنان‌که باید و شاید مورد توجه قرار نگرفتند. در ادامه این گزارش مشکلات حوزه توزیع کتاب و راهکارهای عملی آن در گفت‌وگو با چند ناشر و توزیع‌کننده حرفه‌ای کتاب مطرح شده است. به‌طور قطع ناشران و توزیع‌کنندگان دیگر نیز در این زمینه می‌توانند به راه‌کارهای مشکلات و راهکارهای خود بپردازند اما مجال محدود سبب می‌شود تا این صحبت‌ها ناگفته بماند. کتاب هفته، دست‌ناشران و توزیع‌کنندگانی را که در این عرصه به اظهار نظر می‌پردازند به گرمی می‌فشارد و تلاش خود را در جهت انتشار نظرات ایشان صرف خواهد کرد.

۸

دعوت به درنگ

یکی از مسائل مهم در نقد ادبی، توجه به مسائل تئوریک است. نویسندگان و منتقدی که خود را به دانش تئوریک در عرصه زبان‌شناسی، نشانه‌شناسی، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و سایر علوم انسانی مرتبط مجهز نکنند، کمتر می‌تواند به عنوان یک نویسنده و منتقد جدی در عرصه ادبیات مطرح شود. از این روست که کتاب‌های بسیاری از جمله اهمیت نظریه به اهمیت این قضیه پرداخته است. «تری ایگلتن» که از نظریه‌پردازان مطرح تئوری‌های ادبی به حساب می‌آید و چند کتاب او در این عرصه نیز به فارسی ترجمه شده، در این کتاب شرح داده است که علت این موضوع چیست. در ادامه بخش‌هایی از نظریات او مورد بررسی قرار می‌گیرد. به عقیده ایگلتن، چیزی که موجب تمایز نوع بشر از دیگر مخلوقات می‌شود، آن است که بشر درون جهانی از معنا سکنی گزیده است یا به عبارتی ساده‌تر، در یک جهان و نه تنها فضایی فیزیکی زندگی می‌کند.

۱۵

نمایشگاه قرآن، میزبان ۳۰ قرآن پژوه و هنرمند قرآنی از ۲۰ کشور جهان

ملاقات در شب‌های آفتابی

شب‌ها بعد از افطار، مترو سواری بدون شلوغی و فشار و ازدحام دلچسب است، خاصه این‌که به قصد بازدید از نمایشگاه قرآن بیرون رفته باشی. این شب‌ها اغلب مسافرانی که در ایستگاه شهید بهشتی از مترو پیاده می‌شوند به بهانه دیدار از شانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم از خانه بیرون زده‌اند و از دیدن سریال‌های مختلف شبکه‌های مختلف تلویزیون صرف نظر کرده‌اند. از درب ورودی مصلای امام خمینی (ره) تا ساختمان مصلای و محل برگزاری نمایشگاه قرآن فاصله‌ای نسبتاً طولانی است و برای آنهایی که حوصله پیاده‌روی ندارند، ون‌هایی وجود دارد که کرایه آنها صلواتی است.

بازدیدکنندگان به شوق بازدید از نمایشگاه قرآن و حضور در جلسات و برنامه‌های مختلف به محوطه شرقی مصلای می‌رسند که برای چهارمین سال متوالی میزبان نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم شده است. برای اولین بار در سال ۱۳۸۴، سیزدهمین نمایشگاه قرآن کریم در مصلای برگزار شد تا پس از آن، همه ساله از امکانات متعدد این فضا برای شکل‌گیری این رویداد و البته نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران استفاده شود. پیشتر نمایشگاه قرآن در محل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و چند دوره‌ای هم در محل موزه هنرهای معاصر برگزار می‌شد. به هر تقدیر با توجه به افزایش و گسترده شدن بخش‌های مختلف نمایشگاه قرآن و همچنین افزایش حجم مخاطبان،

۶

کتابخانه

شنبه ۲۳ شهریور ۱۳۸۷
۱۲ رمضان ۱۴۲۹، ۱۳ سپتامبر ۲۰۰۸
شماره ۱۴۸، پیاپی ۷۹۹
۲۴ صفحه، ۲۰۰ تومان

ISSN: 1029-3345

صاحب امتیاز: خانه کتاب
سردبیر: پدram پاک‌آیین
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی
خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه
خواججه نصیر، پلاک ۱۰، طبقه چهارم
تلفن: ۶۶۹۶۱۵۱-۴
سازمان آگهی‌ها: ۲۲۵۵۲۴۶
چاپ: ایرانچاپ

www.ketabehafteh.ir

اصلاح نظام آموزش کتابداری

برای فراهم شدن زمینه آموزش تخصصی کتابداری و اطلاع‌رسانی در کشور باید آیین‌نامه آموزشی این رشته، همچنین شرایط و ضوابط برنامه‌های گروه‌های دانشگاهی بازنگری شود. دکتر عباس حری، از بنیان‌گذاران رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی و عضو هیات علمی دانشگاه تهران با بیان این مطلب گفت: کثرت گرایي حاکم در فضای آموزش دانشگاهی کتابداری و اطلاع‌رسانی کشور ما نقص آموزش تخصصی در این رشته است. در عین حال تعداد گروه‌های کتابداری کشور از میزان معمول بیشتر است، در حالی که اغلب این گروه‌ها شرایط اولیه چون نیروی انسانی، امکانات و منابع پایه کارآمد را ندارند.

۵

نویسنده مطلب باید بلند نظری همراه با عمق و شجاعت کامل در بیان مطالب داشته باشد؛ یعنی هیچ گونه رودربایستی از دانشجو و غیر دانشجو نداشته باشد. به عبارت دیگر، وقتی من این مطلب را می نویسم، اگر در این مطلب چیزی هست که به دلیلی به فلان خواننده برخورد خورد، یا پشداوری او را به هم خواهد زد، آن نباید مثل شرط متاخر، در نوشته من اثر کند. من باید نوشته را واقعی و شجاعانه بنویسم.

مواضع شجاعانه در دنیا هم به درد آدم می خورد. ما کسانی را در دوران ده سال گذشته دیدیم که مواضع غیر شجاعانه گرفتند؛ برای این که فلان قشر بدش نیاید، برای این که فلان قشر این توقع را دارد، یا از من این توقع را دارد. آنهاطور خاصی حرف می زدند؛ این به ضررشان تمام شد اما بلند نظری نباید فراموش بشود. انسان با بلند نظری و سعه صدر باید حرفش را بزند، اما در همان سعه صدر، شجاعت و صراحت و ایستادگی در مواضع را در نظر داشته باشد.

بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار نویسندگان
مجله حوزه ۱۳۷۰/۱۱/۲۸

فراخوان بیست و ششمین جایزه کتاب سال

دبیرخانه کتاب سال از کلیه پدید آورندگان، مترجمان، مصححان و ناشران دعوت کرده است آثار خود را تا ۳۱ شهریور ۱۳۸۷ به دبیرخانه کتاب سال ارسال کنند.

این دبیرخانه هدف از برگزاری این مراسم ارتقای فرهنگ جامعه اسلامی، حفظ استقلال و هویت فرهنگی و همچنین حمایت و تشویق مولفان، مترجمان و مصححان و ناشران متعهد کشور می داند. آثار ارسالی باید برای نخستین بار در سال ۸۶ منتشر شده باشند و جزو آثار درسی و کمک درسی نباشند. دبیرخانه کتاب سال در تهران، خیابان انقلاب، بین خیابان فلسطین جنوبی و صبا، شماره ۱۱۷۸، طبقه دوم واقع شده است. بیست و ششمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در بهمن ماه ۱۳۸۷ برگزار می شود.

جشنواره کتاب و رسانه برتر؛ ۲۹ آبان

همزمان با برگزاری شانزدهمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران، هفتمین جشنواره کتاب و رسانه برتر ۲۹ آبان ۸۷ در تهران برگزار خواهد شد.

این دوره از جشنواره در شش بخش یادداشت، گزارش، گفت و گو، خبر، عکس و کاریکاتور برگزار می شود و خبرنگاران می توانند آثار خود را با موضوع کتاب که از شهریور ماه سال ۱۳۸۶ در مطبوعات و رسانه های گروهی منتشر شده باشد در این جشنواره شرکت دهند.

خبرنگاران برای شرکت در این جشنواره تا تاریخ ۱۵ آبان سال جاری فرصت دارند تا مطالب خود را به روابط عمومی وزارت ارشاد ارسال کنند.

با فراخوان استان های سراسر کشور صورت می گیرد

حمایت وزارت ارشاد از نشر داستان های انقلاب

اسلامی با توجه به گروه بندی صورت گرفته (استان الف)، (استان ب)، (استان ج) به ترتیب حداکثر چهار، سه و دو عنوان خواهد بود.

این طرح تا پایان سال جاری از سوی معاونت امور فرهنگی و با همکاری ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام و آثار برگزیده استان ها منتشر خواهد شد.

داوری و انتخاب کتاب های برگزیده به عهده ادارات استانی است.

زمینه، مراتب را به معاونت امور فرهنگی اعلام کنند تا نسبت به امضای تفاهمنامه جهت حمایت از چاپ کتاب های برگزیده آن استان اقدام شود.

همچنین در این نامه شرایط حمایت معاونت امور فرهنگی و چگونگی پرداخت هزینه های چاپ و انتشار هر عنوان کتاب در استان اعلام شده است.

تعداد عناوین کتب مورد حمایت هر استان از سوی معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد

معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در نظر دارد به مناسبت نکوداشت سی امین سالگرد پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی ایران و در راستای حمایت از فعالیت های فرهنگی در کلیه استان ها از چاپ و انتشار کتاب های داستان با موضوع انقلاب اسلامی حمایت کند.

این معاونت به همین منظور طی نامه ای به تمامی مدیران کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان ها از ایشان خواسته است در صورت تمایل به همکاری در این

۴۰ ناشر روسی در نمایشگاه کتاب تهران

اوفسیاتیکوف مدیر نمایشگاه های بین المللی کتاب مسکو از تمایل کشورش برای شرکت در بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران با حضور بیش از ۴۰ ناشر از این کشور خبر داد.

ابوذر ابراهیمی رایزن فرهنگی ایران در حاشیه بیست و یکمین نمایشگاه بین المللی کتاب مسکو هفته گذشته با اوفسیاتیکوف مدیر نمایشگاه های بین المللی کتاب مسکو دیدار و گفت و گو کرد. در این دیدار که امیدی مشاور رئیس نمایشگاه بین المللی کتاب تهران و محمود حکیمی نویسنده ایرانی نیز حضور داشتند ابوذر ابراهیمی رایزن فرهنگی ایران در خصوص حضور روسیه در نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در سال ۱۳۸۸ با طرف روسی وارد بحث و گفت و گو شد. اوفسیاتیکوف مدیر نمایشگاه های بین المللی کتاب مسکو نیز در این دیدار گفت: روسیه مایل است در نمایشگاه سال آتی تهران با بیش از ۴۰ بنگاه انتشاراتی از این کشور شرکت کند. وی همچنین گفت: آوازه عظمت نمایشگاه بین المللی کتاب تهران به گوش ما هم رسیده است و به همین دلیل مایلم با حضور جدی در این نمایشگاه به تعمیق دوستی دو کشور کمک کنیم. در پایان این دیدار طرفین در خصوص کتاب هایی که باید در نمایشگاه ارائه شود تبادل نظر کردند.

تمدید فراخوان کتاب سال دانشجویی

دبیرخانه جشنواره کتاب سال دانشجویی از تمدید فراخوان پانزدهمین دوره این جشنواره در تمامی رشته ها تا ۱۵ مهر ماه خبر داد.

بر اساس این فراخوان موضوعات ویژه جشنواره پانزدهمین دوره کتاب سال دانشجویی نوآوری و شکوفایی به مناسبت نامگذاری سال ۸۷ از سوی مقام معظم رهبری، قرآن و مفاهیم والای آن و کارآفرینی و اشتغال اعلام شده است. این جشنواره از سوی سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی و با همکاری سازمان ملی جوانان، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت علوم، تحقیقات و

گرامیداشت روز شعر و ادب با حضور وزیر ارشاد

روز شعر و ادب فارسی از سوی خانه کتاب و با حضور وزیر و معاونان وزارت ارشاد و جمعی از استادان و بزرگان شعر و ادب فارسی گرامی داشته می شود. روابط عمومی خانه کتاب اعلام کرده است: این مراسم که به تجلیل شخصیت استاد شهریار می پردازد دوم مهرماه به صرف افطار و شام در هتل انقلاب برگزار خواهد شد.

دعوت وزارت ارشاد برای خرید کتاب از ناشران

معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در اطلاعیه ای از ناشران خواست برای فروش کتاب هایشان اقدام کنند. معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در این اطلاعیه آورده است: به این وسیله به اطلاع تمام ناشران حوزه های مختلف کشورمان می رساند که بر اساس صورتجلسه های شماره ۳۰۰ و ۳۱۰ از تاریخ اعلام شده تا پایان روز سی ام مهرماه سال جاری، فرصت دارند با مراجعه به واحد خرید کتاب معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نسبت به فروش کتاب هایشان اقدام کنند. طی این صورتجلسه معاونت فرهنگی تاکید کرده است در صورت سپری شدن مهلت مقرر، هیچ تعهدی را نسبت به خرید کتاب نخواهد پذیرفت.

دایرة المعارف بزرگ قرآنی در ۳۰ هزار صفحه

مدیرعامل بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی از انتشار دایرة المعارف بزرگ قرآنی در ۳۰ هزار صفحه و ۳۰ جلد در آینده خبر داد. دایرة المعارف المعجم فی فقه لغة القرآن و سر بلاغته در زمینه علوم قرآنی با موضوعاتی چون لغت، بلاغت، معانی، اعراب و معارف کلامی، فقهی، عرفانی، فلسفی و اعجاز قرآن است. از این دایرة المعارف تاکنون ۱۳ هزار صفحه در ۱۳ جلد منتشر شده است.

علی اکبر الهی خراسانی، مدیرعامل بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی این کتاب را افتخار جهان اسلام و ایران خواند.

به گفته وی، بنا به سفارش رهبر معظم انقلاب تاکنون ۳۰ دوره از این کتاب به شخصیت ها و مراکز پژوهشی جهان اسلام اهدا شده است.

الهی خراسانی می گوید منابع این دایرة المعارف مجموعه ای از کتب اهل سنت و شیعه است و کار جمع آوری علمی آن به دور از تعصبات دینی و فرقه ای صورت پذیرفته است.

به گفته وی، ذیل هر واژه قرآنی اقوالی از علمای شیعه و اهل سنت نقل شده و همین مسئله، کتاب مذکور را به کتابی جامع و منحصر به فرد تبدیل کرده

به کوشش پرویز بیگی حبیب آبادی منتشر شد

فرهنگ توصیفات امام خمینی (ره) در شعر معاصر

کتاب 'فرهنگ توصیفات امام خمینی (ره) در شعر شاعران معاصر' به اهتمام پرویز بیگی حبیب آبادی در ۶۰۶ صفحه به پیشخوان ادبیات امروز رسید. این اثر پژوهشی-ادبی

که مشتمل بر چهار فصل به هم پیوسته اصطلاحات در حوزه اخلاقیات، اصطلاحات در حوزه معنویات، اصطلاحات در حوزه طبیعت و اصطلاحات در حوزه حماسه است، به بررسی مصداقی توصیفات می پردازد که شاعران انقلاب از حضرت امام خمینی (ره) در حوزه های اخلاق، معنویت، طبیعت و حماسه در شعرهایشان داشته اند.

پرویز بیگی حبیب آبادی که پیش تر مجموعه سه جلدی 'حماسه های همیشه' را با موضوع معرفی شاعران دفاع مقدس و بررسی اشعار آنان ارائه کرده است، در مقدمه 'فرهنگ توصیفات امام خمینی (ره) در شعر شاعران معاصر' نوشته است: اشعار سروده شده درباره امام (ره) به فاصله زمانی ورود ایشان به کشور تا دو سال پس از ارتحال مربوط می شود.

وی با اشاره به اینکه جلوه های امام (ره) در شعر شاعران، طیف بسیار وسیع و گسترده ای را به خود اختصاص داده است، نوشته: تعابیر فراوان و مختلف، اشارات، ترکیبات، تشبیهات، استعارات و نگاه ها و دیدگاه های توصیفی شاعران درباره امام (ره) تا به آن حد است که می توان فرهنگ ویژه ای از این همه ذهنیت ها و کنذوکاواهای شاعرانه ارائه داد.

به نوشته بیگی حبیب آبادی، هر یک از این جلوه ها و فضا سازی های شاعران به لحاظ بار محتوایی، معنایی، اعتقادی، اجتماعی، فرهنگی، اسطوره ای، ملی، میهنی، مذهبی، عرفانی و ... که دربردارد، قابل تفسیر و تعبیر و نقد و بررسی فراوان است.

کتاب 'فرهنگ توصیفات امام خمینی (ره) در شعر شاعران معاصر' با شمارگان دو هزار نسخه از سوی نشر عروج وابسته به موسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

است. تألیف و تدوین این مجموعه از سوی گروه قرآن بنیاد پژوهش های اسلامی و زیر نظر واعظ زاده خراسانی از سال ۱۳۶۳ آغاز شده بود. تا جلد دهم برای این اثر از کلمه المعجم استفاده می شد ولی بعد از آن به توصیه رهبر انقلاب اسلامی

فروش ۱۵ میلیون تومان بن الکترونیک در نمایشگاه قرآن

مسئول بخش فروش بن الکترونیک بانک سامان از فروش ۱۵۰ میلیون ریال بن الکترونیکی طی ۹ روز فعالیت نمایشگاه قرآن خبر داد.

مینا کوره بازی در این باره گفت: تا کنون ۱۵۰۰ کارت به مبلغ ۱۰۰ هزار ریال به فروش رفته که در مجموع برابر ۱۵۰ میلیون ریال فروش نقدی طی ۹ روز فعالیت نمایشگاه قرآن بوده است.

وی خاطر نشان کرد: بن های ۱۰۰ و ۲۰۰ هزار ریالی، خریداران بیشتری نسبت به بن های ۱۵۰ هزار ریالی داشت در حالی که این غرفه بن های ۱۵۰ و ۱۰۰ هزار ریالی را عرضه می کند و بر همین اساس بن های ۱۰۰ هزار ریالی فروش بیشتری داشته است.

کوره بازی همچنین افزود: این کارت ها از ۲۰ درصد تخفیف برخوردارند که این تخفیف برای کارت های ۱۰۰ هزار ریالی برابر ۸۰ هزار ریال و برای کارت های ۱۵۰ هزار ریالی برابر ۱۲۰ هزار ریال می شود و خریداران می توانند تا سقف ۳۰۰ هزار ریال به خرید بن الکترونیکی اقدام کنند.

کوره بازی تصریح کرد: به دلیل قراردادی که بانک سامان با نمایشگاه منعقد کرده است، سعی داریم تا پایان نمایشگاه حدود ۶۰ هزار کارت الکترونیک را به فروش برسانیم.

وی اذعان داشت: بر اساس این قرارداد نمایشگاه ۲ میلیارد ریال از مبلغ این بن کارت ها را به منظور دریافت تخفیف برای خریداران، در اختیار بانک سامان قرار داده است.

کوره بازی اعلام کرد: بانک سامان تاکنون حمایت هایی برای رونق این بخش به عمل آورده است که از آن جمله می توان به صدور رایگان کارت های الکترونیک و پرداخت هزینه تبلیغات اشاره کرد.

وی همچنین اذعان داشت: ۹۲ درصد از غرفه های نمایشگاه به دستگاه کارت خوان مجهزند و روند نصب این دستگاه ها تا پایان نمایشگاه ادامه خواهد داشت.

جشنواره کتاب کودک و نوجوان؛ بهمن ماه

امسال علاوه بر معرفی برترین آثار منتشر شده در حوزه کتاب کودک و نوجوان، در عین حال با نمایشگاه آثار ناشران کتاب های کودک همراه خواهد بود.

ابراهیمی افزود: این کتاب هادر چهار رشته شعر، داستان تالیفی، داستان ترجمه ای، گرافیک و یک بخش ویژه شامل کتاب های منتشر شده با موضوع انقلاب اسلامی و امام خمینی (ره) در سی سال گذشته مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

گفتنی است علاقه مندان به شرکت در این جشنواره می توانند تا ۱۵ مهر امسال آثار خود را به تهران، خیابان خالد اسلامبولی، شماره ۲۴، دبیرخانه جشنواره کتاب و مطبوعات ارسال کنند.

سیزدهمین جشنواره کتاب کودک و نوجوان با انتشار فراخوانی ناشران کتاب های کودک را به مشارکت در این جشنواره دعوت کرد.

این جشنواره با انتشار فراخوان خود از ناشران نویسندگان، مترجمان، شاعران و هنرمندان عرصه تصویرگری و گرافیک کتاب های کودک خواسته است که سه نسخه از هر یک از آثارشان را تا ۱۵ مهر به دبیرخانه جشنواره در تهران ارسال کنند.

جشنواره دوسالانه کتاب کودک و نوجوان، آثار منتشر شده در این حوزه را در سال های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ مورد بررسی قرار می دهد. به گفته جعفر ابراهیمی، دبیر این جشنواره، سیزدهمین دوره این رویداد فرهنگی و ادبی، بهمن

انتشار فهرست کتاب های خطی کتابخانه مجلس

فهرستی از ۸۷۱۰ مدخل از نسخه های خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی منتشر شد. کتابخانه مجلس شورای اسلامی با دارا بودن بیش از ۲۵ هزار جلد نسخه خطی یکی از کتابخانه های مهم جهان اسلام است که همچنان بر شمار ذخایر آن افزوده می شود.

با توجه به این که تألیف و تهیه فهرست های مبسوط و تفصیلی از آثار خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی زمان و مجال بیشتر می طلبد و استاد عبدالحسین حائری با دقت فراوان به این مهم می پردازد، کتابخانه مجلس در اقدامی به منظور آگاهی پژوهشگران، نسخه شناسان و متن پژوهان از نسخه های خطی فهرست نشده کتابخانه مجلس، فهرست مختصری تهیه و تدوین کرده و به زودی آن را در دسترس عموم قرار خواهد داد.

این فهرست که نتیجه تلاش چند ساله دکتر سید محمد منصور طباطبایی است مشتمل بر ۸۷۱۰ مدخل است و به ترتیب عناوین آثار اعم از کتب و رسائل تنظیم شده و برای دسترسی سهل تر به محتوا، نمایه ای شامل راهنمای موضوعی، مؤلفان، محل کتابت و نام کاتبان برای آن فراهم آمده است. این کتاب ۱۳۰۰ صفحه ای با شمارگان ۱۰۰۰ نسخه منتشر شده است.

برنامه های سرای اهل قلم

سرای اهل قلم در ادامه برنامه های خود این هفته با دو نشست میزبان علاقه مندان کتاب و کتابخوانی است.

امروز - شنبه - و از ساعت ۱۷ نقد و بررسی مجموعه شعر 'جسه های یک ماهی که دل به دریا زد و رفت' با حضور دکتر سیامک بهرام پرور، اسماعیل امینی و دکتر مژگان عباسلو بر گزار می شود. روز چهارشنبه ۱۷ شهریور نیز از ساعت ۱۷ نمایشنامه 'پرنده سبز' در سرای اهل قلم خوانده می شود. این اثر که نوشته بنوسون است از سوی دکتر محمود عزیزی ترجمه شده و بهروز خرم نیز آن را کارگردانی می کند. در این نشست دکتر محمود عزیزی، پرویز پورحسینی، محمد صالح علا و مریم جعفری حصارلو حضور خواهند داشت.

تأسیس کتابخانه پایان نامه های حوزوی

کتابخانه پایان نامه های سطح سه (کارشناسی ارشد) و چهار (دکتری) حوزه های علمیه و مراکز تخصصی وابسته تأسیس می شود.

مدیر تحصیلات تکمیلی مرکز مدیریت حوزه علمیه قم با اعلام این خبر گفت: این کتابخانه همزمان با آغاز سال جدید تحصیلی حوزه های علمیه در فاز سوم مجتمع صدوق افتتاح خواهد شد. حجت الاسلام ضمیری افزود: در این کتابخانه بیش از دو هزار پایان نامه مقاطع سطح سه و چهار (کارشناسی ارشد و دکتری) رشته های مختلف حضوری قرار گرفته که با افتتاح کتابخانه این مجموعه در اختیار عموم قرار خواهد گرفت.

وی افزود: تنها در سال گذشته تحصیلی تدوین هزار پایان نامه دیگر توسط طلاب در این واحد به تصویب رسیده است که به این مجموعه اضافه خواهد شد.

رونمایی از قرآن خطی منسوب به امام سجاد (ع)

نسخه‌ای خطی از کتاب 'فتوحات مکیه' نوشته ابن عربی در آینده‌ای نزدیک خبر داد. نسخه‌ای که مرکز دایرة المعارف انسان شناسی و گنجینه آثار خطی و فرهنگی قصد رونمایی آن را دارد مربوط به قرن هشتم است. فتوحات مکیه از منابع اصلی عرفان نظری است و از متون آموزشی سطوح عالی به این رشته محسوب می‌شود. محی الدین ابن عربی این کتاب را در قرن ششم نگاشته است. مقام محبت، انواع عشق عرفانی و جلوه‌گاه‌های آن، مقام خلیل بودن، مقام شوق و اشتیاق و شناخت حالت بی خودی به خاطر محو شدن در جمال معشوق از سرفصل‌های این کتاب است. محمدصادق محفوظی در عین حال گفت: در آینده نزدیک کتاب‌های 'حکمت الاشراف' شیخ

در زمان قاجار مربوط به سال ۱۲۶۴ ه. ق از جمله نسخ نفیسی بودند که هفته گذشته رونمایی شدند. محمدصادق محفوظی، رئیس مرکز دایرة المعارف انسان شناسی و گنجینه آثار خطی و فرهنگی در این مراسم گفت: جمع‌آوری حدود ۸۰ هزار اثر تاریخی، فرهنگی و خطی کار آسانی نبوده و همه با توفیقات الهی و لطف و عنایت خداوند صورت گرفته است. وی همچنین گفت: جای تأسف است که در اطراف این مرز و بوم، صحاری بی هویت از آثار ارجمند این کشور پهناور برای خود هویت می‌سازند و بعضی از ما از ارجمندی این آثار بی‌تبدیل غافلیم. **رونمایی نسخه خطی 'فتوحات مکیه'** در عین حال رئیس مرکز دایرة المعارف انسان شناسی و گنجینه آثار خطی و فرهنگی از رونمایی

قرآنی به خط کوفی مربوط به قرن دوم و منسوب به دستخط امام زین العابدین (ع) که روی پوست دل آهو کتابت شده با حضور شخصیت‌های پژوهشی، فرهنگی و هنری ایران در مرکز دایرة المعارف انسان شناسی و گنجینه آثار خطی و فرهنگی رونمایی شد. در این مراسم همچنین از قرآن خطی، سه خط ثلث و رقا و نسخ با کتابت کمال الدین غزالی در سال ۹۶۶ ه. ق در بغداد رونمایی به عمل آمد. قرآن خطی با کتابت عبدالرشید دیلمی، خواهرزاده میرعماد الحسنی، قرآن خطی به دستخط عبدالله عاشور رنایی از دوره قاجار، قرآن خطی به دستخط ابن محمد میرزا جعفر ابوالقاسم شریف در سال ۱۲۲۷ ه. ق به سفارش فتحعلی شاه قاجار و قرآن خطی به دست خط مسیح موسوی طالقانی، امام جمعه تهران

شهاب الدین سهروردی مربوط به قرن هفتم، رساله‌ای منتشر نشده از مرحوم دهدار و رساله‌ای منتشر نشده در اصول به خط مؤلف آقاضیاء الدین عراقی رونمایی خواهد شد.

خرید دو میلیون کتاب برای کتابخانه‌های بافق

شرکت سنگ آهن بافق به منظور تامین منابع مورد نیاز کتابخانه‌های این شهرستان، هزینه خرید دو میلیون نسخه کتاب را در اختیار انجمن کتابخانه‌های عمومی قرار می‌دهد. اکنون در شش کتابخانه بافق در مجموع فقط ۸۰ هزار و ۴۸۹ نسخه کتاب وجود دارد که این تعداد پاسخگوی نیاز اعضا نیست. مدیرکل امور کتابخانه‌های استان یزد با اعلام این خبر گفت: این پیشنهاد، شنبه سیزدهم شهریور ماه در آخرین جلسه انجمن کتابخانه‌های شهرستان بافق مطرح و قطعی شد. محمدرضا قانع افزود: در این جلسه که به ریاست ذبیح الله خواجه‌ای، فرماندار برگزار شد، به تصویب رسید که کتابداران شهرستان در دوره‌های تخصصی آموزش رایانه دانشگاه پیام نور شرکت کنند و این اداره کل نیز شش دستگاه رایانه برای مکانیزه شدن کتابخانه عمومی بافق در اختیار انجمن قرار دهد. بنابر این گزارش در این جلسه، مدیرکل کتابخانه‌های استان یزد تامین نیروی مورد نیاز کتابخانه‌های شهرستان را پذیرفت و بر لزوم تاسیس کتابخانه مرکزی در شهرستان بافق تاکید کرد. به گزارش اینبا از شش کتابخانه عمومی شهرستان بافق، کتابخانه‌های 'عمومی بافق' و 'مجتمع فرهنگی و هنری' در مرکز شهرستان قرار دارند و 'شهید بهشتی' آهن شهر در شهرک سنگان حومه بافق واقع شده است. همچنین در بخش پرجمعیت بهاباد سه کتابخانه 'شهید جلیلی'، 'فاطمیه' و کتابخانه روستایی 'آسفیج' به فعالیت مشغولند.

همایش پاسداران اهل قلم در هفته کتاب

چهارمین همایش پاسداران اهل قلم با عنوان گام اول همزمان با هفته کتاب برگزار می‌شود. معرفی آثار پاسداران جوانی که برای نخستین بار موفق به چاپ آثار خود شده‌اند، هدف اصلی این دوره از همایش عنوان شده است. آثار رسیده از طرف نویسندگان پاسدار در هفت گروه تخصصی، فرهنگی، اجتماعی، نظامی، فنی، پزشکی و سیاسی - حقوقی توسط استادان دانشگاه در هر رشته داوری

خواهند شد و همزمان با هفته کتاب از برگزیدگان تقدیر به عمل خواهد آمد. در فاصله سال‌های ۱۳۸۳ تاکنون بیش از هفت هزار عنوان کتاب توسط هزار و پانصد نفر از پاسداران اهل قلم منتشر شده است که از این میان آثاری به عنوان کتاب برگزیده سال جمهوری اسلامی معرفی شده‌اند. دبیرخانه همایش پاسداران اهل قلم از نویسندگان پاسدار دعوت کرده حداکثر تا پایان مهرماه سال جاری سه جلد از هر آثاری که در فاصله سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۷ به چاپ رسانده‌اند را به دبیرخانه همایش واقع در خیابان استاد نجات‌اللهی، خیابان شهید لباف، ساختمان شهید شیرازی، پلاک ۲۷ ارسال کنند.

انتشار کتاب ماه هنر

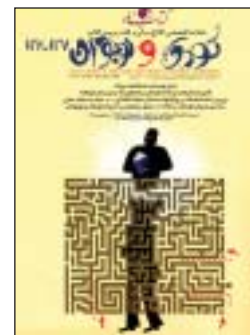
ایرانی - اسلامی اختصاص داده و در آغاز مطلب خود آورده است: هنر و اندیشه عالی ترین و اساسی ترین زیربنای هر تمدنی است. هنرها در شکل‌های گوناگون به مثابه لباس یک فرهنگ و تمدن است. نخستین لایه‌های هر تمدنی در گذشته و حال آثار هنری از جمله فضای بصری جامعه شامل معماری، تزیینات و... است. به دیگر سخن آثار هنری آینه تمام‌نمای یک تمدن به‌شمار می‌رود. کتاب ماه هنر به صاحب امتیازی خانه کتاب و مدیر مسئولی محمود سالاری منتشر می‌شود.

صد و هجدهمین شماره کتاب ماه هنر، ماهنامه تخصصی اطلاع‌رسانی، نقد و بررسی کتاب منتشر شد. از مطالب مهم این شماره می‌توان به معنی هنر از نظر برخی متفکران معاصر، مفهوم نور و رنگ و بررسی آرای هنری کربن، منابع مستند در هنر طراحی ایرانی، اصول و مفاهیم طراحی معماری دانشگاه و تجسمی خلاق از فضا در نقاشی ایرانی اشاره کرد. دکتر محمدخزائی سردبیر این نشریه نیز یادداشت خود در این شماره را به ضرورت تدوین تاریخ هنر

کتاب ماه کودک و نوجوان منتشر شد

به عنوان مولفه‌ای تابع مدرنیته اجتماعی ایران و در امتداد طولی مدرنیته دنیای غرب به عنوان یک کل منسجم معرفی کنند. از دیگر مطالب این شماره که روی جلد این نشریه نیز منعکس شده است می‌توان به حتی نویسنده‌ها هم اشتباه می‌کنند، بررسی نمادشناسانه و روانکاوانه داستان خانه شکلاتی، سبک به مثابه معنی، سانسور ادبیات کودکان در کانادا و... اشاره کرد. کتاب ماه کودک و نوجوان به صاحب امتیازی خانه کتاب و سردبیری خسرو آقاییاری منتشر می‌شود.

شماره‌های ۱۲۶ و ۱۲۷ کتاب ماه کودک و نوجوان از سوی خانه کتاب منتشر شد. در آغاز یادداشت سردبیر این شماره با عنوان انسان تک ساحتی و هری پاتر آمده است: گفتمان نقد ادبی معاصر در جامعه ایرانی اگرچه فاقد نظام مدون و منسجم و قابل دفاعی است و کمتر تلاش شده است تا مبانی، کارکردها و روش‌های آن تعریف شود، اما بسیاری از منتقدان و تحلیلگران بر این باور پی فشارند که این نقد را با تمام فراز و فرودهایش در قلمرو و تئوریک نقد مدرن و

فراخوان

بیست و ششمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران

بیست و ششمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در بهمن ماه ۱۳۸۷ برگزار می‌شود. بر این اساس دبیرخانه کتاب سال از کلیه پدیدآورندگان، مترجمان، مصححان و ناشران دعوت می‌کند، آثار خود را تا ۲۱ شهریور ۱۳۸۷ به نشانی زیر ارسال کنند.

اهداف کتاب سال:

- ارتقای فرهنگ جامعه اسلامی، حفظ استقلال و هویت فرهنگی
- حمایت و تشویق مولفان، مترجمان و مصححان و ناشران متعدد کشور

شرایط شرکت در کتاب سال:

- آثار ارسالی برای اولین بار در سال ۱۳۸۶ منتشر شده باشند.
- کتاب‌های درسی و کمک‌درسی نباشند.

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، بین خیابان فلسطین جنوبی و صبا، شماره ۱۷۸، طبقه ۲، دبیرخانه کتاب سال

تلفن: ۶۶۹۶۶۱۳۹، دورنگار: ۶۶۹۶۶۲۱۸

www.ketabsal.ir

اصلاح نظام آموزش کتابداری

برای فراهم شدن زمینه آموزش تخصصی کتابداری و اطلاع رسانی در کشور باید آیین نامه آموزشی این رشته، همچنین شرایط و ضوابط برنامه های گروه های دانشگاهی بازنگری شود.

دکتر عباس حری، از بنیان گذاران رشته کتابداری و اطلاع رسانی و عضو هیات علمی دانشگاه تهران با بیان این مطلب گفت: کثرت گرایي حاکم در فضای آموزش دانشگاهی کتابداری و اطلاع رسانی کشور مانع از آموزش تخصصی در این رشته است. در عین حال تعداد گروه های کتابداری کشور از میزان معمول بیشتر است، در حالی که اغلب این گروه ها شرایط اولیه چون نیروی انسانی، امکانات و منابع پایه کارآمد را ندارند.

وی افزود: ۴۲ سال از عمر آموزش کتابداری و اطلاع رسانی در ایران می گذرد و پس از این سابقه طولانی انتظار داریم تخصص گرایي در این رشته رواج یابد.

سروراستار دایرة المعارف کتابداری و اطلاع رسانی با بیان این مطلب که تالیف دایرة المعارف تخصصی کتابداری و اطلاع رسانی دو جلدی در ایران نشان دهنده آمادگی و ظرفیت این رشته برای تخصصی شدن است، گفت: در ایران، قرن ها پیش نسخه شناسی، کتاب شناسی و تولید فهرست های مختلف که ابزارهای این رشته اند، وجود داشته است. تالیف دایرة المعارف با هدف نظام بخشیدن به این اصول، مقدمه ای برای تخصص گرایي رشته کتابداری و اطلاع رسانی در کشور ماست.

عضو هیات علمی دانشگاه تهران، کمبود نیروی انسانی و تمرکز گرایي گروه ها را دو مانع اصلی در تخصصی شدن کتابداری و اطلاع رسانی کشور عنوان کرد و توضیح داد: متأسفانه گروه ها، نیروهای متخصص کتابداری و اطلاع رسانی را برای آموزش درس های مختلف به کار می گیرند و این امر به دلیل کمبود نیروی انسانی و تعدد گروه های کتابداری است که ناچارند با اعضای ثابت و محدود، تمام درس های ارائه شده را به سرانجام برسانند.

وی تأکید کرد: باید ضوابط آیین نامه ای به شیوه ای اصلاح شود که هر گروه برای آموزش درس مختلف از نیروی متخصص همان حوزه حتی از دانشگاه های سایر شهرها استفاده کند.

عضو هیات علمی دانشگاه تهران، جای نظام نظارتی و ارزیابی فعالیت گروه های کتابداری و

اطلاع رسانی را در کشور خالی دانست و ادامه داد: در صورتی که شرایط فعلی بر فضای آموزش کتابداری ما حاکم باشد، نمی توانیم به سمت تخصصی شدن گام برداریم.

دکتر حری در ادامه به مقایسه آموزش کتابداری و اطلاع رسانی کشور با کشورهای پیشرفته پرداخت و توضیح داد: ایران از نظر کمی مانند تعداد گروه ها و اعضای هیات علمی در جهان عقب نیست اما مشکل ما ترسیدن به سطح آموزش تخصصی است.

طراح دانشنامه جهان اسلام، تأکید کرد: جذب دانشجوی کتابداری و اطلاع رسانی به صورت غیر متمرکز می تواند گامی مثبت برای تخصصی شدن کتابداری در دانشگاه ها باشد به گونه ای که هر دانشجو می تواند بر اساس علاقه خود در آزمون تخصصی دانشگاه مورد نظر شرکت کند.

وی در ادامه به تشریح سنخیت اطلاع رسانی با رشته کتابداری و اطلاع رسانی پرداخت و گفت: اطلاعات بن مایه کتابداری و اطلاع رسانی است و علم اطلاعات را می توانیم به دو بخش اطلاع شناسی (حوزه نظری اطلاعات) شامل انواع، کارکردها و موانع دریافت اطلاعات و اطلاع رسانی (حوزه عملی) شامل شیوه های انتقال اطلاعات تقسیم کنیم.

به عقیده دکتر حری، اطلاع رسانی، کتابداری است که کارش را درست انجام می دهد، بنابراین می توانیم

نهاد کتابخانه های عمومی و سازمان اوقاف توافق کردند

ساخت کتابخانه در کنار بقاع متبرکه

بر اساس امضای تفاهمنامه ای میان دبیر کل نهاد کتابخانه های عمومی و نماینده سازمان اوقاف و امور خیریه، در کنار امامزاده ها و بقاع متبرکه موجود در کشور، کتابخانه عمومی ساخته می شود. برای ساخت این کتابخانه ها، زمین های موقوفه قابل واگذاری و ساختمان های مستعد در اختیار نهاد کتابخانه های عمومی قرار می گیرد.

مهندس منصور واعظی، دبیر کل نهاد کتابخانه های عمومی در مراسم امضای این تفاهمنامه گفت: نهاد کتابخانه های عمومی کشور یک نهاد غیر دولتی است و در قانون تاسیس آن بر نقش کمک های دولتی و نیز حمایت های سازمان های دیگر چون شهرداری در پرداخت نیم درصد درآمد، وزارت مسکن و شهرسازی در تامین زمین و ... تأکید شده است.

وی از دوره جدید مدیریت سازمان اوقاف و امور خیریه به عنوان نقطه عطفی در جلب مشارکت این سازمان در توسعه کتابخوانی و کتابخانه های عمومی یاد کرد و اظهار داشت: نهاد کتابخانه های عمومی کشور با مشکلات جدی در تامین هزینه اداره و توسعه کتابخانه های عمومی کشور روبه رو است. اکنون به ازای هر ۱۰۰ نفر فقط یک متر مربع فضای کتابخوانی در دسترس داریم که این رقم در بسیاری از کشورها ۱۰ برابر است.

دبیر کل نهاد کتابخانه های عمومی کشور، با تأکید بر این که حوزه کتابخانه در کنار فعالیت های فرهنگی دیگر یکی از بهترین حوزه های توسعه فرهنگی است، ابراز امیدواری کرد که دستگاه های مختلف وظایف خود را در قبال نهاد کتابخانه های عمومی انجام دهند.

به گزارش اینها همچنین در این مراسم، حجت الاسلام و المسلمین حیدر مصلحی، نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه اظهار داشت: هدف از امضای این تفاهمنامه، معرفی بقاع متبرکه به عنوان قطب فرهنگی است. بقاع متبرکه و امام زاده ها بیشترین مخاطب را دارند به گونه ای که بر اساس آمار ما سالانه بیش از ۱۰۰ میلیون ایرانی زائر بقاع مقدس اند که از این تعداد بیش از ۸۰ میلیون نفر به زیارت امام زاده ها و بقاع متبرکه غیر از امام رضا(ع) و حضرت معصومه(س) می روند.

در نشست مدیران فرهنگی و مسئولان معاونت پژوهشی حوزه عنوان شد

توسعه حمایت های فرهنگی

از پژوهشگران حوزوی

در نشستی با حضور معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مسوولان موسسه خانه کتاب راهکارهایی برای توسعه حمایت علمی و فرهنگی از پژوهشگران حوزه مورد بحث قرار گرفت. در نشست مشترک مدیران معاونت پژوهشی حوزه با نماینده معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مسوولان موسسه خانه کتاب، راه کارهای تقویت همکاری های مابین و توسعه حمایت های علمی و فرهنگی از پژوهشگران حوزوی مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

در این نشست حجت الاسلام سیدعلی عماد، مشارکت در برگزاری همایش کتاب سال حوزه و جشنواره علامه حلی، توسعه و تجهیز کتابخانه های عمومی و تخصصی حوزه، حمایت از پژوهشگران و نویسندگان حوزوی، اطلاع رسانی مستمر در معرفی کتاب های حوزوی و برگزاری نشست های نقد کتاب را از جمله مهم ترین زمینه های همکاری معاونت فرهنگی وزارت ارشاد و موسسه خانه کتاب با معاونت پژوهشی حوزه دانست. علی شجاعی صائین، مدیرعامل موسسه خانه کتاب نیز، زمینه ها و بسترهای همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد و حوزه علمیه را مناسب و مساعد دانست و افزود: حوزه علمیه می تواند از امکانات خانه کتاب از جمله نشریات کتاب ماه، کتاب هفته و خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا) به منظور اطلاع رسانی فعالیت های علمی خود استفاده کند. وی همچنین حمایت از برگزاری همایش کتاب سال حوزه، مشارکت در برگزاری نشست های نقد کتاب در حوزه، تداوم اعطای کارت خرید کتاب به پژوهشگران حوزوی و تامین کتاب های مورد نیاز کتابخانه های مراکز و موسسات علمی حوزه را از جمله زمینه های همکاری معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد و حوزه علمیه بیان کرد.

به جای واژه 'کتابداری' در رشته کتابداری و اطلاع رسانی کلمه اطلاع شناسی را قرار دهیم.

به گزارش اینها عباس حری، استاد ممتاز کتابداری و اطلاع رسانی، از بنیان گذاران دوره دکترای این رشته و از فعالان چند بنیاد فرهنگی در ایران، مفهوم اطلاع شناسی با رویکرد نوین را برای نخستین بار در جهان مطرح کرده است.

بیش از ۱۵۰ مقاله و ۱۴ کتاب تألیفی یا ترجمه ای، سردبیری چند مجله تخصصی و اطلاع رسانی، سروراستاری دایرة المعارف کتابداری و اطلاع رسانی، ترجمه بیش از ۱۷۰ مقاله برای دانشنامه جهان اسلام و همکاری در آماده سازی فرهنگنامه کودک و نوجوان از مهم ترین دستاوردهای علمی و فرهنگی دکتر عباس حری به شمار می آید.

افتتاح

صحافی طوبی

در سالروز ولادت با سعادت حضرت امام حسن مجتبی (ع)

تاکن

- ته دوخت
- چسب گرم
- منگنه
- برش
- پانچ و فنر
- و

اصفهان، چهارراه ابن سینا
جنب بانک صادرات
تلفن: ۴۴۸ ۴۴۶۴

شمیم رحمت

مراقبه در ماه رمضان

تالیف: میرزا جواد آقا علی تبریزی

نشر جمهوری

دفتر مرکزی - انقلاب: ۶۶۴۸۵۱۱۲
فروشگاه شماره ۱ - جمهوری: ۳۳۹۳۰۳۹۰
فروشگاه شماره ۲ - قلهک: ۲۲۶۰۲۵۵۵

خانه کتاب منتشر کرد

خیابان انقلاب بین فلسطین و صباي جنوبی
شماره ۱۱۷۸

نمایشگاه قرآن، میزبان ۳۰ قرآن پژوه و هنرمند قرآنی از ۲۰ کشور جهان

ملاقات در شب های آفتابی

امسال نیز چون سال های گذشته، بخش بین الملل چند روز پس از افتتاح رسمی نمایشگاه فعالیت خود را آغاز کرد که البته مدت زمان فعالیت این بخش در مقایسه با سال های گذشته به دو برابر افزایش یافته و به مدت دو هفته فعال خواهد بود.

بخش بین الملل نمایشگاه قرآن امسال، میزبان ۳۰ چهره قرآن پژوه و هنرمند قرآنی از ۲۰ کشور جهان است.

مهمانان شرکت کننده در این بخش افرادی هستند که در زمینه های مختلف علوم قرآنی صاحب نظر و متخصص به شمار می آیند.

این گروه ویژه دیدار و گفت و گوهایی با استادان دانشکده الهیات دانشگاه تهران، دانشکده علوم حدیث شهری و دانشگاه مذاهب اسلامی خواهند داشت.

در بخش هنرمندان نیز آثاری با گرایش های مختلف رشته خوشنویسی، تذهیب، کار روی چوب و سایر اجناس و صنایع دستی ارائه شده است.

در بخش بین الملل نمایشگاه امسال پژوهشگران و هنرمندان از کشورهایی چون پاکستان، آلبانی، تونس، ترکیه، سوریه، انگلیس، عراق، لبنان و ... حضور دارند. به گفته دبیر بخش بین الملل شانزدهمین نمایشگاه قرآن کریم، این بخش نسبت به سال گذشته ۲۵ درصد رشد داشته است.

وی در خصوص چگونگی حضور هنرمندان و پژوهشگران خارجی در نمایشگاه قرآن گفت: دبیرخانه دائمی اداره همکاری های سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی از طریق پست الکترونیک با مراکز دانشگاهی و قرآنی جهان اسلام برای حضور هنرمندان و پژوهشگران قرآنی کشورهای مختلف تلاش خود را آغاز می کند. در نتیجه انجام اقدامات مذکور و با توجه به شرایط ویژه حضور در نمایشگاه، هنرمندان قرآنی ۳۰ کشور جهان انتخاب شدند.

این بخش از نمایشگاه که در طبقه فوقانی مصلا و در انتهای راهرو قرار دارد و از پنجشنبه چهاردهم شهریور فعالیت خود را آغاز کرد و به مدت دو هفته میزبان و پذیرای علاقه مندان و مراجعان به نمایشگاه است.

طی یک هفته گذشته که از افتتاح این بخش می گذرد، بازدیدکنندگان از نمایشگاه استقبال جالب توجهی از آثار هنری ارائه شده از کشورهای خارجی حاضر در نمایشگاه کتاب، داشتند.

ده ها محفل قرآنی

نمایشگاه قرآن علاوه بر آن که فرصتی برای معرفی آثار هنرمندان، پژوهشگران و نویسندگان مختلف و همچنین فروش کتاب، نرم افزار و آثار هنری مرتبط با قرآن است، در عین حال مکان مناسبی برای برگزاری نشست ها و محافل مختلف با حضور پژوهشگران، نویسندگان و شاعران متعددی از داخل و خارج کشور است که چنین برنامه هایی مخاطبان فراوانی در نمایشگاه دارد.

امسال نیز چون سال های گذشته شاهد برگزاری ده ها نشست و محفل مختلف در محل نمایشگاه هستیم که از اولین روز برگزاری نمایشگاه شاهد شکل گیری آنها بودیم.

تأثیر قرآن در شعر و ادب فارسی، رمان با اندیشه های دینی، الگوسازی در آموزش های قرآن، مهدویت و تمدن جهان اسلام، قرآن و سلامت، بررسی عملکرد آموزش و پرورش در حوزه آموزش قرآن و جایگاه زن در قرآن عناوین تعدادی از این نشست هاست که برخی از آنها طی روزهای آتی در سالن های مختلف

آنها نیز معرفی شده است.

آمار و اطلاعات ترجمه های قرآن در سراسر جهان، گردآوری دایرةالمعارف زبان شناسی از تعدادی کشورها، نمودار تعداد ترجمه های مختلف در طول تاریخ و راه اندازی سایت ترجمه که آخرین آمار و اطلاعات را در اختیار قرآن پژوهان قرار می دهد از دیگر امکانات این بخش است.

شایان ذکر است این بخش از نمایشگاه قرآن کریم، در طول سال تلاش مستمری در حوزه ترجمه قرآن کریم به زبان های دیگر دنیا دارد که با توجه به وجود ۶۴۰۰ زبان زنده در دنیا، کاری سخت و البته مهم است.

این مجموعه تاکنون قرآن را به ۵۴ زبان از جمله انگلیسی، ترکی آذری، اسپانیایی و ترکی استانبولی ترجمه کرده اند و ترجمه قرآن به زبان های فرانسه، ژاپنی و چینی را در دست دارند.

به گفته یکی از کارشناسان این بخش از نمایشگاه گرچه تنوع ترجمه در زبان های مختلف وجود دارد اما این مجموعه که زیر نظر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی فعال است، تلاش می کند تا ترجمه ای دقیق و بدون اشکال را به زبان های مختلف دنیا ارائه کند و در اختیار دیگر مسلمانان کشورهای جهان قرار دهد. ترجمه قرآن به زبان روسی از جمله برنامه های آینده این مجموعه است.

بخش بین الملل

یکی از مهم ترین بخش های نمایشگاه قرآن کریم که به نوعی آن را با دیگر نمایشگاه های قرآن برگزار شده در دیگر استان های کشور متمایز می کند، بخش بین الملل آن است.

شعر و ادبیات در بین تمام هنرها بیشترین تأثیر را از قرآن گرفته است و این موضوع را در شعر شاعران معاصر نیز بسیار می توان دید؛ شعرهای افرادی چون طاهره صفارزاده، موسوی گرمارودی، زنده یاد حسن حسینی، سلمان هراتی و ...

۱۰۷ ترجمه قرآن

یکی از بخش های ثابت نمایشگاه بین المللی قرآن کریم طی سال های اخیر بخش معرفی ترجمه های قرآن به زبان های خارجی بوده است. امسال در این بخش از نمایشگاه ۱۰۷ ترجمه قرآنی به زبان های زنده دنیا در معرض نمایش قرار گرفته است که در مقایسه با سال گذشته، دو ترجمه به زبان های رومنی و مالدیوی به مجموعه موجود افزوده شده اند.

در این بخش از نمایشگاه علاوه بر نمایش قرآن های مذکور، قرآن های متعددی که به زبان انگلیسی ترجمه شده اند نیز در معرض دید قرار دارند. این قسمت شامل ۸۰ قرآن است که همراه با ترجمه ها، مترجم

در بخش بین الملل نمایشگاه امسال پژوهشگران و هنرمندان از کشورهایی چون پاکستان، آلبانی، تونس، ترکیه، سوریه، انگلیس، عراق، لبنان و ... حضور دارند

شب ها بعد از افطار، مترو سواری بدون شلوغی و فشار و ازدحام دلچسب است. خاصه این که به قصد بازدید از نمایشگاه قرآن بیرون رفته باشی. این شب ها اغلب مسافرانی که در ایستگاه شهید بهشتی از مترو پیاده می شوند به بهانه دیدار از شانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم از خانه بیرون زده اند و از دیدن سریال های مختلف شبکه های مختلف تلویزیون صرف نظر کرده اند. از درب ورودی مصلا می امام خمینی (ره) تا ساختمان مصلا و محل برگزاری نمایشگاه قرآن فاصله ای نسبتاً طولانی است و برای آنهایی که حوصله پیاده روی ندارند، ون هایی وجود دارد که کرایه آنها صلواتی است.

بازدیدکنندگان به شوق بازدید از نمایشگاه قرآن و حضور در جلسات و برنامه های مختلف به محوطه شرقی مصلا می رسند که برای چهارمین سال متوالی میزبان نمایشگاه بین المللی قرآن کریم شده است. برای اولین بار در سال ۱۳۸۴، سیزدهمین نمایشگاه قرآن کریم در مصلا برگزار شد تا پس از آن، همه ساله از امکانات متعدد این فضا برای شکل گیری این رویداد و البته نمایشگاه بین المللی کتاب تهران استفاده شود.

پیشتر نمایشگاه قرآن در محل کنون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و چند دوره ای هم در محل موزه هنرهای معاصر برگزار می شد. به هر تقدیر با توجه به افزایش و گسترده شدن بخش های مختلف نمایشگاه قرآن و همچنین افزایش حجم مخاطبان، مصلا می امام خمینی (ره) بهترین محل برای برگزاری چنین رخدادی است. محلی که امسال برخلاف سال های گذشته، از چند روز مانده به ماه مبارک رمضان میزبان شانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با ده ها بخش مختلف شد.

البته امسال علاوه بر افزایش تعداد روزهای برپایی نمایشگاه، شاهد تغییرات دیگری از جمله ساعات استقبال از مراجعان و همچنین معرفی بخش های جدیدی نیز هستیم؛ بخش هایی چون غرفه سی امین سال انقلاب، غرفه های مربوط به خانواده، غرفه شب آفتابی و ...

چراغانی با آیه ها

از حیاط ضلع شرقی مصلا که شب های برگزاری نمایشگاه بین المللی قرآن با حضور خانواده ها حال و هوایی صمیمی دارد که بگذریم، به ورودی نمایشگاه می رسیم و چند پله بالاتر، نمایشگاه آغاز می شود. اولین بخش از نمایشگاه امسال 'جلوه های قرآنی در ادبیات فارسی' است که این بخش چون سال های گذشته مورد توجه و استقبال مردم قرار گرفته است و شاید به همین دلیل فضای بیشتری را به آن اختصاص داده اند.

نیایش خوانی بر آستان آسمان با حضور ساعد باقری، نشست ملکوت تکلم با حضور شاعرانی چون علی موسوی گرمارودی، علی معلم، طاهره صفارزاده و ... محفل ادبی سوره تماشا با اجرای سهیل محمودی و شب شعر صاحب دل با اجرای رسول نجفیان از جمله برنامه های ثابت و هر شب این بخش از نمایشگاه است. برنامه های متنوع و متفاوت جلوه های قرآنی در ادبیات فارسی نمایشگاه امسال آنقدر جذاب هستند که بتوانند بسیاری از علاقه مندان به ادبیات را هر شب به نمایشگاه بیاورند. سهیل محمودی که در اغلب نمایشگاه های قرآن سال های اخیر به عنوان مجری حضور داشته در خصوص نسبت ادبیات فارسی و قرآن می گوید:

از برنامه های بخش دانشگاهی نمایشگاه قرآن است. **لحظه های قرآنی** تقریباً دو هفته از آغاز به کار شانزدهمین نمایشگاه قرآن کریم گذشته است و در این چهارده روز نمایشگاه قرآن مخاطبان و مراجعان زیادی از تهران و البته دیگر شهرهای کشور داشته است تا از غرفه های مختلف و نشست ها و محافل متنوع آن بازدید کنند. هر چه به نیمه ماه مبارک رمضان نزدیک می شویم و از آن عبور می کنیم به حجم بازدید کنندگان از نمایشگاه افزوده می شود و به خصوص امسال که نمایشگاه تا نیمه شب ادامه دارد، ساعات پس از افطار بسیار شلوغ تر می شود.

نمایشگاه امسال همانند نمایشگاه های سال های گذشته از تنوع گسترده ای برخوردار است و این گونه برنامه ریزی شده تا برای همه سنین مراجعه کننده به نمایشگاه برنامه هایی وجود داشته باشد؛ برای کودکان و نوجوانان، برای جوانان، برای خانواده ها، برای حوزویان و برای دانشگاهیان.

طی این ایام همه بخش های نمایشگاه مانند بخش کودک، بخش خانواده، بخش پاسخگویی به احکام و ... پر مخاطب و پراستقبال بوده است و تصور می شود طی روزهای باقیمانده خصوصاً شب های قدر به واسطه برگزاری برنامه های ویژه، شلوغ تر از هر سال شود.

بارقه های نمایشگاه

حضور پاکستان با ۳۸ اثر قرآنی، راه اندازی سایت قرآنی تبیان، حضور یکی از قاریان ممتاز و برجسته در هر شب جهت تلاوت قرآن و اذان در محل نمایشگاه، ثبت نام عمره دانشجویی در نمایشگاه قرآن، حضور ۱۲ استاد برجسته خوشنویسی، کاریکاتور، حکاکی، نقاشی و تذهیب در نمایشگاه، برگزاری مسابقه پیامک نور، برگزاری مسابقه پیام کوتاه "سبحان" انتشار تفسیر قرآن به روایت رهبر معظم انقلاب، ارائه قرآن دیجیتال مرجع و عرضه نسخه صوتی دیوان حضرت امام (ره) از دیگر اتفاقاتی هستند که در نمایشگاه قرآن رخ داده و می تواند جالب توجه باشد.

ارتباط با مخاطبان در سطح بالایی استفاده می کنند. **استقبال از ۳۰ سالگی انقلاب** اما بخش سی امین سال انقلاب که از جمله بخش های جدید شانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم است، با استقبال قابل توجه مراجعان مواجه شده است.

فضای گسترده ای که به این بخش اختصاص یافته و استفاده از امکانات مختلف نور، تصویر، صدا، رنگ و حجم در این غرفه باعث شده برای مراجعان به نمایشگاه قرآن پس از حضور در این محل برای دقایقی تغییر فضا ایجاد شود و برای آنها لحظات و صحنه هایی از سال های انقلاب تداعی شود. البته در این مسیر، سال های پس از انقلاب و دوران سال های دفاع مقدس تا همین اواخر برای بازدید کنندگان این غرفه توسط امکانات موجود روایت می شود.

به گفته مدیر بخش سی امین سال انقلاب اسلامی، از مدت ها قبل کارهای پژوهشی در ارتباط با ریشه های قرآنی انقلاب اسلامی ایران صورت گرفته بود.

قرآن و دانشگاهیان

با پشت سر گذاشتن دو هفته از برگزاری نمایشگاه قرآن، بخش دانشگاهی نیز بازدید کنندگان پیدا کرده است.

این بخش از نمایشگاه که با حضور ۳۰ نهاد دانشگاهی و ۴۰ غرفه راه اندازی شده میزبان ۱۴ نشست تخصصی و دفاعیه پنج رساله دکتری و کارشناسی ارشد در بخش دانشگاهی است.

از برنامه های ویژه بخش دانشگاهی، غرفه آیه های سماوی است که در این غرفه می توان با استفاده از برنامه های نرم افزاری، آسمان شب و صور فلکی را رویت کرد.

برگزاری میزگرد بررسی وضعیت فعالیت های قرآنی و عترت، معرفی و تقدیر از مولفان و مترجمان کتاب های قرآن و عترت دانشگاهی، معرفی و تقدیر از هنرمندان قرآن و عترت، تقدیر و تکریم از پیشکسوتان و فعالان معارف قرآنی و عترت قسمتی

ویژه ای به لحاظ نوع محصولات عرضه شده داشته باشد و به همین لحاظ امسال تلاش شده تا کتاب های عرضه شده به صورت محتوایی بررسی شوند و صرفاً کتاب های حوزه دین در نمایشگاه به نمایش درآیند. قاسمی مدیر نشر مکتوب شانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با اشاره به این مطلب که بخش عمده ای از مخاطبان نمایشگاه قرآن خانواده ها هستند و با توجه به این که با اطمینان و اعتماد از چنین محلی کتاب و سایر محصولات را خریداری می کنند می گوید که باید نظارت دقیقی در خصوص محصولات ارائه شده داشت.

قاسمی پس از اشاره به الفبایی شدن غرفه های ناشران شرکت کننده در نمایشگاه امسال به موضوع توزیع پارانه ای در نمایشگاه اشاره کرد و گفت: برگزاری نمایشگاه قرآن و هدفمند کردن پارانه ها موجب پیشرفت، توسعه و رونق کار می شود، زیرا این امر باعث ترویج مباحث فرهنگی و قرآنی و بحث فروش محصولات این حوزه ها خواهد شد، در واقع زمانی که پارانه ها به صورت هدفمند به دست مصرف کننده می رسد مصرف کننده واقعی می تواند از پارانه ها استفاده کند و در این صورت است که آمار فروش کتاب به مراتب بالا می رود و این امر ناخودآگاه تاثیر خود را بر اقتصاد نشر می گذارد.

در این بخش از نمایشگاه، ناشران شرکت کننده دیدگاه های قابل توجهی ارائه کرده که در توسعه آثار قرآنی می تواند مفید و کارآمد باشد.

به عنوان مثال مدیر انتشارات سلسله قلم معتقد است پس از پایان دوره برگزاری نمایشگاه قرآن، ارتباط با خوانندگان آثار دینی کم می شود و باید برای ادامه این ارتباط چاره ای اندیشید.

مدیر اداره نشر و مطبوعات پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی نیز در خصوص جایگاه نمایشگاه قرآن معتقد است: ناشران و نویسندگان هر ساله با عرضه بهترین آثار خود که در طول سال ایجاد کرده اند در نمایشگاه قرآن حاضر می شوند و از فرصت مناسب

نمایشگاه با حضور چهره های شاخص حوزه، دانشگاه و استادان فن برگزار می شود. البته در همین راستا بخش دانشگاهی و بخش حوزه نیز به صورت مستقل نشست های متعددی را برگزار خواهند کرد تا تعداد نشست های نمایشگاه امسال بیش از ۶۰ مورد باشد. یکشنبه ۳۱ شهریور و دوشنبه اول مهر بخش دانشگاهی به ترتیب نشست های "لبسه اسلامی"، "علی (ع) و قرآن" و "علی (ع) و قدر" را برگزار خواهد کرد.

به گفته مسئولان برگزاری نمایشگاه این برنامه ریزی صورت گرفته تا شاهد شکل گیری محافل و نشست های متنوعی باشیم به صورتی که بتوان پاسخگویی علاقه مراجعان به نمایشگاه بود. از دیگر برنامه هایی که طی روزهای آتی در نمایشگاه قرآن برگزار می شود، تجلیل از خادمان پیشکسوت قرآنی در روز دوم مهر، بزرگداشت علامه عسکری در روز سوم مهر و مراسم «قدس قطعه ای از اسلام» با حضور خانواده شهدای انتفاضه در روز چهارم مهر است.

نشر مکتوب و ۴۰ درصد تخفیف

یکی دیگر از مهم ترین ویژگی های نمایشگاه قرآن امسال، عرضه محصولات با تخفیف تا میزان ۴۰ درصد است. امسال کارت های پارانه ای به مبلغ ۳۰ هزار تومان در اختیار بازدید کنندگان قرار گرفت تا بتوانند محصولات قرآنی خریداری کنند. این کارت ها با ۲۰ درصد تخفیف عرضه می شود و از طرف دیگر ناشران نیز حداقل بیست درصد تخفیف در فروش محصولات خود در نظر می گیرند.

این بخش از نمایشگاه که تحت عنوان بخش نشر مکتوب شناخته شده به واسطه نمایش و فروش محصولات مختلف قرآنی همواره پر مخاطب بوده است و برای خیلی از مراجعان، بخش فروش آثار از جمله مهم ترین بخش ها بوده است.

همین نوع برخورد مراجعان با این بخش از نمایشگاه باعث شده تا این بخش از اهمیت و جایگاه

بسمه تعالی فراخوان

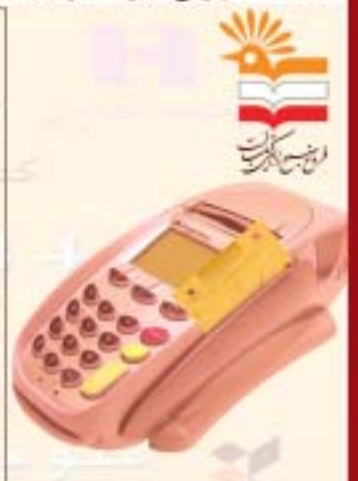

به منظور اجرای قانون برنامه چهارم توسعه فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشور و برای هدفتن کردن یارانه های حوزه نشر و هدایت آنها به سوی مصرف کنندگان واقعی، طرح توزیع کارت الکترونیکی خرید کتاب ویژه دانشجویان، طلاب علوم دینی، اهل قلم و دیگر واجدان شرایط با حمایت معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی توسط موسسه خانه کتاب به اجرا درمی آید.

بر اساس این طرح، کارت الکترونیکی خرید کتاب جایگزین بین های کاغذی شده و افراد با در اختیار داشتن این کارت و یک شماره رمز می توانند تا سقف شارژ شده در کارت، اقدام به خرید کتاب نمایند. بر اساس محاسبات و آمارهای موجود پیش بینی می شود در سراسر کشور حدود چهار میلیون نفر مشمول این طرح شوند. بر این اساس و به منظور ایجاد زیرساخت های لازم، ضروری است کتابفروشی ها که آخرین حلقه توزیع کتاب در کشور محسوب می شوند، به سامانه دریافتی این کارت ها مجهز شوند. لذا از کلیه ناشران و کتابفروشان که دارای مجوز معتبر از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و یا اتحادیه صنعتی بوده و تاکنون موفق به استفاده از این سیستم در فروشگاه خود نشده اند، تقاضا می شود جهت نصب دستگاه کارت خوان، فرم زیر را تکمیل و به همراه تصویر مجوز مربوطه به نشانی: خیابان انقلاب - بین صبای جنوبی و فلسطین - موسسه خانه کتاب - طبقه منفی دو ارسال و یا به صورت حضوری به موسسه خانه کتاب ایران بخش کارت الکترونیکی خرید کتاب مراجعه نمایند.

فرم درخواست نصب دستگاه کارت خوان

نام واحد فروشگاهی / کتاب فروشی / انتشاراتی	نشانی:
شماره تلفن:	نشانی الکترونیکی:
سال تاسیس:	مشخصات مدیر مسئول:
شماره شناسنامه:	نام خانوادگی:
کد ملی:	متولد:
	صادره از:

نگاهی به چشم اندازهای جدید کتاب رسانی

قطار توزیع در ایستگاه تازه

هزینه، تبلیغات کتاب در رسانه‌ها را میسر کنند. مدیر توزیع کتاب آتابک ضمن بیان آن که باید از سیستم توزیع کتاب در کشور حمایت شود، از درآمد چاپی کم این صنف یاد می‌کند. به گفته حسن پور، برخی از خاطر می‌برند که این کتاب با تخفیف ۲۵ درصدی به کتابفروشی عرضه می‌شود و سهم توزیع کننده با توجه به وضع مالیاتی، آنقدر قابل توجه نیست.

این توزیع کننده کتاب، با اشاره به آن که حذف مالیات برای ناشران و کتابفروشان می‌تواند راهی برای بهبود فرهنگ باشد، می‌گوید: چرا این فرآیند نباید در مورد توزیع کننده کتاب روی دهد؟ وی در پایان ضمن بیان آن که توزیع کتاب، امری نوپا در کشور ماست، می‌افزاید: توزیع کتاب، در کشور ما کمتر از سی سال قدمت دارد که باید از این صنف حمایت شود.

داوود رمضان شیرازی، مدیر انتشارات دارالحکمه اسلامیة در توضیح بیشتر می‌گوید: اصل مسئله این است که ما در تهران، بیش از آن که کتابفروشی داشته باشیم ناشر داریم. حتی در خوشبینانه‌ترین آمار، ما سه هزار ناشر فعال در تهران داریم، حال آن که کتابفروشی‌های تهران و سراسر ایران این تعداد نیست. او سپس با اشاره به این که وزارت ارشاد باید از ناشران و توزیع کنندگان کتاب حمایت کند، می‌گوید: وضعیت چرخش سرمایه در میان توزیع کنندگان به گونه‌ای است که آنها توان خرید اندکی از ناشر دارند در نتیجه کتاب‌های کمی را می‌توانند به شهرستان‌ها بفرستند. وزارت ارشاد باید به توزیع کنندگان وام‌های درازمدت بدهد. چرا که دریافت پول کتابی که به شهرستان می‌رود دست کم ۸ یا یک سال بعد برمی‌گردد و به توزیع کننده فشار می‌آورد. وی می‌افزاید: باید وضع به گونه‌ای پیش رود که از ناشر و توزیع کننده حمایت شود و گر نه کتاب به دست مخاطب نمی‌رسد. وی در بخشی دیگر از حرف‌هایش، تبلیغات را عاملی موثر در جهت بهبود وضعیت کتاب و طبعاً توزیع آن می‌داند. این ناشر بر این اعتقاد است که باید توسط رسانه‌ها تخفیف‌های قابل توجهی برای معرفی کتاب ارائه شود تا ناشر بتواند کتاب خود را تبلیغ کند. وی می‌افزاید: تبلیغ در روزنامه دست کم ۷۵ میلیون هزینه دارد. ممکن است پس از صرف این هزینه ۱۰۰ تا ۳۰۰ مخاطب برای کتاب جذب شود. اگر قیمت کتاب ۵ هزار تومان باشد درآمدی که از طریق این تبلیغ حاصل می‌شود یک میلیون خواهد بود، جدا از هزینه‌هایی که برای یک کتاب صرف شده، این مبلغ حتی با قیمت پرداخت شده، با هزینه تبلیغات برابری نمی‌کند. وی در انتها بهبود وضعیت توزیع کتاب را در معرفی آن و ایجاد ضرورت خرید آن توسط مردم مهم عنوان می‌کند.

هادی حسین زادگان، مدیر توزیع کتاب نشر ققنوس نیز به وضعیت مشابهی اشاره می‌کند. به گفته این توزیع کننده کتاب، تا زمانی که کتابخوانی به صورت یک فرهنگ در جامعه در نیاید، نمی‌توان به چشم انداز نشر کتاب در کشور امیدوار بود. وی از حرکت روبه رشد کتابخوانی در سال‌های اخیر یاد می‌کند و می‌گوید: نهضت کتابخوانی در کشور شروع شده، اما هنوز تا رسیدن به نقطه‌های قابل اعتنا، راهی دراز در پیش است. این توزیع کننده همچنین خواستار اجرای بیمه برای توزیع کنندگان کتاب است. به گفته وی بسیاری از محموله‌های پستی کتاب، دچار آسیب می‌شوند اما کسی نیست که از توزیع کننده حمایت کند.

وی با اشاره به آن که در دنیای امروز، ارائه اطلاعات حرف اول را در عرصه فروش می‌زند، می‌گوید: وقتی کتابی منتشر شد، توزیع کنندگان کتاب با کتابفروشی‌های مختلف تماس می‌گیرند و مشخصات کتاب را از قبیل محتوا، تعداد صفحات، قیمت و مسائلی از این دست به او ارائه می‌کنند. در اغلب اوقات، کتابفروشی تمایل چندانی برای دریافت کتاب ندارد، چرا که عنوان کتاب و نام نویسنده آن را نمی‌شناسد. اما اگر تبلیغات خوبی در این مورد صورت گیرد، کتابفروشی راحت تر با قضایه برخورد می‌کند و از سویی مخاطب می‌داند که چه کتابی به تازگی منتشر شده و باید سراغ آن را از کتابفروشی بگیرد.

حسن پور با اشاره به این که سیستم توزیع کتاب در ایران به طور قطع بی‌نقص نیست از برخی آثار یاد می‌کند که با فاصله کمی به کتابفروشی‌های سراسر کشور رسیده‌اند. وی معتقد است که هرگاه احساس نیاز به کتاب از سوی مخاطب توسط کتابفروش احساس شده او تلاش کرده که کتاب مورد نظر را به سرعت دریافت و در فروشگاهش عرضه کند. وی ضمن تأکید بر مسئله تبلیغات و معرفی کتاب حتی پیش از انتشار آن می‌گوید: قیمت کتاب و تعرفه‌های تبلیغات در کشور ما به گونه‌ای است که کمتر ناشری توان پرداخت هزینه‌های مرتبط با تبلیغات کتاب در رسانه‌های چاپی، دیداری و صوتی را دارد. وی می‌افزاید: باید نهادهای فرهنگی کشور از جمله وزارت ارشاد در این زمینه به کمک ناشران و توزیع کنندگان کتاب بیایند و با پرداخت بخشی از

در فرآیند انتشار یک کتاب مراحل مختلفی طی می‌شود تا کتاب به دست مخاطب برسد. تالیف یا ترجمه یک کتاب، ارائه آن به ناشر، حروفچینی، نمونه خوانی و ویراستاری کتاب، صفحه بندی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی و در نهایت کتابی که آماده رسیدن به دست مخاطب است. پس از این مرحله، کتاب باید به شیوه‌ای به دست مخاطب برسد. این مرحله که توجه به آن تا سال‌های اخیر همواره مغفول واقع شده، دارای چنان اهمیتی است که توجه نداشتن به آن سبب می‌شود تا ثمره کار چند تیم حوزه نشر با سرانجامی ناخوشایند روبه‌رو شود. به زبان ساده تر، در کنار انتشار بهترین کتاب‌های جهان، اگر این آثار به دست مخاطب نرسد، همه رشته‌ها تبدیل به پنبه خواهد شد. متأسفانه چنان که پیش تر گفته شد، سیستم توزیع در ایران تا چندی قبل مورد توجه نبود و همه تأکیدها بر انتشار کتاب قرار می‌گرفت؛ اما تجربه نشان دهنده چیزی دیگر بود. بسیاری از آثار قابل تامل از آنجایی که به دست مخاطب نرسیدند یا در پروسه رسیدن به دست مخاطبان گسترده در سطح کشور با مشکلاتی مواجه بودند آنچنان که باید و شاید مورد توجه قرار نگرفتند. در ادامه این گزارش مشکلات حوزه توزیع کتاب و راهکارهای عملی آن در گفت‌وگو با چند ناشر و توزیع کننده حرفه‌ای کتاب مطرح شده است. به طور قطع ناشران و توزیع کنندگان دیگر نیز در این زمینه می‌توانند به ارائه مشکلات و راهکارهای خود بپردازند اما مجال محدود سبب می‌شود تا این صحبت‌ها ناگفته بماند. کتاب هفته، دست ناشران و توزیع کنندگانی را که در این عرصه به اظهار نظر می‌پردازند به گرمی می‌فشارد و تلاش خود را در جهت انتشار نظرات ایشان صرف خواهد کرد.

محمد حمزه زاده، مدیر انتشارات سوره مهر، در مورد مشکلات مطرح شده در حوزه توزیع به چند نکته اشاره می‌کند. این ناشر معتقد است که برای کمک به اقتصاد نشر و بهبود وضعیت توزیع کتاب، باید توجه مردم را به این نکته در طول سال گسترش داد. وی ضمن بیان آن که نمایشگاه کتاب تهران، یکی از بزرگ‌ترین وقایع فرهنگی کشور است، از آماری غیر رسمی می‌گوید که طبق این آمار، بیست و پنج تا سی و پنج درصد فروش کتاب‌ها در روزهای برگزاری نمایشگاه روی می‌دهد. وی معتقد است اگر این فروش در طول سال در کتابفروشی‌ها صورت بگیرد، وضعیت توزیع کتاب بارونتی بیشتری روبه‌رو خواهد بود. از سوی دیگر این ناشر از ویرتین کم کتاب در سطح کشور می‌گوید. وی ضمن تقدیر از تنوع و گسترش عناوین در طول سال‌های اخیر به نبود محل ارائه برای این آثار اشاره می‌کند. وی در توضیح بیشتر می‌گوید: در موضوع محصولات فرهنگی، تعدد نوع کالاها، تقریباً به اندازه تنوع عناوین آنهاست. یعنی اگر فروشگاه‌ها بخواهد فقط نیمی از تولیدات کتب و نشریات کشور را تنها در محدوده زمانی یک سال در قفسه‌های خود ارائه کند، با تنوعی پنجاه هزار تایی از عناوین مواجه است، اینجاست که هر محصول در جای خود و به نوبه خود نیازمند فضایی برای ارائه است و به دلیل انحصاری بودن باید به تنهایی و مستقلاً جایی را در ویرتین یافته و به خود اختصاص دهد. وی می‌افزاید: اگر به طور متوسط مساحتی را که در اختیار فروشگاه‌های کتاب و محصولات کشور قرار گرفته، مورد توجه قرار دهیم که طبق آمارهای ارائه شده مربوط به سال ۸۳ هجده متر مربع است به خوبی

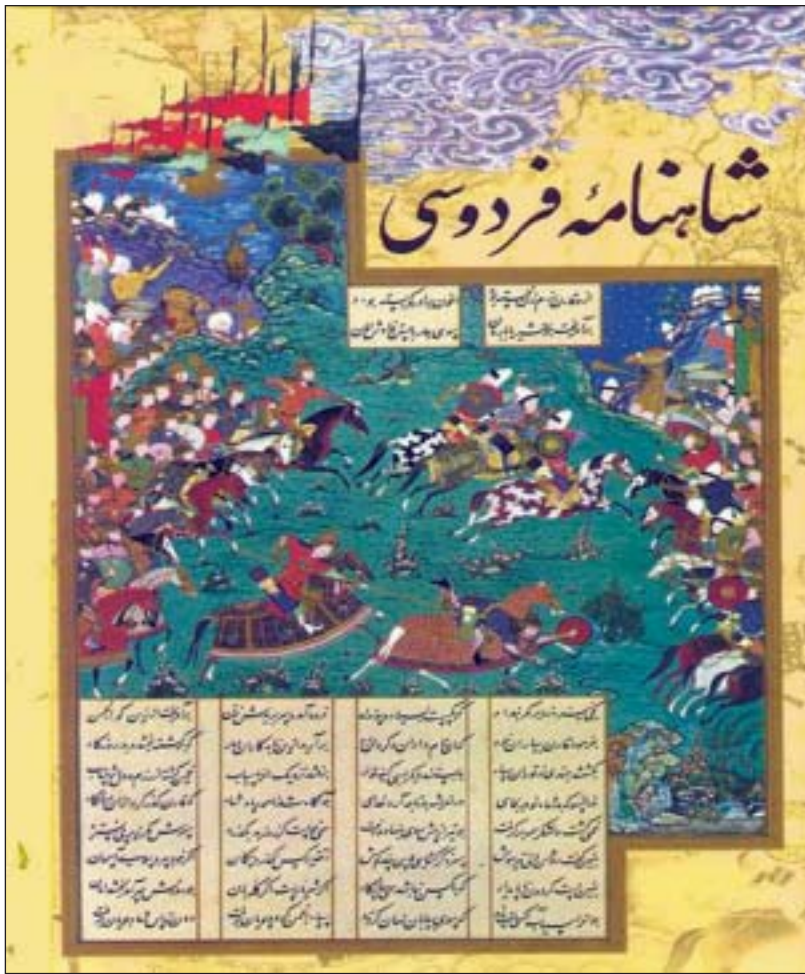

کارشناسان از ضرورت تدوین «دانشنامه شاهنامه» می‌گویند

تماشای جهان از پنجره‌های شاهنامه

جمع‌آوری و تدوین شود چون برای آن که این کتاب بدل به یک دایرةالمعارف شود، رعایت این اصل ضروری است. اما از سوی دیگر، کارهای پراکنده بسیاری در این عرصه انجام شده، چه کارهایی که در ایران و توسط پژوهشگران ایرانی انجام شده و چه آنهایی که در جهان عرب، اروپا و... انجام شده است. به اعتقاد این پژوهشگر زبان و ادبیات فارسی، باید تیمی تشکیل شود تا تمام این کارهای پراکنده جمع‌آوری و تدوین شود. وی در عین حال بر این باور است که نیازی به انتشار متن همه این مقاله‌ها، پژوهش‌ها و یادداشت‌ها در کتاب «دانشنامه شاهنامه» نیست، بلکه این کتاب در برخی موارد می‌تواند در نقش یک کتابنامه ظاهر شود و به انتشار اسامی، منابع و مآخذی پردازد که در عرصه شاهنامه‌تاکون منتشر شده‌اند. وی می‌افزاید: ترتیب‌بندی نیز در دانشنامه شاهنامه دارای اهمیت است تا پژوهشگران بتوانند به سهولت از این کتاب مرجع استفاده کرده و بهره‌برند. به اعتقاد حسن انوشه در کنار همه این موارد، آنچه باید در مورد «دانشنامه فردوسی» مورد توجه قرار داد، در دسترس بودن آن است. وی بر این باور است که کتاب پس از انتشار باید در اختیار همه شاهنامه‌پژوهان، فردوسی‌دوستان و علاقه‌مندان به فرهنگ ایرانی قرار گیرد.

فریدون جنیدی که یکی از شاهنامه‌پژوهان و کارشناسان مطرح زبان و ادب فارسی است، از دیگر چهره‌هایی است که به سوال کتاب هفته در مورد بایسته‌های شکل‌گیری دانشنامه شاهنامه پاسخ می‌دهد. جنیدی هم‌اکنون کتابی در شش جلد درباره شاهنامه را در دست چاپ دارد. از این مجموعه شش جلدی، یک مجلد به پیشگفتار و پنج جلد دیگر، درباره مسائل پیرامونی شاهنامه است. این پژوهشگر با اشاره به آن که شاهنامه و شاهنامه‌پژوهش هنوز جای کار فراوانی دارد، از مقاله‌ها و سرفصل‌هایی می‌گوید که می‌توان آنها را برای شکل‌گیری دانشنامه شاهنامه به پژوهشگران این عرصه سفارش داد. به اعتقاد این پژوهشگر، آنچه در این دانشنامه جمع‌آوری می‌شود، باید تمامی مقالاتی را که توسط پژوهشگران ایرانی درباره شاهنامه نوشته شده است دربرگیرد، چراکه توجه به مقالاتی که غربی‌ها درباره شاهنامه نوشته‌اند، نمی‌تواند مستند و دقیق باشد. به گمان وی، باید شاهنامه را از نگاه ایرانی مورد توجه و پژوهش قرار داد. «دانشنامه شاهنامه» مسائل و بایسته‌های دیگری را نیز باید مورد توجه بدهد؛ مسائل و مواردی که در تذکره‌ها و متون ادبی کهن ایران درباره این اثر گرانقدر وجود دارد.

دانشنامه‌ها معمولاً از دو دسته نوشته، یادداشت و مقاله استفاده می‌شود. دسته‌ای از این یادداشت‌ها، مقاله‌ها و حتی کتاب‌ها، پیش از شکل‌گیری دانشنامه نوشته شده‌اند و فقط در این کتاب، جمع‌آوری و دسته‌بندی می‌شوند. اما مسئولان و مدیران دانشنامه، می‌توانند خود نیز سبب پیدایی نوشته‌هایی باشند که برحسب نیاز یا کمبود در آن حوزه مطالعاتی، به پژوهشگران سفارش داده می‌شود. از حسن انوشه که یکی از اعضای هیئت مدیره بنیاد فردوسی است و طبعاً در شکل‌گیری دانشنامه شاهنامه نقش مهمی خواهد داشت، می‌پرسیم که در کتاب حاضر، کدام یک از این دو اصل، مقدم بر دیگری خواهد بود. می‌گوید: اعتقاد من بر این است که برای شکل‌گیری دانشنامه شاهنامه، باید همه اطلاعات مرتبط با این قضیه

شاهنامه را یکی از برنامه‌های این بنیاد معرفی می‌کند. وی از پیشنهادهایی یاد می‌کند که جهت جمع‌آوری دانشنامه شاهنامه به این بنیاد ارائه کرده است. به گفته این پژوهشگر ادبیات و فرهنگ ایرانی، باید پیش از هر چیزی مکان و جغرافیای روی دادن شاهنامه، قهرمان‌ها و ضد قهرمان‌های آن مشخص شود تا براساس این طبقه‌بندی، مطالب جمع‌آوری شود. انوشه همچنین از دعوت به همکاری همه شاهنامه‌پژوهان ایرانی سخن می‌گوید و می‌افزاید: کارهایی که باید در این زمینه انجام داد، بسیار بیشتر از آن است که بتوان آن را در این گفت‌وگو شرح داد. اما جمع‌آوری نسخه‌های خطی شاهنامه یکی از موارد مهمی است که باید مورد توجه قرار گیرد. وی همچنین از برخی موارد نام می‌برد که هنگام کار، خود را نشان خواهند داد. در

شاهنامه یکی از مهم‌ترین آثار کلاسیک ادبیات فارسی است، با این همه هنوز آنچنان که باید و شاید این اثر مورد توجه محققان نبوده است. یعنی هر چند با تلاش فردی پژوهشگران که گاه حاصل بیش از سه یا چهار دهه به طول انجامیده است فعالیت‌هایی صورت گرفته، اما کمتر کاری از سوی گروهی تحقیقاتی در این مورد انجام شده است. به تازگی طرحی در این مورد آغاز شده است با عنوان «دانشنامه شاهنامه» که همه مطالب، مقاله‌ها و اطلاعات مرتبط با شاهنامه در کتابی که ممکن است چندین جلد باشد، جمع‌آوری شود. این طرح توسط بنیاد فردوسی انجام می‌شود. در ادامه بایسته‌های این دانشنامه در گفت‌وگو با کارشناسان، مطرح شده است.

دکتر جلال‌الدین کزازی، استاد زبان و ادبیات فارسی و یکی از شاهنامه‌پژوهان مطرح در این مورد می‌گوید: «خواستار از این دانشنامه این است که همه آنچه تاکنون درباره شاهنامه دست داده شده، از قبیل پژوهش‌هایی که در این عرصه انجام شده، در یک یا چند جلد کتاب گنجانده شود. به سخن دیگر، این کتاب دانشنامه‌ای ویژه است، چراکه همه زمینه‌های پیوند را دربرمی‌گیرد؛ اما از این جهت که کتاب تنها به فردوسی و شاهنامه می‌پردازد، نمی‌توان آن را دانشنامه فراگیر دانست، بلکه دانشنامه‌ای وابسته و ویژه است. به اعتقاد این شاهنامه‌پژوه، هنگامی که سخن از دانشنامه مطرح می‌شود، با اثری روبه‌رو هستیم که فراگیر است، یعنی نمی‌توان مطالبی را که در آن درج می‌شود به‌طور گزینشی برگزید. وی می‌افزاید: به همین سبب همه بخش‌ها و زمینه‌هایی که در شاهنامه‌شناسی کاویده می‌شود باید که در این دانشنامه بازتاب و نمود داشته باشد، اما مانند هر دانشنامه دیگری، آنچه که در این کتاب، یا زنجیره‌ای از کتاب‌ها به دست داده خواهد شد باید پذیرفتنی و برهانی و بر پایه پژوهش دانشورانه به دست آمده باشد. به باور کزازی، نویسندگان و پژوهشگرانی که در این دانشنامه همکاری می‌کنند، می‌بایست در کار خود توانمند باشند و کتاب‌های بیشتری در این عرصه چاپ کرده باشند تا این دانشنامه بتواند از شمار آبخشورها و سرچشمه‌های مهم شاهنامه‌شناسی درآید. وی با اشاره به این که، کارکرد دیگر دانشنامه، بی‌نیازسازی پژوهشگران از خواندن کتاب‌های پراکنده است، می‌افزاید: افزون بر این، هر زمانی می‌توان جلدی را بر این کتاب‌ها افزود و تازه‌های پژوهشی را در آن قرار داد.»

دکتر حسن انوشه که یکی از اعضای بنیاد فردوسی‌شناسی نیز هست، شکل‌گیری دانشنامه

شاهنامه پژوهی از روی دست مستشرقان!؟

ابراهیم زیران: محققین ایرانی با یکصد و پنجاه سال تأخیر شاهنامه را شناختند. در قرن چهارم شاهنامه توسط فردوسی سروده شد پس از آن افراد علاقه‌مند زیادی از روی شاهنامه نسخه برداری می‌کردند، در هر یک از این نسخه‌های جدید خواسته یا ناخواسته غلط‌هایی وارد می‌شد و همین نسخه‌های پر غلط نیز منبع نسخه برداری‌های دیگری قرار می‌گرفت و به همین صورت از روی نسخه‌های پر غلط بعدی نیز رونویسی می‌شد و غلط‌ها و اشتباهات شاهنامه‌افزایش می‌یافت، به این ترتیب روز به روز صحت و سلامت شاهنامه کاسته می‌شد.

گذشت زمان با شاهنامه سر جنگ داشت تا اینکه حدود دو قرن پیش مستشرقین نسخه‌های متعددی را از شاهنامه بدست آورده و با صبر و حوصله و سخت‌کوشی به مقایسه و مقابله پرداختند تا از دل آنها نسخه صحیح و بی‌نقصی را بیرون بکشند. نویسندگان خارجی در کنار تصحیح شاهنامه بسیاری دیگر از متون اوستایی و پهلوی و فارسی ما را نیز تصحیح

کرده و داستان‌ها و شخصیت‌های اساطیری شاهنامه را نیز در متون قبل از آن ردیابی نموده و در ریشه‌یابی کلمات و اصطلاحات و اسامی نیز مذاقه کرده‌اند، به این طریق شاهنامه توسط مستشرقین در بسیاری از نقاط دنیا مشهور گردید و افراد زیادی از خاص و عام با آن آشنایی پیدا کردند. اولین شاهنامه‌پژوهان خارجی در اواخر قرن هجده و سالهای آغازین قرن نوزده کار خود را آغاز کردند، آ. جی. هاگمن آلمانی و ماتپو لومسدن انگلیسی و ترنر ماکان انگلیسی و ژول مول و آرتور کریستن سن و تئودور نولد که... از جمله پژوهندگان صاحب‌نام این عرصه‌اند. پس از گذشت سالیان بزرگان زبان و ادبیات فارسی در سال ۱۳۰۵ ه.ش (۱۹۲۶ م.) توسط آرنست هرتسفلد با خط پهلوی و میخی و شاهنامه آشنا می‌شوند. هرتسفلد در این سال ملک الشعرا بهار، رشید یاسمی، نصرالله فلسفی، احمد تبریزی، رحیم زاده صفوی، علی اصغر حکمت، علی اکبر خدا بنده و مجتبی مینوی را در منزل شخصی خود آموزش می‌دهد. پس از این کارآموزی تالیفات ایرانیان آغاز شده و تا به امروز نیز ادامه یافته است. با کمال تأسف اکثر این نویسندگان کاری بجز

تقلید و کپی‌برداری از آثار خارجیان انجام نداده اند. حماسه‌سرایی در ایران یکی از اولین کارهای وطنی است. این کتاب از بدو چاپ مورد توجه و ستایش ایرانیان بوده و هست در صورتی که کتاب جناب دکتر ذبیح‌الله صفا تقلید و کپی برداری محض و مطلق از کیانان و نخستین بشر و نخستین شهریار نوشته کریستن سن و حماسه ملی ایران نوشته تئودور نولد است. کتاب نامه باستان نیز یکی از آخرین کارهایی است که در خصوص شاهنامه انجام گرفته است.

جالب اینکه آقای دکتر میر جلال‌الدین کزازی نیز در این اثر کاری بجز تقلید و دوباره کاری انجام نداده است و جالب تر اینکه ضمن اعتراف به استفاده از منابع خارجی (به بهانه دوری از ایران!) از ذکر مستقیم منابع (به بهانه گرانسنگ شدن پا نوشت ها!) سر باز زده‌اند. این در حالیست که آثار مستشرقین نیز با وجود دقت بسیار هنوز هم برای شاهنامه‌پژوهی مقدماتی و ابتدایی بوده و هست و نویسندگان ایرانی باید به تحقیق و پژوهش و تالیف نو به نو و جدیدتری می‌پرداختند کاری که تا کنون از آنان برنیامده و سخت به آن محتاجیم.

سایر محمدی

تفسیر منسوب به امام جعفر صادق (ع) اخیراً به اهتمام منوچهر صدوقی سها از سوی انتشارات حکمت چاپ و منتشر شده است. منوچهر صدوقی سها متولد ۱۳۲۷ پیش از سی سال است که در انجمن حکمت و فلسفه و دانشگاه شهید مطهری مشغول به تدریس است. وی در طول سال‌ها تحقیق و پژوهش در حوزه فرهنگ اسلامی بیش از ۲۰ عنوان کتاب منتشر شده دارد. تعلیقه شرح فصوص الحکم نخستین کتاب او محسوب می‌شود که در سال‌های قبل از انقلاب به بازار آمد. به دنبال آن تاریخ حکما را منتشر کرد که به عنوان یک کتاب مرجع تا امروز بارها تجدید چاپ شده است. شرح جدید منظومه سبزواری و ترجمه مقدمه فیضی بر شرح فصوص الحکم، دو رساله در تاریخ جدید تصوف ایران، منتخب معجم الحکما و رساله در امور عامه سید محمدکاظم عصار عناوین برخی دیگر از آثار اوست. این استاد با سابقه دانشگاه هم‌اکنون مجموعه‌ای هجده جلدی تحت عنوان کلی «سلسله‌المختارات من نصوص التفسیر المستنبط» در دست تالیف و تدوین دارد که سه جلد آن به زودی راهی بازار می‌شود. تقریر شرح منظومه جهانگیر خان قشقایی نوشته مرحوم وحید دستگردی و «حقایق التفسیر سلمی از دیگر آثاری است که این مولف در حال چاپ دارد.

با منوچهر صدوقی سها درباره «تفسیر منسوب به امام جعفر صادق (ع)»

تفسیر نور با صبح صادق

آقای صدوقی! این روزها چه می‌کنید؟

تقریر شرح منظومه جهانگیر خان قشقایی نوشته مرحوم وحید دستگردی مدیر مجله ارمان را در دست چاپ دارم. جهانگیر خان قشقایی حکیم بزرگی بود. هیچ‌اثر مکتوبی از او در دست نبوده و خوشبختانه تنها اثر به جای مانده از ایشان به شکلی به دست ما رسید. مرحوم وحید دستگردی زمانی که شاگرد جهانگیر خان قشقایی بود و در محضر ایشان شرح منظومه سبزواری را می‌آموخت، اقدام به تقریر درس‌های ایشان در شرح منظومه می‌کرد. این تقریرات را تنظیم و تدوین کردم و آماده چاپ است. ناشر این کتاب هم انتشارات مولی است.

تقریر شرح منظومه دستگردی چگونه به دست شما رسیده است؟

از طریق آقای دکتر سیف‌الله وحیدنیا که پسر برادر مرحوم وحید دستگردی هستند، این تقریرات در اختیار من گذاشته شد. در واقع مجلس بزرگداشتی برای وحید دستگردی برگزار شده بود، آقای وحیدنیا که زمانی مجله وحید را منتشر می‌کردند، این تقریرات را که نزد ایشان بود، لطف کردند و در اختیار من گذاشتند. من هم دیدم که این تقریرات تخفیف‌ای است که از مرحوم دستگردی به یادگار مانده است. بنابراین، روی آن مقداری کار کردم و پس از تنظیم و تدوین متن، آن را در اختیار ناشر گذاشتم.

دیگر روی چه آثاری کار می‌کنید؟

سه جلد از «سلسله‌المختارات من نصوص التفسیر المستنبط» را آماده چاپ کرده‌ام. ان‌شاءالله این مجموعه قرار است در هجده جلد چاپ و منتشر شود. کتاب تفسیر منسوب به امام جعفر صادق (ع) جلد چهارم از این مجموعه بود که به صورت فاکسیمیل آن را چاپ کردیم، چون نسخه منحصر به فردی است. جلد اول این مجموعه طی دو - سه ماه آینده منتشر می‌شود. انتشارات حکمت آن را حروفچینی و آماده کرده در مرحله چاپ است.

مجموعه «سلسله‌المختارات» که قرار است در هجده جلد منتشر شود، متعلق به کیست و شامل چه آثاری می‌شود؟

یک دوره «سلسله‌المختارات»... حدود هفده - هجده جلد می‌شود. دو جلد اول آن به اسم «مدخل حاوی هشتاد و چند متن است که در طول تاریخ اسلام فراهم آمده است؛ یعنی از نهج البلاغه شروع می‌شود تا به زمان معاصر می‌رسد. بیش از هشتاد متن از عرفا، مفسران و فلاسفه انتخاب شده که تحقیقی در باب تاویل و تفسیر است. در حقیقت اینکه دیدگاه‌های این بزرگان در باب تاویل و تفسیر، مشابه، محکم و مسانلی از این دست چه بوده، در این کتاب دو جلدی آمده است. جلد سوم از این مجموعه تحت عنوان «مقدمه حاوی سی و چند تفسیر از فلاسفه است که تقریباً تمام آثار تفسیری ابن سینا، مقدار زیادی از تفسیرهای شیخ اشراق، دوانی، صدرالمتألهین و دیگر فلاسفه را شامل می‌شود. جلد چهارم مجموعه «سلسله‌المختارات»... هم همین کتاب تفسیر منسوب به امام جعفر صادق (ع) است. مجلدات بعدی این مجموعه متون تاویلی عرفاست. نجم دایه صاحب «مرصاد العباد تاویل و تفسیر مفصلی دارد که به نام «بحر الحقایق» شناخته می‌شود. منتخبی از این کتاب

نه، از میان این هجده مجلد، تنها کتاب تفسیر منسوب به امام جعفر صادق (ع) چنین وضعی دارد و بقیه آثار که در این مجموعه چاپ می‌شوند، نویسندگان مشخصی دارند و شناخته شده‌اند. نجم الدین دایه صاحب «مرصاد العباد»، نجم الدین رازی صاحب «بحر الحقایق» است، علاءالدوله سمنانی، ملا عبدالرزاق کاشانی، ابن عربی، دیلمی همدانی صاحب «فتوح الرحمان» و... همه این آثار متعلق به نویسندگانی است که صاحب نام هستند.

این متون خطی بسیار معتبرند و تعدادی از این آثار هم از روی متن مکتوب به قلم خود مصنف، نسخه برداری شده است. من شخصاً در این زمینه خیلی وسواس دارم و نسخه‌های خیلی خوب و معتبری گیر آورده‌ایم. چرا تا به امروز روی این متون کار نشده بود؟ آیا شناخته نشده بودند؟

اکثر این نسخه‌ها هنوز به صورت خطی در کتابخانه‌ها موجودند، اما در مورد شناخت این نسخه‌ها باید گفت که اغلب شناخته شده‌اند و در کتابخانه‌های کشور موجودند. در بین این آثار، کتاب «حقایق التفسیر سلمی» را هم در دست چاپ دارم. از این کتاب یک نسخه خطی مربوط به سال ۶۸۱ پیدا کردم. این کتاب جلد پنجم از مجموعه «سلسله‌المختارات»... محسوب می‌شود و از لحاظ سیر تاریخی اولین تفسیر عرفانی است. از این اثر چاپ منحرف و مشکوکی در بیروت منتشر شده که واقعا جای تأسف است. در چاپ این کتاب احتمالاً تعمداً دست به تحریف متن زده‌اند. حالا چاپ منقحی از این اثر عرضه خواهیم کرد. این کتاب را شخصی به اسم سید عمران در بیروت چاپ کرده بود و در ایران در تن از دوستان صاحب نظر نقدی بر آن نوشتند و برخی از دوستان معتقدند، این شخص عمداً این اثر را به صورت تحریف شده چاپ و منتشر کرده است که نسخه عجیبی از آن به دست داده و اغلاط

نجم نیمه کاره مانده است و نویسندگانش در زمان تالیف آن فوت کرده است. بعد علاءالدوله سمنانی آن را تمیم کرده و به عنوان «نجم القرآن» مکتوب کرده است. کار فوق‌العاده‌ای است. به هر حال این مجموعه جامع متون مخطوطی است از تاویلات که پس از گزینش و ویرایش چاپ و منتشر می‌شود. اکثر این متون برای اولین بار است که چاپ می‌شوند.

این متون خطی در کتابخانه‌های ایران پیدا نمی‌شوند؟

البته برخی از این متون در بعضی از کتابخانه‌های معتبر ممکن است وجود داشته باشند، اما من بیشتر این آثار را از کتابخانه‌های ترکیه به دست آوردم؛ چون کتابخانه‌های ترکیه بسیار غنی است و نسخه‌های منحصر به فرد فراوانی دارد. همین تفسیر منسوب به امام جعفر صادق (ع) را که فاکسیمیل کردیم از کتابخانه نافذ پاشای سلیمانیه گرفته‌ایم.

آیا با شناخت قبلی به سراغ این آثار رفتید یا در حین مطالعات تحقیقی به این دسته از آثار برخوردید و به صرافت تصحیح و چاپ آنها افتادید؟

نه. من سابقه‌ای طولانی در زمینه مطالعات این آثار دارم. یعنی از دوران دبیرستان با کتاب‌های تفسیر مانوس بوده‌ام. در مقدمه جلد اول این مجموعه توضیح داده‌ام. این فکر همچنان در من بود تا این که حدود سال ۸۰ در دوره دکترای عرفان درسی برای ما گذاشتند در واحد علوم و تحقیقات، به اسم آشنایی با تفسیر عرفانی قرآن که این برنامه شوق خفته ما را بیدار کرد. بعد از آن به صرافت تهیه و تدوین این مجموعه افتادم و به دنبال نسخه‌های خطی گشتم و تدوین این مجموعه را به عنوان یک طرح ارائه دادم و از آن زمان هم مشغول به کار شدم. مولفان و کاتبان تمام این متون که در هجده جلد تحت عنوان کلی «سلسله‌المختارات من نصوص التفسیر المستنبط» چاپ می‌شوند، شناخته شده‌اند؟

است که از محی الدین ابن عربی هست، از علاءالدوله سمنانی، عبدالرزاق کاشانی و آثار خیلی از بزرگان و عرفا در این مجموعه آورده‌ام. منتخبی از متون تاویلی ابن فلاسفه و عرفا را ویرایش می‌کنیم و چون دوره آثارشان مفصل است این منتخب را در یک جلد به چاپ می‌رسانیم. این مجموعه هجده جلدی تحت عنوان کلی «سلسله‌المختارات من نصوص التفسیر المستنبط» چاپ می‌شود، اما هر جلد از این مجموعه یک عنوان اختصاصی هم دارد.

این متون را از کجا به دست می‌آوردید؟

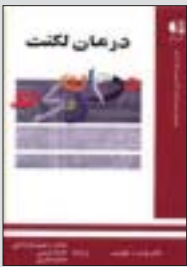
بیشتر این متون به صورت دستنویس و خطی موجود است و من اغلب آنها را از کتابخانه‌های کشور ترکیه فراهم کردم. مثلاً عبدالرزاق کاشانی کتابی به نام «حقایق التاویل» دارد که یک نسخه از آن را ما از ترکیه به ایران آوردیم. این نسخه از روی دستخط خود عبدالرزاق کاشانی نوشته شده و در زمان خودش هم این اتفاق افتاده است. یا علاءالدوله سمنانی یک کتاب به نام تمیم بحر الحقایق یا «نجم القرآن» دارد که این نسخه هم از روی خط خودش نوشته شده است. کتاب «بحر الحقایق»

پس از تفسیر منسوب به حضرت امام حسن عسکری (ع) اثر حاضر دو مین تفسیری است که منصوب به یکی از امامان شیعه (ع) است؛ هر چند جای شبیه در آن فراوان است

گزارشی از کتاب «درمان لکنت» اثر دکتر لوید م. هولیت

درمان لکنت با زبان کتاب

روش به دنبال موفقیت در حساسیت‌زدایی ایجاد می‌شود. این اصلاح در زمینه‌های مختلفی از جمله رفتارهای کلیشه‌ای فرد لکنتی باید متوقف شود و درمانگران باید ماهیت اصلاح را برای فرد توضیح دهند. آنها همچنین باید روش‌های مختلف اجرای موفقیت‌آمیز در اصلاح الگوهای غلط گفتار. قبل از شکل‌گیری لکنت یا بعد از رخداد لکنت را به فرد آموزش دهند و با تمرین‌های روزانه و مکرر سعی در ابقای روش‌های اصلاح شده کنند. در فصل ششم، خواننده از اهمیت تثبیت در درمان آگاه می‌شود. رفتارهای غلط در طول صحبت کردن فرد لکنتی در طی سال‌ها، به‌عنوان یک الگوی عادت‌ی درآمده است از این رو بعد از درمان باید روش‌ها و الگوهای جدید تثبیت شوند بنابراین متخصصان بالینی که صبور، فهم‌محور و حامی افراد لکنتی هستند باید با روش‌های مختلف در زمینه تثبیت روش‌های درمانی و اصلاحات انجام‌شده برنامه‌ریزی دقیقی به‌عمل آورند که در این فصل جزئیات آن ذکر شده است.

بخش دوم کتاب به موضوع درمان کودکان لکنتی اختصاص دارد. درمان در کودکان لکنتی روندی نسبتاً متفاوت با بزرگسالان دارد زیرا کوچک‌ترین خطا در زمینه ارزیابی، تشخیص و در صورت نیاز درمان مستقیم می‌تواند آثار نامطلوبی بر جای بگذارد، از این رو تصمیم‌گیری در مورد کودکان، تجارت بالینی زیادی را می‌طلبد. یکی از مهم‌ترین نیازهای والدین و درمانگران در جهت مداخله برای درمان، تعیین زمان این مداخله است. کودکان لکنتی به ندرت به راه‌حل‌های ساده پاسخ می‌دهند زیرا مشکل بسیار پیچیده است و کودکان با یکدیگر بسیار متفاوتند و در خانواده‌هایی با الگوهای مختلف و متعدد از لحاظ رفتاری، روحی، عاطفی، تربیتی و... پرورش یافته‌اند. از این رو با توجه به شرایط فردی و خانوادگی کودک باید راه‌حلی مناسب‌تری ریزی شود.

در ادامه این بخش به جوانب مختلفی از ویژگی‌های کودکان لکنتی در مراحل اولیه لکنت مثل دوره‌ای بودن لکنت در زمان‌های مختلف اشاره شده است و نویسنده، ویژگی‌های لکنت در این شرایط را توضیح داده و سپس به نقش و اهمیت پیشگیری از لکنت در کودکان پرداخته و با ارائه توضیحاتی مناسب، والدین و درمانگران را برای اجرای موثر پیشگیری راهنمایی کرده است. در ادامه این قسمت جوانب مربوط به نحوه کار با کودک و الگوهای مختلف و موثر در کاهش تعداد دفعات لکنت و ایجاد زمینه مساعد و خوشایند برای گفتار در کودکان مورد بررسی قرار گرفته و روش‌هایی که می‌توان از طریق آنها به این اهداف رسید نیز با ذکر مثال‌هایی آورده شده است. برقراری ارتباط، بازی در حین صحبت و الگوهای مختلف ایجاد گفتار روان از عناوینی است که برای اجرای روش‌های درمانی موثر برای کودکان ذکر شده که در مجموع هفت هدف مهم را شامل می‌شود.

نویسنده در فصل آخر کتاب شرایط لکنت پیشرفته در کودکان را توضیح داده و برخی از مشکلات این گروه را مطرح کرده و سپس به ایجاد انگیزه در کودکان کم‌سن در مراحل پیشرفته گفتار رسیده و در نهایت، درمان چهار مرحله‌ای را برای این کودکان در نظر گرفته است. در پایان باید یادآور شد که این کتاب به‌تندی از پس بررسی همه‌جانبه درمان لکنت برنمی‌آید اما نگاه کلی و نسبتاً دقیقی به درمان لکنت دارد که در تجارت بالینی درمانگران در کامل شدن روش‌های پیشنهادی بسیار موثر است. بنابراین مطالعه این کتاب به والدین کودکان لکنتی، افراد بزرگسال لکنتی و همچنین دانشجویان و متخصصان گفتار درمانی و رشته‌های وابسته به درمان لکنت پیشنهاد می‌شود.

عطاءالله ذوالجلالی؛ اختلالات

گفتار و زبان تظاهرات بالینی متعددی دارد. یکی از اختلالات نسبتاً شایع در زمینه گفتار، اختلالات روانی گفتار بوده و لکنت زیرشاخه‌ای از این گروه به‌شمار می‌رود. شیوع لکنت با توجه به آمار WHO حدود یک درصد از افراد بالغ در هر جامعه‌ای را شامل می‌شود، با این حساب می‌توان تعداد نسبتاً زیادی از افراد مبتلا به لکنت را در جامعه پیش‌بینی کرد.

لازم به ذکر است که حدود ۷۵ درصد از افراد مبتلا به لکنت، مذکر هستند. در زمینه سبب‌شناسی لکنت فرضیه‌های متعدد و متنوعی وجود دارد ولی هیچ‌یک از آنها به‌طور صددرصد علت اصلی نیستند. در این زمینه فرضیه‌هایی مبتنی بر ژنتیک، بیماری‌ها، عوامل تربیتی و مشکلات مربوط به برنامه‌ریزی در حرکت اندام‌های گفتاری و... را می‌توان نام برد.

کتاب «درمان لکنت» اثر دکتر لوید م. هولیت (نشر داتنه) با ترجمه محمدرحیم شاه‌بلدایی، افسانه‌عربی، فاطمه نادری، برنامه‌ریزی و ناشر را به‌طور اجمالی مورد بحث قرار داده و ابعاد متفاوتی از روند درمان لکنت را مورد بررسی قرار داده است. در فصل اول این کتاب درباره علل شکل‌گیری لکنت صحبت شده و دلایل گوناگونی آن بر شمرده شده است و نویسنده بر مبنای همین دلایل، برنامه‌ریزی درمان را بر اساس اصل یادگیری طراحی کرده و جنبه‌هایی از ترس و تجربه لکنت را به‌عنوان دو عنصر جدانشدنی مد نظر قرار داده است. اصول برنامه‌ریزی در این کتاب تقریباً به‌صورت اجزای کامل آن آمده است. استفاده از درمان بر اساس خودتظیی و جنبه‌های مربوط به احساسات و زمانبندی روند درمان در فصل اول مورد بررسی قرار گرفته است در فصل دوم کتاب درباره انگیزش صحبت به میان آمده و درمانگران را به ایجاد انگیزه در افراد دچار لکنت در جنبه‌های مختلف درمان ترغیب می‌کند. همچنین نویسنده با توجه به عوارض منفی لکنت در زندگی افراد مبتلا به این عارضه، به تاریخچه شکست این افراد و تذکراتی در باب احتمال استفاده و فایده لکنت برای این گروه مباحثی را مطرح کرده است. برای مثال فرد دچار لکنت به‌خاطر از دست دادن لکنت باید مسئولیت بیشتری را بپذیرد در نتیجه در حفظ شرایط لکنت خود سعی می‌کند.

فصل سوم کتاب با ذکر اهمیت‌شناسایی رفتارهای لکنت شروع می‌شود؛ رفتارهایی از قبیل تکرارها، انسدادها، تأخیر زمانبندی و... الگوهای هستند که فرد لکنتی قادر به تشخیص و تفاوت گذاشتن میان آنها نیست و درمانگر باید این رفتارها را شناسایی کرده و به فرد لکنتی توضیح دهد که هر یک از این رفتارها در گفتار فرد در چه موقعیت‌ها و در چه حالت‌هایی می‌تواند شکل بگیرد. درمانگران همچنین باید به شناسایی رفتارهای پیش‌بینی‌شده از طرف فرد لکنتی بپردازند و در زمینه درمان این پیش‌بینی‌ها برنامه‌ریزی مناسبی را پی‌ریزی کنند. فصل چهارم کتاب مربوط به یکی از مهم‌ترین روش‌های درمانی از دیدگاه ون رایپر است. معمولاً تمام افراد به‌طور نسبی به موضوعات، تفکرات و... از خود حساسیت نشان می‌دهند. به این ترتیب اضطراب به‌عنوان یکی از عناصر اصلی لکنت مطرح است بنابراین درمانگران باید روش‌های مختلف حساسیت‌زدایی را بدانند تا بتوانند نتیجه احساس منفی لکنت را به حداقل ممکن تقلیل دهند. درمانگران با توجه به تجارت خود می‌توانند جوانب مختلف هر یک از رویکردها را. که در این قسمت توضیح داده شده است. به‌خوبی دریابند و با استفاده از روش‌های درمانی مناسب در اجرای هر چه بهتر حساسیت‌زدایی سعی کنند.

اصلاح الگوهای غلط گفتاری موضوعی است که در فصل پنجم کتاب مورد بحث قرار گرفته است. این

متن به وجود می‌آید.

در مورد «تفسیر منسوب به امام جعفر صادق (ع) آیا حرف دیگری هم هست که مایل به طرح آن باشید؟» همین قدر می‌توانم بگویم که در طول تاریخ تشیع فقط یک تفسیر بود که منسوب به یکی از ائمه معصومین (ع) است. تفسیر منسوب به حضرت امام حسن عسکری (ع). غیر از این هیچ تفسیر دیگری سراغ نداریم که به یکی از امامان شیعه منسوب باشد. این تفسیر، دومین تفسیری است که منسوب به یکی دیگر از ائمه بزرگوار شده است. این تفسیر از این حیث فوق‌العاده مهم و ارزشمند است. یعنی متنی است که منسوب به امام جعفر صادق (ع) است و هر چند از این نظر متنی فوق‌العاده ارزشمند است؛ ولی با همه این اوصاف جای شبهه در آن فراوان است و مواردی در این تفسیر هست که یقین دارم نمی‌تواند صادره از مقام عصمت باشد.

آیا تاریخ کتابت این تفسیر یا نام کاتب آن مشخص است؟

متأسفانه نه تاریخ کتابت و نه نام کاتب این تفسیر مشخص نیست. من فکر می‌کنم نسخه جدیدی است و قدمت آن از دوران قاجار آن طرف‌تر نیست. آقای دکتر تادین می‌گفتند نسخه‌ای که در دست دارند، احتمال دارد متعلق به قرن چهارم یا پنجم باشد و از حیث تاریخی اعتبار ویژه‌ای دارد.

در مورد «حقایق التفسیر» سلمی هم می‌توانید بیشتر توضیح بدهید؟

این تفسیر از لحاظ تاریخی، اولین تفسیر عرفانی است که منسوب به سهل بن عبدالله شوشتری است. این اثر قبلاً در مصر و بیروت چاپ شده است.

دومین تفسیر از لحاظ تاریخی، تفسیری منسوب به ابوبکر واسطی است که از عرفای خراسان بوده است که آن هم متأسفانه به دست ما نرسیده است و فقط نامی از این تفسیر به جا مانده است. بعد از این دو، مهم‌ترین و قدیمی‌ترین تفسیر، همین «حقایق التفسیر» سلمی است. سلمی، تاریخ و فاتش ۴۱۲ هجری است. «حقایق التفسیر» از حیث تاریخی از قدیمی‌ترین تفاسیر قرآن است و دیگر این که از نظر اعتبار، متن بسیار مهمی است، چون حاوی تاویلات ابن عطا و حلاج و خیلی دیگر از عرفاست و هر چند اولین متن تاویلی نیست، ولی اولین متن تاویلی مهم به جای مانده از عرفاست. در این کتاب هم تفسیری منسوب به حضرت امام جعفر صادق (ع) به‌صورت پراکنده آمده است. در داخل «حقایق التفسیر» بارها به «قال الصادق (ع)» برمی‌خوریم. همین نوویا اینها را جمع کرده و به‌عنوان تفسیر حضرت امام جعفر صادق (ع) به‌صورت مستقل چاپ کرده است. آن متن‌هایی که منسوب به امام جعفر صادق (ع) است در «حقایق التفسیر» آمده است.

این متن با آنچه ما به‌عنوان تفسیر منسوب به امام جعفر صادق (ع) منتشر کرده‌ایم نباید اشتباه شود. چون در «حقایق التفسیر»، سلمی تفسیر آیتانی را در قالب نقل احادیثی از امام جعفر صادق (ع) آورده است؛ اما نوویا این تفسیرها را از این اثر استخراج کرده و به‌عنوان یک اثر مستقل منسوب به امام جعفر صادق (ع) منتشر کرده است. در ایران مرکز نشر دانشگاهی هم این اثر را تجدید چاپ کرده است. فرد دیگری به اسم زیعور از فضایی سوریه هم که در فرانسه مقیم است، این کار را کرده است؛ ولی این تفسیری که ما چاپ کرده‌ایم با آن تفسیری که نوویا چاپ کرده نباید اشتباه گرفته شود. هم زیعور هم نوویا هر دو تفسیرهایی را که در «حقایق التفسیر» سلمی به امام جعفر صادق (ع) نسبت داده می‌شود، جمع کرده‌اند و به نام تفسیر امام جعفر صادق (ع) منتشر کرده‌اند اما کار ما متفاوت است.

در دهه هفتاد و هشتاد، تفاسیر بسیاری منتشر شده یا در حال انتشار است. از تفسیر سورآبادی گرفته تا دیگر تفاسیری که می‌بینیم. به نظر شما امروز در این حوزه با چه کمبودهایی مواجهیم؟

تمام معارف و فرهنگ اسلامی ما مبتنی بر قرآن کریم یا برگرفته از آموزه‌های قرآنی است. یکی از سعادت‌هایی که خداوند نصیب من کرد، در جریان تحقیق و پژوهش همین تفسیرها، متوجه شدم عرفان که جای خود دارد، حتی برخی از مبانی فلسفی ما هم ماخوذ از قرآن است؛ یعنی این نظر را اثبات می‌کنم؛ اتویایی هم فکر نمی‌کنم.

فاحش و غیر قابل‌تصور در متن آمده است. به هر حال من سعی کردم چاپ مستند و معتبری از متن اصلی «حقایق التفسیر» سلمی در ایران منتشر کنم. آقای صدوقی، بفرمایید کتاب «تفسیر منسوب به امام جعفر صادق (ع) چگونه و از کجا فراهم شد؟» مرحوم پل نوویا یک مستشرق ظاهر اهل عراق و شاگرد مرحوم ماسینیون و هانری کرین بود. این شخص در ترکیه به این تفسیر برخورد. کتاب تفسیر قرآنی و زبان عرفانی او به فارسی هم ترجمه شد و مترجم آن آقای احمد سعادت بود. کتاب بسیار جالبی هم هست. در هر حال پل نوویا پس از این که تفسیر منسوب به امام جعفر صادق (ع) را در ترکیه می‌بیند، فکر می‌کند این تفسیر همان تفسیر نعمانی است، چون یک تفسیر به اسم تفسیر نعمانی هم منسوب به حضرت امام جعفر صادق (ع) هست. البته من تفسیر نعمانی را هم در همین مجموعه «سلسله‌المختارات...» چاپ کرده‌ام که فکر می‌کنم جلد اول از این مجموعه باشد، به هر حال نوویا با این تصور که تفسیر پیدا شده همان تفسیر نعمانی است، مشخصاتی از این تفسیر به دست می‌دهد، اما من روی این نسخه حساس شدم. بالاخره دنبال موضوع را گرفتم و معلوم شد که یک نسخه از این تفسیر که در ترکیه هست، با تفسیر نعمانی فرق دارد. از این تفسیر منسوب به امام جعفر صادق (ع) یک نسخه در ترکیه وجود دارد که پل نوویا دیده و یک نسخه هم در کتابخانه پنته هند موجود است. برای دست یافتن به این نسخه مکاتبات بسیاری با هند داشتیم و به‌رغم این که وعده دادند یک کپی از این نسخه برای ما بفرستند، اما به وعده خودشان عمل نکردند. اما نسخه ترکیه را توانستیم به دست بیاوریم که نسخه‌ای منحصر به فرد بود؛ بسیار خوانا و خوش‌خط و غیر قابل‌تصحیح که چون تنها یک نسخه از آن موجود است، قابل‌تصحیح نیست.

مژده‌ای هم برای دوستان و علاقه‌مندان این آثار دارم. هفته قبل متوجه شدم دکتر مهدی تادین استاد دانشگاه اصفهان در کنگره‌ای که استادان ادبیات فارسی گرد هم آمده بودند گفته‌اند: یک نسخه از این تفسیر متعلق به هند در دست من است و مشغول کار روی آن هستم. حالا امیدوارم ایشان با نسخه‌ای که من منتشر کردم و نسخه‌ای که از هند در اختیار دارند، یک تصحیح تطبیقی از آن منتشر کنند.

چگونه این تفسیر منسوب به امام جعفر صادق (ع) است و بر اساس چه شواهد و ادله‌ای می‌توان این موضوع را اثبات کرد؟

کاشف این تفسیر مستشرق معروف نوویا بود. ماسینیون هم قبل از نوویا کتابی منتشر کرده تحت عنوان «مبانی اصطلاحات عرفان اسلامی» که در آنجا چنین صحبت‌هایی را مطرح کرده است و گفته شده که این تفسیر منسوب به امام جعفر صادق علیه‌السلام است اما در بعضی از قسمت‌ها جعلیت برخی مباحث مشخص و مسلم است. من این قسمت‌ها را مشخص کرده‌ام و در آخر کتاب یک ملحق گذاشتم با عنوان «سیری پدیدارشناسی در متن». در اینجا چهل و چند مورد هست که من گفتم اینها بعضاً جعلی است. معلوم می‌شود که یک صوفی اهل صلح کل این تفسیرها را جمع کرده است، بعضی‌ها یقیناً منسوب به امام جعفر صادق (ع) نمی‌تواند باشد. با قدرت و یقین می‌توانم بگویم برخی حرف‌ها هم، حرف‌های بسیار خوب و تأمل‌برانگیزی است. نوعاً کتب عارفانه این‌گونه است.

شما در متن موارد را مشخص کرده‌اید که کدام حرف‌ها جزو جعلیات و خلاف مبانی شیعه است و کدام حرف‌ها منسوب به حضرت و صحیح است؟ در نهایت به‌عنوان موخره، چهل و چند مورد هست که آنها را ارجاع داده‌ام به متن و در آخر هم موارد جعل را مشخص کرده‌ام؛ ولی هنوز این تفسیر جای تحقیق و پژوهش بیشتر دارد.

احتمال دارد نسخه‌ای از این تفسیر که در هند و اصفهان پیدا شده، خلاف این نظر را ثابت کند؟

نه. آقای دکتر تادین یک کپی از نسخه هندوستان را در اختیار دارند و من بخش‌هایی از این تفسیر را وقتی برای ایشان خواندم، گفتند تفسیر هند هم همین است. حالا قرار شد چند صفحه‌ای از تفسیر هند را برای من بفرستند ولی نسخه هند عیناً مطابق نسخه ترکیه است. اما وقتی کتاب دو نفر باشند طبیعتاً اختلافاتی در جزئیات

فرزانه سالمی و ترجمه کتاب «رنگ در دکوراسیون و طراحی داخلی»

آماتورهای حرفه‌ای

مواجهه بوده است. او در این مورد می‌گوید: یکی از مشکلات اولیه آن بود که می‌بایست مفاهیم ساده کتاب با لحنی بسیار ساده و متناسب با متن اصلی ترجمه شود و این نکته اصلاً ساده نبود. وی به برگردان برخی اصطلاحات و واژگان حوزه زیبایی‌شناسی رنگ اشاره می‌کند که با توجه به واژگان محدود در این عرصه در زبان فارسی، با دشواری همراه بوده است. به گفته سالمی، ما برخی اصطلاحات و انواع رنگ‌ها را در زبان فارسی به کار نمی‌بریم. به عنوان نمونه وی از رنگ قهوه‌ای موکاً یاد می‌کند که در زبان فارسی معادل مستقیمی ندارد و باید آن را برای مخاطب شرح داد و می‌افزاید: یکی از نکات موجود در کتاب، بیان حس رنگ‌ها از سوی مولفان است. مثلاً آنها به توصیف رنگی می‌پردازند که به گمانشان شبیه آرامش خلوت یک ساحل است. کتاب رنگ در دکوراسیون و طراحی داخلی توسط مهسا ذوالریاستین ویرایش شده است. سالمی از همکاری خوب خود با این مترجم یاد می‌کند و این همکاری را سبب بهتر شدن ترجمه عنوان می‌کند. وی در این مورد می‌گوید: با توجه به این که خانم ذوالریاستین در عرصه ترجمه کتاب‌های هنری دارای تجربه بیشتری بودند، کمک فراوانی در برگردان اصطلاحات و عناوین خاص به فارسی داشتند.

به گفته فرزانه سالمی، صفحه‌آرایی و... تقریباً با اصل کتاب شباهت دارد. وی با اشاره به آن که عکس‌های کتاب، بخشی از مسائل آن را منعکس می‌کند، می‌گوید: گاه ترجمه فارسی با شرح بیشتری همراه است و با توجه به تفاوت‌هایی که در زبان فارسی و انگلیسی از نظر اندازه قلم و شیوه راست‌نویسی و چپ‌نویسی وجود دارد، تغییراتی در کار حاصل شده اما این تغییرات زیاد نبوده و کتاب با شباهت بسیاری به متن اصلی منتشر شده است.

مترجم کتاب رنگ در دکوراسیون و طراحی داخلی از ترجمه کتاب حاضر به عنوان تجربه‌ای خوب یاد می‌کند و می‌گوید: با این همه من ترجمه متون ادبی را ترجیح می‌دهم. در حال حاضر نیز مجموعه‌ای از داستان‌های کوتاه را در دست ترجمه دارم. البته تعداد داستان‌ها زیاد و انتخاب بهترین‌ها از میان آنها دشوار است اما این کار برایم از جذابیت زیادی برخوردار است، در نتیجه سختی‌های کار را تحمل می‌کنم.

وجود دارد. مولفان هرگز نمی‌گویند که استفاده از فلان رنگ، خیلی خوب و عالی است. آنها فقط از نظر علمی، ترکیب‌های مختلف رنگ‌ها را پیشنهاد می‌کنند. به گفته سالمی، مولفان کتاب استفاده از نور، ابعاد، بافت و سایر مسائلی را که در عرصه زیبایی‌شناسی رنگ کاربرد دارد، شرح می‌دهند تا مخاطب، خود دست به انتخاب بزند. وی استفاده از مسائل علمی و تئوریک و پایبندی به آنها را از دیگر شاخصه‌های کتاب معرفی می‌کند و می‌گوید: پایه و اساس کتاب بر مسائل تئوریک رنگ، نقاشی، معماری و طراحی داخلی است. اما مولفان در عین وفاداری به این مسائل تئوری، آن را کاربردی کرده‌اند. یکی از مسائلی که در مورد کتاب‌هایی از این جنس وجود دارد، ترجمه آنهاست. برگردان این دسته از آثار، با توجه به ظاهر ساده آنها چندان ساده نیست. سالمی نیز در ترجمه این کتاب، با مشکلاتی

برقرار می‌شود. علت این نکته را باید در دو مورد جست‌وجو کرد. اول آن که ما در کتاب با دکوراسیون‌های شلوغ و پیچیده‌ای روبه‌رو نیستیم و دوم آن که، این کتاب تنها پیشنهاددهنده نوعی تفکر زیبایی‌شناسی است و مخاطب به طور قطع می‌تواند پس از مطالعه کتاب به نگاهی خاص برسد و از رنگ با توجه به نوع نگاه و سلیقه خود بهره ببرد. به عقیده مترجم کتاب رنگ در دکوراسیون و طراحی داخلی یکی از خصوصیات این کتاب آن است که می‌تواند با مخاطبش به سادگی ارتباط برقرار کند. از او می‌پرسیم که چه عاملی سبب شده تا کتابی در ژانری کاربردی، به دام سطحی‌نگری و ابتذال نیفتد. او از تقسیم‌بندی موضوعی کتاب و روال منطقی، مشخص و علمی آن به عنوان یک شاخصه مهم یاد می‌کند و می‌گوید: یکی از مسائل مهم کتاب، منطقی است که در پشت هر ادعا و پیشنهاد

ما در عرصه علوم کاربردی، با دو دسته از آثار مواجهیم؛ یک دسته از آثار با یدک کشیدن عناوین علمی در نهایت نکته‌ای را به خوانندگان عرضه نمی‌کنند. این دسته از آثار سطحی و بازاری با استفاده از عنوان علوم مختلف از جمله روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و رشته‌های هنری و با عبارتی که نشان دهند کاربردی هستند، مخاطبان را به خود جذب می‌کنند اما در نهایت نکته تازه‌ای مطرح نمی‌کنند. در دسته دوم کتاب‌های مبنی بر علوم کاربردی، ما با آثاری مواجهیم که با استفاده از علوم مورد نظر و ساده کردن آنها، این علوم را برای مخاطب عام قابل استفاده می‌کنند. کتاب رنگ در دکوراسیون طراحی داخلی را باید در قلمرو این دسته از آثار قرار داد. مولفان این کتاب با بهره‌گیری از دانش رنگ در نقاشی، معماری و طراحی داخلی، اطلاعاتی را به زبانی ساده و قابل فهم در اختیار مخاطبان قرار می‌دهند. با این همه این سادگی، هرگز به ابتذال و سطحی‌نگری منجر نمی‌شود. کتاب رنگ در دکوراسیون و طراحی داخلی می‌تواند به پیدایی نگاهی تازه در مخاطبان بینجامد. فرزانه سالمی، مترجم این کتاب در این مورد می‌گوید: یکی از دلایلی که من دست به ترجمه کتاب زدم آن بود که حس می‌کردم، با کتابی کاربردی مواجهیم. به گمان من کتاب به گونه‌ای بود که حتی بدون نوشته‌هایش هم می‌توانست با مخاطب ارتباط برقرار کند، اما متن به طور طبیعی، اطلاعات جالبی را به مخاطب عرضه می‌کرد.

به عقیده مترجم کتاب رنگ در دکوراسیون و طراحی داخلی این کتاب از مسائل پیچیده‌ای برخوردار نیست که یک فرد عادی نتواند با آن ارتباط برقرار کند. وی در تاکید کتاب بر رنگ و زیبایی‌شناسی مبتنی بر آن یاد می‌کند و می‌گوید: به نظر من، یکی از نکات جالب کتاب این است که با تکیه به مسائل تئوریک، مباحثی کاربردی در آن مطرح می‌شود. یکی از مباحثی که در عرصه رنگ وجود دارد، تفاوتی است که در فرهنگ‌های متفاوت در برخورد با این مسئله مطرح می‌شود. به عنوان نمونه، رنگی که در کشوری نشانه شادی و نشاط است، در فرهنگی دیگر نشانه فرزانگی و تفکر است. از سالمی می‌پرسیم که با توجه به این تفاوت‌های فرهنگی، کتاب رنگ در دکوراسیون و طراحی داخلی آیا با مخاطبان ایرانی خود ارتباط برقرار خواهد کرد و وی در پاسخ می‌گوید: به گمان من، در بسیاری از موارد این ارتباط

خواننده و خواننده

لذت سووشون

بردیا بزرگر: منیژه محامدی را به عنوان هنرمندی می‌شناسیم که به دلیل حضور در فضای دانشگاهی همواره با کتاب و کتابخوانی محشور بوده است. او علاوه بر آن که تا کنون بیش از شصت نمایش را کارگردانی کرده، صاحب مقالات و کتاب‌هایی در حوزه نظری تئاتر است. این کارگردان برجسته تئاتر از ابتدا، در خانواده‌ای فرهنگی و کتابخوان رشد کرده است. محامدی از دوران کودکی‌اش این گونه یاد می‌کند: پیش از آنکه خواندن و نوشتن را فراگیرم افراد

بخواند. او در ادامه به یکی از کتاب‌هایی که برای او درس‌های بسیاری به همراه داشته اشاره می‌کند. این کتاب به زندگی و آثار آمارئوس موتسارت می‌پردازد و به آدمی می‌آموزد که چگونه در برابر سختی‌ها سر خم نکند و تسلیم مشکلات نشود و با سختکوشی راه خود را ادامه دهد.

آخرین کتاب‌هایی که محامدی مطالعه کرده است آثار پل استر است که توسط خجسته کیهان ترجمه شده‌اند. همسر منیژه محامدی، محمد اسکندری، یکی از نام‌های آشنا برای اهالی تئاتر است. او در بسیاری از اجراهای محامدی در کنار همسر خود، در گروه اجرا حضور داشته. محامدی در پاسخ به این سوال که اگر بخواهید کتابی را هدیه بدهید چه اثری را انتخاب می‌کنید می‌گوید: چندی پیش کتاب بی‌پر و بال، طنزهای وودی آلن را مطالعه کردم که اثر بسیار ارزشمندی است و خواندن آن را به آقای اسکندری هم پیشنهاد کردم.

بزرگتر خانواده برایم کتاب می‌خواندند و پس از آن نیز با ترغیب برادرم علاقه‌ام به کتاب بیشتر شد. یکی از کتاب‌هایی که آن را در نه سالگی خواندم و هنوز هم لذت خواندن آن را به خاطر دارم بابا لنگ دراز اثر جین ویستر است.

او بر خلاف بسیاری از کارگردانان که تمایل دارند تنها آثار خود را بر صحنه اجرا کنند، اقتباس از برخی آثار ادبی را به عنوان یکی از گرایش‌های مورد علاقه‌اش مطرح می‌کند و رمان‌هایی چون کوری و سووشون را برای این اقتباس آثاری مناسب می‌داند.

این هنرمند با سابقه تئاتر کشورمان با آن که به دیگر شاخه‌های هنر تئاتر چون بازیگری علاقه دارد اما می‌گوید: هیچ وقت تمایل نداشته‌ام به جای یکی از شخصیت‌های نمایشنامه‌هایی که خوانده‌ام یا کارگردانی کرده‌ام بر صحنه ظاهر شوم. از آنجا که محامدی زمان قابل توجهی را به کتابخوانی اختصاص می‌دهد، کتاب‌ها را در صف انتظار قرار نمی‌دهد و تلاش می‌کند تا همه آثار مورد علاقه‌اش را بلافاصله

منوچهر اکبرلو از «هجده سال نقد» می گوید

بازی نقد بر صحنه

چه مشکلاتی در کار تدوین تاریخ هجده ساله کانون ملی منتقدان وجود داشت؟

مشکلات معمولی و رایجی که بر سر راه انجام یک پژوهش در تمامی عرصه‌ها وجود دارد، در این زمینه هم وجود داشت. مهم‌ترین این مشکلات عادت نکردن هنرمندان و اهالی فکر و فرهنگ در کشور ما به ثبت وقایع و آثار است. حتی برخی نویسندگان آثار خود را ثبت و جمع‌آوری نمی‌کنند؛ چه رسد به آن‌که وقایع و فعالیت‌های مربوط به یک تشکل خاص به صورت مرتب ثبت شده باشد. بنابراین استفاده از بریده جراید پراکنده و یادداشت‌های محدود، جای یک تحقیق علمی دقیق و همه‌جانبه‌گرا را می‌گیرد. همچنین مجبور بودم با گفت‌وگوهای زیاد و ایجاد انگیزه در اعضای سالیان آغازین کانون، سرنخ‌هایی را درباره فعالیت‌های کانون از ذهن این بزرگان بیرون بکشم.

از این گذشته بخش قابل توجهی از این اسناد در اختیار افراد معمولی است که به دلیل نبود نظام مستندسازی در هیچ نهاد و تشکلی، این اسناد در خانه‌ها نگهداری می‌شود و هیچ استفاده‌ای از آنها به عمل نمی‌آید. از طرفی صاحبان آنها هم حاضر نمی‌شوند این اسناد را در اختیار پژوهشگران بگذارند. این اسناد یا پس از مدتی به فراموشی سپرده می‌شوند یا دور ریخته می‌شوند و از بین می‌روند.

چرا در این کتاب با اعضای سال‌های قبل کانون مصاحبه نکردید؟

به چند دلیل؛ نخست آن‌که در استفاده از روش گفت‌وگو شفاف‌ی همیشه این نقص وجود دارد که مصاحبه‌شونده اطلاعاتی را که عرضه می‌کند، همسو با تمایلات شخصی‌اش باشد؛ یعنی اطلاعات را به گونه‌ای ارائه دهد که مثلاً در فلان دوره که عضو کانون بوده فعالیت‌های بهتر و بیشتری انجام گرفته یا این‌که فعالیت‌ها بیشتر بر عهده او بوده است. این آفت تنها با تطبیق دادن سخنان همه افراد درگیر در یک واقعه رفع می‌شود و اگر دسترسی به بخش عمده‌ای از این افراد میسر نباشد واقعیت و صحت و سقم گفت‌وگوهای اندک، زیر سؤال می‌رود. من نیز به همه افرادی که در تاریخ کانون ملی منتقدان درگیر بوده‌اند دسترسی نداشتم. از این نکته که بگذریم باید توجه کرد که پژوهش حاضر پژوهشی تحلیلی نیست و تنها به گردآوری مطالب می‌پردازد و هدفش، تنها تدوین اسناد بوده است. حال آن‌که افراد معمولاً در گفت‌وگوها تحلیل‌های خود را مطرح می‌کنند. این مجموعه گرچه داده‌های لازم برای صورت دادن به

منوچهر اکبرلو، منتقد، پژوهشگر، روزنامه‌نگار و مدرس دانشگاه یکی از فعالان حوزه تئاتر معاصر است. او دارای مدرک کارشناسی تئاتر از دانشگاه تهران و کارشناسی ارشد از دانشگاه آزاد است از آگاهان حوزه سینما نیز به شمار می‌رود. آخرین اثر اکبرلو به تاریخچه کانون ملی منتقدان تئاتر جمهوری اسلامی ایران می‌پردازد. اکبرلو که خود از اعضای کانون مذکور است تلاش کرده تا با تکیه بر منابع مکتوب، این کانون را از ابتدا تا کنون به خوانندگان معرفی کند. این کتاب توسط انتشارات نمایش منتشر شده است.

آقای اکبرلو به نظر شما از ماندگاری کانون منتقدان تئاتر جمهوری اسلامی ایران در چیست؟

به نظر می‌رسد کانون نیز مانند بسیاری دیگر از نهادها و انجمن‌های فرهنگی و هنری مشکل روی پای خود ایستادن را داشته است. اما به این دلیل که همواره تمایل به استقلال داشته و کمتر به دنبال جذب امکانات بوده، موفقیتی نسبی را از آن خود کرده و توانسته خود را به عنوان کانونی پابرجا و ماندگار مطرح کند. کانون برای انجام فعالیت‌های خود کمتر به این کمک‌ها نظر داشته و اگر چه در برهه‌ای برنامه‌های خود را تغییر داده و فعالیت‌های خود را کاسته اما استقلالش را از دست نداده است. علاوه بر این، کانون منتقدان، کانونی است که در آن به علت فضای فرهنگی حاکم، اعضا کمتر به دنبال جذب رای دیگران و استفاده از روش‌های منفی برای حضور در هیئت مدیره بوده‌اند؛ بدین ترتیب، هیئت مدیره در کانون هرگز به محلی برای عرضه تمایلات و نظرات شخصی تبدیل نشده و نسبت به انجمن‌های دیگر کمتر شاهد اعتراض، استعفا، جابه‌جایی یا جنجال رسانه‌ای بوده‌ایم. نکته دیگری که ذکر آن به عنوان دلیلی برای ماندگاری کانون ضروری به نظر می‌رسد آن است که برخلاف انجمن‌های دیگر، کانون از افرادی تشکیل شده که نقد تئاتر، شغل و حرفه اصلی آنها محسوب نمی‌شود. این افراد فعالیت‌های دیگری مانند نمایشنامه‌نویسی، کارگردانی و تدریس تئاتر دارند و این فعالیت‌ها وقت عمده اعضای کانون را به خود اختصاص می‌دهد.

این امر باعث شده است که اعضای کانون به نقد تئاتر به عنوان یک عامل درآمدزا نیندیشند و در نتیجه آفت‌های رایج در تشکل‌های مشابه - که معمولاً حجم عمده‌ای از بحث‌ها به جذب امکانات مادی می‌گذرد - در کانون مصداق نداشته باشد.

تماشاخانه بر ترازوی نقد

پرویز فنی‌پور: نقد تئاتر و روش تحقیق در تئاتر از اساسی‌ترین و حیاتی‌ترین ارکان این حوزه به شمار می‌روند و عجب است که با وجود چنین اهمیتی تقریباً هیچ کتاب تالیفی مهمی در حوزه زبان فارسی یافت نمی‌شود. کتاب ۱۸ سال نقد با ابراز چنین شگفتی‌ای آغاز می‌شود. در حالی که حدود صد سال پیش، روزنامه تئاتر داشتیم و انتشار این روزنامه در نوع خود فعالیتی پیشرو و کافی در حوزه تئاتر به شمار می‌رفته که به بحث نقد نیز می‌پرداخته، تاکنون افراد اندکی از تکاپوگران حوزه‌های نظری تئاتر به فکر ترجمه یا تالیف کتاب‌های نقد تئاتر یا تاسیس نشریه‌ای با سرفصل مذکور افتاده‌اند.

پس از توقیف روزنامه مذکور نیز در دوران پهلوی، تا بیست ساله اخیر نمی‌توان تشکل منسجمی را یافت که با موضوع نقد تئاتر تاسیس شده و فعالیت کرده باشد؛ گرچه مدرسان، کارگردانان و اهالی قلم،

دست به نقد آثار روی صحنه یا مکتوبات تئاتری زده‌اند اما تا پیش از تشکیل کانون ملی منتقدان تئاتر جمهوری اسلامی هیچ تشکلی با محوریت نقد تئاتر تاسیس نشده بود. هجده سال نقد به تاریخچه کانون ملی منتقدان تئاتر جمهوری اسلامی ایران از ابتدا تا کنون و نیز به نوع تعاملات این کانون با کانون بین‌المللی منتقدان تئاتر می‌پردازد. کتاب تاریخ کانون مذکور را در چند بخش بررسی کرده‌است. جلسات نقد و بررسی نمایش‌ها، بیانیه‌ها، هیئت مدیره‌ها و اعضا که در آن به اعضای ایرانی کانون بین‌المللی منتقدان تئاتر و اعضای کانون ملی منتقدان ایران هم پرداخته شده و در نهایت گاهشماری رویدادها، بخش‌هایی هستند که هر یک وجهی از تاریخچه کانون ملی منتقدان تئاتر ایران را روشن می‌کنند. هجده سال نقد اگرچه کاری تحلیلی نسبت به رویکردها و فعالیت‌های کانون است، اما می‌تواند ماده خام و داده‌های مناسبی برای نویسندگان و پژوهشگران باشد که سعی دارند تاریخ تئاتر ایران را با نگاهی تحلیلی بررسی کنند. وسواس

دست به نقد آثار روی صحنه یا مکتوبات تئاتری زده‌اند اما تا پیش از تشکیل کانون ملی منتقدان تئاتر جمهوری اسلامی هیچ تشکلی با محوریت نقد تئاتر تاسیس نشده بود. هجده سال نقد به تاریخچه کانون ملی منتقدان تئاتر جمهوری اسلامی ایران از ابتدا تا کنون و نیز به نوع تعاملات این کانون با کانون بین‌المللی منتقدان تئاتر می‌پردازد. کتاب تاریخ کانون مذکور را در چند بخش بررسی کرده‌است. جلسات نقد و بررسی نمایش‌ها، بیانیه‌ها، هیئت مدیره‌ها و اعضا که در آن به اعضای ایرانی کانون بین‌المللی منتقدان تئاتر و اعضای کانون ملی منتقدان ایران هم پرداخته شده و در نهایت گاهشماری رویدادها، بخش‌هایی هستند که هر یک وجهی از تاریخچه کانون ملی منتقدان تئاتر ایران را روشن می‌کنند. هجده سال نقد اگرچه کاری تحلیلی نسبت به رویکردها و فعالیت‌های کانون است، اما می‌تواند ماده خام و داده‌های مناسبی برای نویسندگان و پژوهشگران باشد که سعی دارند تاریخ تئاتر ایران را با نگاهی تحلیلی بررسی کنند. وسواس

یک تحلیل را فراهم می‌کند، اما خود نگاهی تحلیلی ندارد.

وظایف و اهداف کانون بین‌المللی منتقدان تئاتر چیست؟

هدف کانون بین‌المللی منتقدان تئاتر، تجمع منتقدان تئاتر به منظور ارتقای همکاری‌های بین‌المللی است. پرورش نقد تئاتر به عنوان یک رشته، سهیم شدن در رشد و پیشرفت اصول روشمندان نقد به منظور حفظ منافع حرفه‌ای و اخلاقی منتقدان تئاتر و ارتقای حقوق مشترک اعضای کانون از اهداف دیگر کانون است. کانون بین‌المللی منتقدان تئاتر می‌تواند مسئولیت هرگونه کنگره، همایش تخصصی، گردهمایی، پروژه، تحقیقات، انتشار یا هر فعالیت دیگری را با هدف مطالعه یا تحقیق روی یک موضوع یا توسعه دانش مربوط به نقد تئاتر را بر عهده گیرد.

عضویت در کانون بین‌المللی منتقدان چه مزایایی برای تئاتر کشورمان دارد؟

به هر حال تئاتر یک ابزار ارتباطی است و اگر هنرمندان تئاتر قادر به ایجاد ارتباط با مخاطبان و دانشمندان و دیگر هنرمندان نباشند، کارشان ارتقا پیدا نمی‌کند. یکی از دلایل رشد نکردن تئاتر در کشورمان همین ارتباط اندک از حیث نظری و عملی با گونه‌های دیگر تئاتر و مخاطبان متنوع است. منتقدان نیز به عنوان بخشی از جامعه تئاتری از این ارتباط‌ها بی‌نیاز نیستند؛ به ویژه در امر نقد همواره باید با نظریات و دانش جدید آشنا شد تا بتوان نمایش‌های نو و بهره‌گیر از تکنیک‌های تازه و سبک‌های نوین تئاتر را نقد و تحلیل کرد.

آیا کانون ملی منتقدان تئاتر مسئول برگزاری جلسات نقد و بررسی نمایش‌هاست؟

مسئولیت برگزاری جلسات نقد و بررسی تئاتر

به طور دائم برعهده نهاد، تشکل یا کانون خاصی نیست؛ بنابراین تشکل‌ها در این زمینه بر اساس نیاز و علاقه‌شان عمل می‌کنند و کانون ملی منتقدان نیز از این امر مستثنی نیست. البته در تعاملاتی که کانون با گروه‌های تئاتری دارد شاهد تمایل کارگردانان برای برگزاری جلسات نقد و بررسی از سوی کانون هستیم. در واقع خود کارگردانان تمایل دارند که چنین جلساتی در مورد نمایش‌های آنها برگزار شود تا آثارشان توسط منتقدان کار آشنا مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد.

برای پرورش منتقدان زبده و رونق گرفتن نقد، چه توصیه‌هایی دارید؟

از آنجا که بر این عقیده‌ام که مشکلات نقد و منتقدان تئاتر باید به عنوان بخشی از مشکلات تئاتر ایران بررسی شود، تصور می‌کنم با تئاتر بهتر می‌توان نقد بهتری هم داشت. همچنین با گسترش آموزش می‌توان نقد را آموزش داد و آن را ارتقا داد. علاوه بر این، همان‌طور که عناصر مختلف تئاتر مانند نمایشنامه و کارگردانی برای ارتقا احتیاج به استفاده از منابع مناسب دارند، نقد نیز نیازمند کتاب‌های آموزشی و تحلیلی است که بتواند مختصات نقد زمانه را ترسیم کند. اما با وجود کتاب‌های اندک و تنها دو مجله تئاتر که آنها نیز بخش کوچکی را به نقد تئاتر اختصاص می‌دهند، نمی‌توان انتظار پرورش منتقدانی کاردان را داشت. به همین دلیل است که کانون منتقدان تئاتر در تمامی دوره‌ها پی‌گیر راه‌اندازی مجله‌ای تخصصی در زمینه نقد تئاتر بوده است که البته شماره‌هایی از آن به مناسبت‌های مختلف به طور آزمایشی چاپ شده اما این امکان فراهم نشده که این مجله به طور دائم به فعالیت بپردازد. در انتها تاکید می‌کنم که نقد تئاتر برای پیشرفت نیازمند استمرار و تمرکز منتقد بر موضوع نقد است.

نویسنده در پرهیز از هرگونه تحلیل کاملاً مشهود است تا جایی که نویسنده تلاش کرده تمام جزئیات به ظاهر کم‌اهمیت را که می‌تواند بخشی از تاریخچه کانون را نمایان سازد در کتاب گردآوری و آنها را با شیوه‌ای پژوهشی طبقه‌بندی کند. منوچهر اکبرلو نویسنده هجده سال نقد فروتنانه در ابتدای کتاب به برخی از نقاط ضعف کتاب اشاره کرده که به راستی ضعف به نظر می‌رسند اما شاید هیچ راهی برای تبدیل شدنشان به نقاط قوت وجود نداشته باشد و آن این که بسیاری از اسناد و مکتوباتی که می‌تواند ترسیم‌کننده خطوط اصلی و فرعی کانون باشد به دلیل ثبت نشدن از میان رفته‌اند و بدین ترتیب امکان آگاهی از برخی وقایع تاریخی در کانون وجود ندارد. این امر اگرچه منجر به ضعف‌هایی در اثر مذکور می‌شود، به هر حال باید توجه داشت که نویسنده تمام تلاش خود را مبدول داشته اما امکان دسترسی به اسناد مورد بحث اساساً وجود نداشته است چرا که این اسناد یا از ابتدا ثبت نشده‌اند یا از میان رفته‌اند.

بی عدالتی در غرب

آنچه که اغلب آثار گریشام را در فهرست پرفروش ترین کتاب‌های دنیا قرار داده، توجه او به چگونگی انتخاب موضوع رمانهایش از میان داستان‌های حقوقی است که بسیاری از آنها از واقعیت الهام گرفته‌اند. او که خود سابقه وکالت دارد، همواره کلاسی رادستمایه داستان‌هایش را می‌دهد که با سوء استفاده از قانونهای جزایی و نادیده انگاشتن حقوق واقعی موکلانشان به ثروت‌اندوزی مشغولند چرا که وی معتقد است این گونه افراد همواره داستان‌های قابل توجهی دارند که برای مردم جالب است و به فروش اثر کمک می‌کند.

شاه‌زبانکاران نیز روایت و کیلی معمولی در دفتر وکالت عمومی است که همه موکلان او دزدان و قاتلان هستند؛ مجرمانی که بسیاری از آنها تحت تأثیر زندگی مدرن غربی مرتکب جرم شده‌اند، یا حتی بعضی از آنان بی‌گناهند و فقط به خاطر روابط نژادی، رنگ پوستشان و ... دستگیر شده‌اند و پس از اثبات بی‌گناهی‌شان نیز با تأثیر این عمل به بزه کشیده می‌شوند. «کلی کارتر» با وجود این که مدرک علمی‌اش را از دانشگاه معتبری دریافت کرده است، با حقوق بسیار پایین در دفتر وکالت عمومی کار می‌کند و از وضعیت زندگی‌اش ناراضی و خسته است. او طی اتفاقاتی به تدریج در بین وکیلانی قرار می‌گیرد که به زینکار معروفند. این وکلا در کمین شرکت‌های زیان‌رسان به مردم هستند و با تبلیغات سنگین به جمع آوری موکلان بی‌شمار خسارت دیده می‌پردازند سپس به صورت گروهی علیه شرکت‌های بزرگ شکایت می‌کنند و از آنها غرامتهای مالی کلان اخذ می‌کنند در صورتی که سهم وکیل از این غرامت گروهی - که به صورت توافقی با وکلای شرکت تعیین می‌شود - بسیار بالا تر از سهم زیان دیده است و برای او چیزی جز هراس، نگرانی، ضرر و ناراحتی روحی برجای نمی‌ماند. کارتر در طی مسیری کوتاه و سریع به اوج ثروت و شهرت می‌رسد در حالی که وجدان همیشه هشدار دهنده‌اش به خواب رفته و او درگیر روابط جاسوسی خلاف قانون در زمینه سهام شده که برایش سود سرشاری داشته است. در بستر این وقایع، گریشام به بررسی نکات مثبت و منفی نظام اخذ خسارت در سیستم قضایی و حقوقی آمریکا می‌پردازد. در واقع فساد اخلاقی این شرکت‌های حقوقی و طمع پایان‌ناپذیر آنها در میزان دستمزد، گروهی از مسئولان قضایی را به قانون تخلف و زینکاری - پرداخت خسارت به فرد متضرر از جانب شرکت‌های بزرگ - یادبین می‌کند تا جایی که دیگر متضرران واقعی قادر نباشند از این شرکت‌ها شکایت کنند. در هم‌ریختگی سیستم جنایی و قضایی جامعه آمریکایی، سبب می‌شود که شرکت‌های بزرگ با تکیه بر پول و قدرت، با وجود انجام آزمایش‌های غیرانسانی، فساد، تقلب و آسیب‌های بسیار وسیع به مردم، از قانون در امان بمانند. هر چه شرکتی بزرگ‌تر و قدرتمندتر باشد، کمتر احتمال شکستن وجود دارد و حتی وکیل متخصص زینکاری هم توان رویارویی با آن را ندارد و رای دادگاه همواره به سود او است. تحصیلات گریشام در زمینه حقوق و ده سال تجربه کار وکالت، این امکان را برای او فراهم آورده تا حقایق پشت پرده روابط کثیف قضایی و مختصات تأثیر قانون بر زندگی رابه‌شویه داستان‌هایی جذاب و پرکشش ارائه کند که هم خواننده را با روایت خود سرگرم سازد و هم اطلاعات جدیدی به او بدهد. ترجمه کتاب روان و گیراست و این داستان هم همانند دیگر آثار گریشام با استقبال خوبی در سطح جهانی مواجه شده است.

چاپ دوم شاه‌زبانکاران با ترجمه فریده مهدوی دامغانی در سال ۱۳۸۶ و با قیمت ۶۸۰۰ تومان توسط سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتشر شده است.

«سایه شکننده» و «پنجره مرتفع» در گفت‌وگو با حسن زیادلو

گانگسترها پشت ویرگول

همه ترجمه‌های حسن زیادلو در ژانر پلیسی معمایی می‌گذرد. این مترجم کتاب‌های چندین نویسنده آمریکایی و فرانسوی را که ساختار یکسانی دارند در یک مجموعه به علاقه‌مندان ارائه کرده است که در فاصله‌های زمانی کوتاه تعدادی از آنها منتشر و روانه بازار می‌شوند. نکته جالب درباره این مترجم این است که او خود مدیریت نشر کتاب‌هایش را برعهده دارد و تنها به نشر کتاب‌های ترجمه خودش همت گمارده که به عقیده وی باعث استقلال در روند ترجمه و نشر می‌شود. او همچنین ترجمه کتاب‌های «دژ دیجیتال» و «رمز داوینچی زادر کارنامه خود دارد که در ژانر پلیسی معمایی قرار می‌گیرند.

اغلب کتاب‌هایی که شما ترجمه کرده‌اید همه در ژانر پلیسی و معمایی می‌گنجد. این گرایش به ترجمه از کجا ناشی می‌شود؟

این گرایش خیلی ساده است. من از کودکی به این نوع کتاب‌ها علاقه مند بودم. ترجمه‌های ذبیح‌الله منصوری و افراد دیگر را دنبال می‌کردم که در این عرصه کار می‌کردند. حتی این مترجم‌ها گاهی خودشان این کتاب‌ها را می‌نوشتند و با نام نویسنده کتاب‌های پلیسی خارجی منتشر می‌کردند. به هر حال علاقه من به کتابخوانی در این زمینه بود. پس از آن زبان انگلیسی را آموختم و متن اصلی کتاب‌های پلیسی را می‌خواندم و مطالعات ادبی وسیعی داشتم. در زمینه ادبیات شفاهی نیز با زبان انگلیسی سروکار پیدا کردم با کناره‌گیری بسیاری از همکاران در زمینه ترجمه به ویژه ترجمه رمان‌های پلیسی و در کنار آن بازنشستگی خودم از سال ۷۶ شروع به ترجمه کتاب کردم و مجوز انتشار اولین کتابم را گرفتم.

به نظر شما برای ترجمه کتاب‌های معمایی پلیسی چه زبانی لازم است؛ زبان ساده یا زبانی که توام با پیچیدگی است؟

ژانر معمایی پلیسی سبک‌های مختلفی دارد و هر سبک خودش تعیین می‌کند که چه زبانی برای ترجمه لازم است. یک سری کتاب‌ها در فضای زندگی روزمره جامعه می‌گذرد و جنبه روانی زندگی را مدنظر دارد که این سبک شناخته شده است. اما سبکی که برای من جذاب است سبکی است که زندگی عامیانه مردم را در نظر ندارد و به زندگی زیرزمینی و گانگستری می‌پردازد مانند کتاب‌های ژرژ سیمون که زندگی آدم‌های تکرر را مدنظر قرار می‌دهد. این کتاب‌ها نیازمند ترجمه‌ای روان هستند. گرایش من نیز به همین سبک داستان‌هاست؛ استفاده از شیوه‌های عامیانه کلامی و رفتاری که نیاز به توضیحاتی ساده دارد. اما روند ترجمه بسیار تخصصی است. مترجم در حین ترجمه باید به دانش نهفته در کتاب نیز اشراف داشته باشد. به عنوان مثال ترجمه کتاب «دژ دیجیتال» که توسط ناشر دیگری به من سفارش داده شد، پر از اصطلاحات کامپیوتری و الکترونیکی بود. من با کمک دانش پسرهایم به رایانه و پیچیدگی‌های نرم‌افزاری توانستم پیام‌ها و رمزهای کتاب را ترجمه کنم. در غیر این صورت موفق به ترجمه کتاب نمی‌شدم. کتاب باید برای مترجم شخصی باشد و الفت خاصی با او ایجاد کند تا بتواند به خوبی ترجمه شود.

انتخاب کتاب‌های پلیسی از نویسندگانی چون ریموند چندلر، ژرژ سیمون و ... ناشی از چه بود و چه اشتراکی میان کتاب‌های آنها هست؟

در سن ۷۸-۱۷ سالگی با کتاب‌های ژرژ سیمون آشنا شدم و از تجزیه و تحلیل‌های روانی او در داستان‌هایش شگفت زده شدم. همیشه احساس ادای دین به این نویسنده داشتم تا سبک نوشتاری‌اش را به جامعه‌ام معرفی کنم که پس از پایان مشغله کاری و بازنشستگی این فضا فراهم شد. بنابراین در اولین قدم احساس کردم باید کتاب‌های این نویسنده را ترجمه کنم که تا به حال تعدادی کتاب‌های او را ترجمه کرده‌ام. به گفته یکی از دوستان، من رکورد ترجمه کتاب‌های این نویسنده را دارم. شما زمانی که یک لطفه یا نکته ظریف را می‌شنوید یا می‌خوانید دوست دارید آن را برای اطرافیان‌تان بازگو کنید. در زمینه کتاب‌های سیمون هم برای من همین اتفاق افتاد و دلم می‌خواست همان قدر که خودم از خواندن آنها لذت می‌برم، امکان خواندن آن را برای علاقه‌مندانم هم فراهم کنم چرا که نوع رفتارشناسی مشترک در کتاب‌ها و برخورد با موانع در آنها برایم بسیار جذاب است.

ریموند چندلر و دیگر نویسندگان آمریکایی نیز همین سبک را در کارهایشان می‌توان دید؛ سبکی که برگرفته از زندگی زیرزمینی پس از قرن بیستم است. در حال حاضر اغلب این کتاب‌ها به درگیری‌های بین‌کشورها و مافیای بین‌المللی تبدیل شده که برای من جالب نیست. من از داستان‌هایی که گروهی پیش می‌روند خوشم نمی‌آید و سبک حرکت انسان‌های تکرر و کارآگاهان خصوصی را می‌پسندم.

در دوره‌ای کتاب‌های آگاتا کریستی در ژانر کتاب‌های پلیسی و معمایی به شدت مورد توجه واقع شد که این توجه ناشی از پیچیدگی‌های ذاتی داستان‌ها بود. آیا کتاب‌های این نویسندگان از ویژگی خاصی برخوردارند که مانند کتاب‌های آگاتا کریستی فرآگیر شوند؟

کتاب‌های انگلیسی و کتاب‌های آگاتا کریستی در حوزه ادبیات پلیسی به نوعی مبتنی بر نوعی جدیت و استدلال است. در آمریکا این طور نیست. داستان مبتنی بر اکشن پیش می‌رود و استدلال

کتاب‌های آگاتا کریستی را ندارد. داستان‌های انگلیسی با جبر و گذر زمان به نتیجه می‌رسد و اقدام و عمل در آنها وجود ندارد؛ عده‌ای در انتهای داستان جمع می‌شوند تا مثلاً کارآگاه خصوصی چون پوآرو رمز از معمای قتل بردارد. این کتاب‌ها به شدت مورد توجه واقع شدند و این توجه تا آنجا پیش رفت که مترجم‌ها با نام آگاتا کریستی کتاب می‌نوشتند. چنانچه او در سفرش به ایران از دیدن این کتاب‌ها متعجب شده بود و گفته بود خودتان نویسندگان به این خوبی دارید چرا با نام من کتاب‌ها را منتشر می‌کنید؟ این مطلب باعث شد من از خواندن این کتاب‌ها کناره بگیرم و با خواندن کتاب‌های سیمون به شیوه زندگی انسان‌های تکرر و اقدام شخصی کارآگاه خصوصی و کشف رموز علاقه مند شوم.

در ترجمه کتاب‌هایتان وفاداری به متن را در نظر می‌گیرید یا به روانی زبان ترجمه توجه دارید؟

روند ترجمه، روند پیچیده‌ای است. ترجمه تفاوت فرهنگ‌ها را به همراه دارد و این تفاوت باید در ترجمه مد نظر قرار گیرد. وقتی ترجمه برای خواننده ایرانی انجام می‌شود باید تفاوت فرهنگ‌ها و مسائلی که آن را نشان می‌دهد را تغییر داد و سیاق آن را با فرهنگ جاری جامعه منطبق کرد. در ترجمه باید این تفاوت‌ها را مدنظر قرار داد. وفاداری به متن در ترجمه کتاب‌های علمی و روان‌شناسی معنا پیدا می‌کند، نه در کتاب‌های داستانی که با فرهنگ ما در تضاد است.

در کتاب «سایه‌های شکننده» قسمتی درباره وصیت‌نامه بی‌امضاست. یعنی در این وصیت‌نامه نیز تغییر شما آن را بی‌امضا و غیر موقوت جلوه داده تا با فرهنگ ما همخوان باشد؟

آن وصیت‌نامه یک پیش‌نویس است و امضا ندارد بنابراین جنبه قانونی ندارد. من نسبت به قوانین حقوقی فرانسه اشرافی نداشتم و این موضوع بدون تغییر از کتاب در ترجمه ذکر شده است.

شما هم ترجمه کتاب‌ها را برعهده دارید و هم فرایند نشر را خودتان انجام می‌دهید. دلیل این امر چیست؟

در زمینه ترجمه احساس می‌کردم خودم باید چاپ آنها را به عهده بگیرم تا شیوه نگارش و سبک خاص خودم را بتوانم داشته باشم. یک فیلسوف انگلیسی می‌گوید نگارش روان نگارشی است که پس از هر پنج کلمه یک مکث وجود داشته باشد. من نیز هر جا که احساس کردم خواننده نیاز به تنفس دارد، علامت ویرگول گذاشته‌ام. این سبک نگارش در کنار انتخاب داستان‌هایی که در عین داشتن پایانی خوش مقوله عدالت خواهی و عدالت‌جویی را در جامعه تقویت می‌کند، سبب شد تا خودم این رسالت را از ابتدا تا انتها برعهده بگیرم تا خوانندگان کتابم بیاموزند که تسلیم قضا و قدر نشوند. به همین دلیل نیاز بود که از همه لحاظ مستقل عمل کنم.

در نهایت در انتخاب کتاب‌هایی که ترجمه می‌کنید چه مواردی را مدنظر قرار می‌دهید؟

مرحوم کریم امامی می‌گفت موفق‌ترین نویسنده کسی است که کتابی در سطح متوسط جامعه بنویسد که در عین حال نکته‌ای در آن برای نخبیگان جامعه وجود داشته باشد. کتاب‌هایی که من ترجمه کرده‌ام به نظر، عامه‌پسند می‌آیند اما در پس ماجرا نکته‌ای برای آموختن وجود دارد.

گزارشی از کتاب «اهمیت نظریه» نوشته تری ایگلتن

دعوت به درنگ

یکی از مسائل مهم در نقد ادبی، توجه به مسائل تئوریک است. نویسنده و منتقدی که خود را به دانش تئوریک در عرصه زبان‌شناسی، نشانه‌شناسی، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و سایر علوم انسانی مرتبط مجهز نکند، کمتر می‌تواند به عنوان یک نویسنده و منتقد جدی در عرصه ادبیات مطرح شود. از این روست که کتاب‌های بسیاری از جمله اهمیت نظریه^۱ به اهمیت این قضیه پرداخته است.

«تری ایگلتن» که از نظریه پردازان مطرح تئوری‌های ادبی به حساب می‌آید و چند کتاب او در این عرصه نیز به فارسی ترجمه شده، در این کتاب شرح داده است که علت این موضوع چیست. در ادامه بخش‌هایی از نظریات او مورد بررسی قرار می‌گیرد.

به عقیده ایگلتن، چیزی که موجب تمایز نوع بشر از دیگر مخلوقات می‌شود، آن است که بشر درون جهانی از معنا سکنی گزیده است یا به عبارتی ساده‌تر، در یک جهان و نه تنها فضایی فیزیکی زندگی می‌کند. او همچنین بر این باور است که زندگی بشر، حیاتی همراه با نشانه‌سازی است. وی در توضیح بیشتر این موضوع می‌نویسد: «معنای این حرف آن نیست که ما برخلاف بقیه موجودات علاوه بر فعالیت‌های فیزیکی، نشانه نیز داریم؛ در واقع زندگی بیان نشانه‌ها موجب تغییر و تحول کل معنای عبارت فعالیت فیزیکی می‌شود.» ایگلتن در ادامه به شرح برتری‌های انسانی می‌پردازد که در نهایت به نوعی معنامداری در او منجر می‌شود. وی معتقد است که برتری ما نسبت به دیگر مخلوقات موجب تغییرات مهم در فعالیت‌هایی می‌شود که در ظاهر با آنها شریک هستیم. او از زندگی سنجاب‌ها مثال می‌زند که در حال ساختن سلاح کشتار جمعی نیستند، اما این نکته را دلیلی برای بهتر بودن آنها نسبت به انسان‌ها عنوان نمی‌کند. او بر این باور است که سنجاب‌ها توان چنین کاری را ندارند، در نتیجه انجام‌دادن این کار نمی‌تواند نشان‌دهنده فضیلت اخلاقی از جانب این دسته از جانوران باشد. ایگلتن در نقد سیاست‌های آمریکا، چهره‌ای شناخته شده به حساب می‌آید و در کتاب‌های دیگر خود، ساخت

سلاح کشتار جمعی از سوی آمریکا و جنگ طلبی از سوی این کشور را، یکی از بزرگ‌ترین مشکلات بشر در شروع هزاره سوم عنوان کرده است.

تری ایگلتن در ادامه مثال خود در مورد سنجاب‌ها، می‌نویسد: «زندگی یکنواخت و مبتنی بر بقای بیولوژیک سنجاب‌ها تا حد زیادی ایمن تر و باثبات تر از زندگی ماست. یکی از دلایل نیاز ما به نظریه، ثبات بخشیدن به نشانه‌هایمان است. از این حیث همه نظریه‌ها حتی نظریه‌های انقلابی، وجهی محافظه‌کارانه دارند.»

به باور ایگلتن اگر همه وجوه حیات بشر به گونه‌ای آمیخته با نظریه باشد، پس نظریه کنشی همیشه در حال انجام است. وی در این باره می‌افزاید: «هنگامی که با شیوع مهلک نظریه در ابعاد اپیدمیک مواجه می‌شویم. همان‌گونه که در بیست سال گذشته در نمادهای ادبی شاهد بوده‌ایم. می‌توانیم با اطمینان بگوییم که یک جای کار ایراد دارد.» این نظریه پرداز ادبی سپس از تفاوت‌های اهمیت تئوری و تئوری زدگی می‌نویسد. او معتقد است که در اکثر اوقات فعالیت‌های فکری و دیگر فعالیت‌های ما نسبتاً به آرامی جریان دارد و در این شرایط معمولاً نیازی به صرف انرژی نظری چندانی نیست.

وی در ادامه می‌نویسد: «این مسئله ممکن است ناشی از دلایل ذاتی و درونی آن کنش‌ها یا ناشی از فشارهای خارجی یا ترکیبی از این دو باشد. نظریه کنشی است که به خاطر مشکلات توانفرسایی که سر راهش قرار گرفته، وادار به بازیابی و تعمق در خود شده است. مانند غده‌های کوچکی که گاه روی گردن سبز می‌شوند. این تنها نشانه‌ای است مبنی بر این که اوضاع مرتب نیست.»

ایگلتن به شرح این که این کنش چگونه برای انسان روی می‌دهد می‌پردازد. او با اشاره به این مسئله که این نظریه، مسئله‌ای به شدت متغیر و صورت‌بندی نشده است، می‌نویسد: «برای مثال مدت‌ها پیش، آدم‌ها گاه به گاه به سادگی چیزی را

تری ایگلتن

می‌انداختند. اما امروزه فیزیکدان‌ها به ما می‌گویند که نیروی جاذبه موجب سقوط اشیاء می‌شود. فیلسوف‌هایی که می‌گویند اصلاً معلوم نیست شیئی عینی برای انداختن وجود داشته باشد؛ جامعه‌شناسانی که توضیح می‌دهند همه این انداختن‌ها در واقع ناشی از فشارها و استرس زندگی شهری است؛ روان‌شناسانی که می‌گویند ما در واقع سعی می‌کنیم با این کار پدر و مادرمان را ببندازیم؛ شاعرانی که می‌نویسند همه این انداختن‌ها نمادی از مرگ است و ... به این ترتیب اکنون دیگر انداختن اشیاء نمی‌تواند همان چیزی باشد که پیش از این بوده است. به عقیده این نظریه پرداز ما دیگر هیچ‌گاه قادر نیستیم به باغ‌خرمی بازگردیم که در آن پرسه می‌زدیم و بدون کوچک‌ترین نگرانی چیزها را می‌انداختیم. آنچه روی داده است، این است که کنش‌های انسانی اکنون وادار شده‌اند خود را موضوع و ابژه بررسی و جست‌وجوی خود قرار دهند. ایگلتن سپس به نوعی تضاد اشاره می‌کند که در این مسیر وجود

دارد. وی می‌افزاید: «بسیاری از نظریه پردازان، اشاره کرده‌اند که فراموشی و نسیان شرط لازم برای هرگونه فعالیت هدفمند است. عینیت بخشیدن به یک روال، موجب تبدیل آن به موضوعی بالقوه برای منازعه می‌شود.» وی از سوی دیگر معتقد است که یکی از دلایلی که باعث شده عوارض ناشی از انفجار بزرگی که در زمینه نظریه در دو دهه اخیر روی داده و هنوز دامنگیر ماست، این است که هنوز موفق به حل مشکلی که این انفجار نظریه تنها نشانه‌ای از آن است، نشده‌ایم. وی در توضیح این مسئله می‌نویسد: «این مشکل به اعتقاد من در درجه اول هیچ ارتباطی به ادبیات و نقد ادبی ندارد. این مشکل بیشتر درباره نقش علوم انسانی در جوامع سرمایه‌داری متاخر است.»

در کنار این گفتار ایگلتن، مصاحبه با او، یادداشتی درباره آثار او و مقاله‌ای دیگر از وی تحت عنوان از پولیس تا پسامدرنیسم^۲ نیز در کتاب اهمیت نظریه^۱ به چاپ رسیده است. این کتاب به وسیله انتشارات حرف هنرمند در شمارگان ۲۲۰۰ نسخه به تازگی منتشر شده است.

معرفی کتاب

راهنمای سخنرانی

کاوه قاسمی: از روزگاران قدیم، سخنرانی و فن بلاغت، یکی از موضوعاتی بوده که اذهان بسیاری را به خود معطوف داشته است. افراد دانشمندی بوده‌اند که به دلیل نداشتن آشنایی با فن بلاغت، نتوانسته‌اند سخن خود را به دیگران منتقل کنند و افرادی بوده‌اند که با وجود دانش کم، توجه افراد بسیاری را جلب کرده‌اند. از همین روست که از

روزگاران قدیم، مسئله آموزش فن بیان و بلاغت مورد توجه بسیاری قرار گرفته است. هرچند برخی اعتقاد دارند که اصولاً نمی‌توان مسائلی از این دست را آموزش داد، اما در تجربه چنین ثابت شده که علاوه بر دارا بودن ویژگی‌های فردی، می‌توان تا اندازه زیادی فن بلاغت و بیان را آموخت. تاکنون کتاب‌های متعددی در این زمینه منتشر شده که اصول برگزاری و ارائه سخنرانی‌های علمی^۱ یکی از آنهاست. این کتاب از ۲۳ بخش مختلف تشکیل شده که در آن علاوه بر یادآوری

اصول سخنرانی، به اصول سخنرانی علمی نیز اشاره شده است. فصل اول کتاب به مسئله «فرستنده و گیرنده» اختصاص دارد. «استفان روزنر»، مولف کتاب در ابتدای این بخش به نکته بسیار مهمی در عرصه سخنرانی اشاره کرده است. او نداشتن شناخت از مخاطب را یکی از اشتباهات رایج در عرصه سخنرانی مطرح کرده است. او معتقد است که یک سخنران باید به نقش خود به عنوان فرستنده اطلاعات واقف باشد و علاوه بر این باید گیرندگان پیام خود را نیز بشناسد. وی در این بخش به چند گونه سخنرانی اشاره می‌کند و ویژگی‌های آن را برمی‌شمارد؛ سخنرانی‌هایی از قبیل سخنرانی در سمینار داخلی، کنفرانس بالینی، سخنرانی‌های آموزشی، صحبت کردن در کنگره‌ها، جلسه، مباحثه و سخنرانی‌های عمومی. بخش دوم کتاب، آغاز و پایان؛ مهم‌ترین بخش‌ها نام دارد. او در این مورد می‌نویسد: «وقتی یک سخنران به تریبون نزدیک می‌شود حاضران تک‌تک حرکات او را از نظر می‌گذرانند و در عرض چند ثانیه تصمیم می‌گیرند که آیا به موضوع علاقه دارند یا خیر. وی مقدمه چینی‌های طول و دراز، صحبت‌های غیرمرتبط و اشاره به موقعیت‌ها و اتفاقاتی که برای مخاطبان ناآشنا هستند را نتیجه بخش نمی‌داند و چند نکته با عنوان هرگز از چیزی گله نکنید، درباره شوخی و طنز، هرگز عذرخواهی نکنید و ... از متن نیز در ادامه این بخش

آورده شده است. در بخش بعدی که «یک سخنرانی خوب» نام دارد، جزئیات دیگری درباره این فن ذکر شده است. مولف در ابتدای این بخش می‌نویسد: «سخنرانان حرفه‌ای به خاطر تمرین‌هایی که انجام می‌دهند از کارشان لذت می‌برند و پشت تریبون راحت هستند. اتفاقات پیش‌بینی نشده، سخنرانان کم تجربه را به وحشت می‌اندازد. این افراد تنها می‌توانند توانایی رویارویی موفق با این اتفاقات را در خود به وجود آورند.» در بخش‌های بعدی به مسائلی تخصصی‌تر در این عرصه اشاره می‌شود؛ مسائلی از جمله احیای مجدد تخته‌های سیاه و سفید، سخنرانی با استفاده از اسلاید و پاورپوینت، اورهد، چند نکته درباره فیلم‌های ویدیویی، ترس از صحنه، درباره لباس، تکنیک‌های استفاده از میکروفون، درباره چوب‌اشاره، چک‌لیست پیش از سخنرانی، سخنران میهمان و پوست‌های مناسب. حتی در بخش‌هایی به مسائلی از جمله ملاقات با خبرنگاران نیز پرداخته شده که نشان‌دهنده توجه نویسنده به مسائل عملی است. با این همه گرافیک نه چندان گویای کتاب که تفاوت فصل‌ها و بخش‌ها در آن به خوبی رعایت نشده، سبب می‌شود تا مخاطب به راحتی نتواند فصل‌ها و بخش‌های مورد نظر خود را بیابد. کتاب حاضر توسط انتشارات سارگل و در شمارگان دو هزار نسخه منتشر شده است.

راهنمای عملی سیاست ورزی

روش شناسی در علم سیاست و روابط بین الملل را باید کتابی مدرسی (آکادمیک) دانست. مولف این کتاب با تقسیم بندی ها و فصل بندی های خود که حرکتی از کل به جزء است،

قصد آن دارد به گونه ای ساختارمند به موضوع مورد نظر بپردازد. از این رو بدیهی است که او قسمت اول کتابش را با کلیات آغاز می کند. این قسمت خود به سه فصل تقسیم شده است. در فصل اول بخش کلیات، آشنایی با تحقیق علمی مورد توجه قرار گرفته است. مولف در این فصل به مسائلی از جمله پژوهش در مفهوم عام و وسیع کلمه، پژوهش در مفهوم خاص کلمه (تحقیق علمی)، ارزش های علمی جامعه های علم گرای نوین و تحقیق در فرهنگ اسلامی پرداخته شده است. او در فصل دوم به موضوع مورد بحث نزدیک تر می شود و در این فصل به مفهوم "علم سیاست" گوناگونی رویکردها به این مبحث، گوناگونی روش شناسی و چالش ها و در نهایت به نقش نظریه در علم سیاست پرداخته است. وی در مورد اهمیت نظریه در علم سیاست می نویسد: نظریه وظایف با ارزش متعددی را در تلاش برای فهمیدن طریقی که جهان اجتماعی فعالیت می کند، فراهم می آورد. اول، نظریه بعضی از جنبه های جهان را به نمای نزدیک منتقل می سازد و برای این که چه چیزی مورد بررسی قرار می گیرد، راهنمایی فراهم می سازد. نظریه ما را قادر می سازد تا جهان را مشاهده کنیم و توجه خود را روی جنبه های ویژه ای از واقعیت متمرکز کنیم. دکتر علیرضا سنجابی در فصل بعد از قسمت اول، رویکرد به علم روابط بین الملل را با بررسی مسائلی همچون پیدایش روابط بین الملل، نظریه ها و رشته ها، نظریه تشریحی و تاسیسی، گوناگونی نظریه های روابط بین الملل، ارزیابی نظریه ها برای مقابله و مقایسه ها و نظریه ها و روش های پیش برده است.

قسمت دوم کتاب به فرایند تحقیق در علم سیاست و روابط بین الملل اختصاص دارد. مولف در این قسمت که از چهار فصل تشکیل شده، شرح می دهد که جامعه مورد تحقیق چه تاثیری در کار پژوهشی دارد. وی سپس با شرح مسائلی از جمله جامعه نمونه به بررسی مسائلی از جمله متغیر وابسته یا تابع، متغیر مستقل یا آزاد، متغیر میانگیر، متغیر پیشین و ... پرداخته است. مولف در بخش های دیگری از این فصل، فرایند تحقیق علمی را با بررسی شاخصه هایی از جمله مشکل و فرضیه های تحقیق، اندازه گیری و نمونه گیری کنکاش کرده است.

روش های جمع آوری اطلاعات مبحث اصلی قسمت سوم کتاب است. این قسمت از کتاب که بیشترین حجم رساله دکتر سنجابی را به خود اختصاص داده مسائل متنوعی از روش های جمع آوری اطلاعات را مورد بررسی قرار داده است. او در این قسمت شرح می دهد که یک پژوهشگر عرصه علوم سیاسی باید چگونه با بهره گیری از نمونه های آماری، پرسشنامه ها، بررسی گروه ها و قومیت ها و مهارت های مشاهده به اطلاعاتی قابل تامل دست یابد. وی در قسمت چهارم به شرح و تفسیر این نکته می پردازد که اطلاعات حاصله چگونه باید مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند. او در این قسمت با شرح آرای برخی از متفکران این حوزه، به بررسی روش های تحقیق و گزارشی از آن می پردازد.

روش شناسی در علم سیاست و روابط بین الملل در شمارگان ۲۰۰۰ نسخه توسط نشر قومس به تازگی وارد بازار کتاب شده است.

کتاب و رو

سام محمودی

رساله معروف "الدرة الفاخرة في تحقيق مذهب الصوفيه و المتكلمين و الحكماء المتقدمين" درست زمانی به سامان نهایی رسید که نورالدین عبدالرحمن جامی عارف برجسته قرن نهم در پیرانه سری، اوج پختگی فکری و سال های پایانی دهه هفتم عمرش را صرف آن کرده بود؛ اثری به غایت مجمل، سهل و ممتنع که جز از قلم این عارف صادر نمی شد. او در اثر حاضر سعی کرده تا مجموعه ای از آرای مختلف سه ضلع مثلث تفکر و تمدن اسلامی (فلسفه، عرفان و کلام) را گرد آورده و به شیوه ای بی غرض به شرح و باز فهمی آنها بپردازد. سرانجام این رساله با تعلیقات، ترجمه و شرح علی اوجبی تحت عنوان "رساله الدر الفخره" اثر عبدالرحمن جامی می گوید انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی روانه بازار شد؛ اثری که به گفته اوجبی حاصل چیزی قریب به پانزده سال تلاش، تحقیق و بررسی است.

علی اوجبی از شرح و برگردان «رساله الدر الفخره» اثر عبدالرحمن جامی می گوید

شرح سه گانه معرفت

جامی از حیث تنوع و کثرت آثار رتبه ممتازی دارد به این معنی که حضور جامی در هر حوزه ای موجد خلق اثری شده که همواره در کانون توجه اندیشمندان قرار گرفته است.

انگیزه اصلی جامی از نگارش این رساله چه بود؟ آیا او نیز مانند متقدمانش قصد آشتی دادن این جمع اضداد را در سر داشت؟

در بادی امر، جامی به درخواست سلطان محمدخان حاکم وقت در صدد نگارش رساله ای با محوریت موارد مورد اختلاف این سه گروه برمی آید. این تلاش موجب گردآوری شش مسئله و وجودشناسی وحدت باری، اراده باری، قدرت باری و سرانجام کلام باری شد. از آنجایی که وعده داشت، تلاش می کرد تا این اثر را به سرعت سامان داده و برای سلطان محمدخان بفرستد اما رساله زمانی به پایان رسید که سلطان محمدخان زنده نبود و مرگ سلطان محمدخان موجب تأمل مجدد جامی در رساله خود شد. به طوری که او در یک فرصت بهتر در رساله مفصل تری به نام "الدرة الفاخرة" بیست مسئله مورد اختلاف عرفا، متکلمان و فلاسفه را گردآوری، تحلیل و تبیین می کند. این رساله در عین اختصار از نثر جذابی بهره دارد و از حیث محتوا، توانسته لب نظر و شاخص ترین استدلال های این سه گروه را از میان معتبرترین منابع گزارش کند.

طبعاً می پذیرید که جامی به دلیل عارف بودن، گاه در مقام دفاع از عرفان برمی آید؟

به کوتاه ترین کلام باید بگویم اگر جامی در دام حب و بغض نسبت به یک گروه از این سه دسته می افتاد، رساله حاضر در غبار تاریخ گم می شد؛ به باور من او در گزارش خود هیچ گونه پیشداوری ندارد؛ هر چند که در پایان تحلیل خود از آرای سه گروه نقدهایی نیز وارد می کند که جای تأمل دارد. به طوری که با وجود عارف بودن، گاه نظر متکلمان را می پذیرد. همین رویکرد عاری از وابستگی به نحله یا گروه خاصی از این سه دسته باعث شد تا رساله الدر الفخره از همان آغاز مورد توجه دانشمندان هم عصر او قرار گیرد. در مورد این حسن نظر می توان گفت که براساس تحقیقاتی که درباره این رساله داشتم بیش از ۴۵ حاشیه و شرح (اغلب به زبان عربی و گاه فارسی) بر این رساله نوشته شده است.

از میان حواشی نگاشته شده کدام حاشیه مهم تر و گویاتر از دیگران است؟

شاید بتوان گفت که مهم ترین حاشیه از خود جامی است که حواشی ای بر رساله اش نگاشت و بعدها میر عبدالغفور لاری شاکرد بر جستند او تعلیقه ای مشتمل بر ۸۵ حاشیه بر رساله زده که در عین تفصیل، به اختصار نگاشته شده است.

این رساله ظاهراً پیش تر تصحیح و منتشر شده بود. حال دلیل اصلی شما برای باز خوانی و تصحیح اثر حاضر چه بود؟ آیا آن تصحیح مشکلات بنیادینی داشت که نیاز به ویرایش مجدد داشته باشد؟

چنانکه شما نیز گفتید این رساله پیش تر در سال ۱۳۵۷ به کوشش دو تن از متن پژوهان برجسته جناب دکتر موسوی بهبهانی و پروفسور نیکولاهیر تصحیح و منتشر شده بود. اما باید گفت که آن تصحیح با وجود

پاکیزگی، بازم قابلیت ویرایش جدید داشت از این حیث تلاش کردم تا نسخه های دیگر این رساله را گرد آورده و اثر را مجدداً تصحیح کنم. من در چاپ پیش واصل رساله را ویرایش کرده ام.

یکی از نقدهای احتمالی به این تصحیح، مستند نبودن به پاورقی ها و نسخه بدل هاست. توضیحی برای این نقد دارید؟

علت عمده انصراف از آوردن پاورقی و نسخه بدل ها، در وهله اول این بود که جز در چند مورد خاص نظیر خوانش چند کلمه با آنها هم رای بودم. از سوی دیگر چون قصد داشتم یک متن آموزشی برای دانشجویان فلسفه آماده کنم، نیازی به ذکر نسخه بدل ها احساس نمی شد.

نکته دوم در تبیین انگیزه تصحیح متن حاضر این است که رساله دره الفاخره را برای استفاده بیشتر مخاطبان به فارسی روان برگرداندم. ضمن این که حواشی خود جامی و حواشی میر عبدالغفور را نیز ترجمه کردم. از سوی دیگر به دلیل ایجاز و اختصار، رساله نکات مبهمی داشت که با حاشیه های جامی و شاکردانش حل نمی شد از این حیث تلاش کردم تا نکات مبهم آن را هم شرح دهم.

در شرح این نکات از چه منابعی سود بردید؟

در بادی امر کتاب های خود جامی منبع من برای شرح برخی نکات بودند. به این صورت که اگر در اثر دیگری، پیرامون آن موضوع نکته یا توضیحی از سوی جامی مطرح شده بود به همان اکتفا کردم.

پس از این مرحله از منابع دست اول حوزه عرفان و فلسفه در شرح برخی نکات سود جست و گاه دیدگاه و دریافت خودم را در مقام توضیح عبارات جامی استفاده کرده ام.

طبعاً باید پذیرفت که هر نویسنده و شارحی باید علاوه بر داشتن موضع فکری منحصر به فردش (در عین متن محور بودن) تاویلی قابل درک برای مخاطب ارائه کند چرا که اساساً شارح و متن پژوه پلی بین نویسنده دیروز و مخاطب امروز ایجاد می کند. برای رسیدن به این مقصود چه کرده اید؟

مجموعه حواشی و توضیحات بنده بر این رساله جمعا ۱۲۴ مورد است و به نوعی دو سوم حجم کتاب حاضر تاویل مرا در اثر تدقیقی چندین ساله در خود دارد. از این حیث باید گفت که این مهم تا حد زیادی در اثر حاضر لحاظ شده است. هر چند که به اعتقاد خودم، این شرح کاری نیمه تمام است. کتاب حاضر در اصل اولین اثری است که به شرح و قلم بنده آماده شد اما بنا به دلایلی انتشار آن چیزی بیش از سیزده سال به تعویق افتاد. دلیل اصلی این معوق ماندن کار هم تأکید من بر شرح کل رساله بود و بعدها به دلیل تکمیل نبودن کار، اتمام و سامان دادن نهایی به آن به فرصتی دیگر موکول می شد تا این که سرانجام به توصیه برخی استادان با یک جمع بندی کلی - با وجود بودن یک ثلث از شرح - حاصل کار را در هیئت اثر پیش رو منتشر کردم.

مقصود شما از جمع بندی کلی کار در عین ناقص ماندن شرح چیست؟

در بخش پایانی کتاب ۱۰ نمایه و فهرست گنجانده شده است تا به خواننده در استخراج مطالب مورد نظر یاری رساند.

با دکتر حمید سفیدگر شهبانقی و کتاب «دستی دستی باباش میاد»

لالایی های پس از خواب

حمید سفیدگر متولد ۱۳۴۶ و دارای مدرک کارشناسی ارشد در رشته کتابداری و اطلاع رسانی و دکترای فولکلور از آکادمی علوم آذربایجان است. سفیدگر در کتاب «دستی دستی باباش میاد» به گونه‌ای دیگر از فرهنگ شفاهی ایران یعنی نوازش‌ها توجه نشان داده و تفاوت آنها را با لالایی‌ها ذکر کرده است. از دیگر کتاب‌های این پژوهشگر و مدرس دانشگاه می‌توان به آثاری چون «قصه‌های آذربایجان» اشاره کرد. سفیدگر کتاب دیگری را هم در دست انتشار دارد که مربوط به ترانه‌های کار در آذربایجان است.

به نظر شما تفاوت نوازش‌ها و لالایی‌ها در کجاست و اصولاً تفاوتی در این زمینه وجود دارد یا خیر؟

نکته اول این است که میان لالایی‌ها و نوازش‌ها تفاوت زیادی وجود دارد. هدف از نوازش در درجه اول خواباندن کودک نیست بلکه تفریح و خنداندن اوست. مادر در نوازش‌ها بیشتر سعی می‌کند کودک را شاد کند که در درجه آخر به انبساط خاطر خودش می‌انجامد. در کل می‌توان گفت که ذات نوازش‌ها بر شادی استوار است و بر عکس لالایی‌ها از شوکه، در آنها خبری نیست و مادر اصولاً از ناکامی‌ها نمی‌گوید بلکه در قالب کلامی آهنگین، بزرگ‌ترین آرزوها را برای کودک می‌خواهد و او را در حد یک اسطوره بالا می‌برد.

ظاهراً این گونه از ادبیات فولکلور ایران دارای دسته‌بندی‌های منظمی است، یعنی این که برای دختر یا پسر فرق دارد درست است؟

بله، همین‌طور است. زیرا آرزوهای بزرگی که یک مادر برای یک پسر بچه می‌کند تا حدودی با یک دختر بچه فرق می‌کند و من اتفاقاً در این کتاب سعی کرده‌ام این گونه‌ها را از هم تفکیک کنم و علاوه بر آن یک گونه دیگر را هم بگنجانم که استفاده‌ای دوگانه دارد یعنی مادر هم می‌تواند آن را برای یک پسر بخواند و هم برای یک دختر.

لطفاً در این باره بیشتر توضیح بدهید. ببینید، معمولاً در نوازش‌ها برای دختر بچه‌ها آرزو می‌شود که سفیدبخت شوند و مثلاً خواستگاران پولدار داشته باشند و در مورد پسر بچه‌ها هم آرزو می‌شود که صاحب ثروت و مکتب و دانش بشوند و بتوانند گلیم خود را از آب بیرون بکشند.

تفاوت لالایی‌ها و نوازش‌ها به لحاظ ظاهری چگونه است؟

فرم و شکل لالایی‌ها معمولاً یکسان است و بیشتر در قالب دوبیتی ارائه می‌شوند و به ندرت از این قالب خارج می‌شوند و معمولاً پایانی حزن‌انگیز دارند که هدفشان خواباندن کودکان است اما در نوازش‌ها هیچ‌کدام از این مولفه‌ها وجود ندارد و همه مضامین حول محور تنوع و شاد زیستن دور می‌زند که علاوه بر لبخند کودک، اطرافیان را هم شاد می‌کند و در قالب‌های گوناگون عرضه می‌شود.

یعنی در نوازش‌ها هیچ اشاره‌ای به مشکلات زندگی نمی‌شود؟

چرا می‌شود اما در تعریف و فرمی دیگر که زیاد غمناک نباشد.

یکی دیگر از معنای نوازش این است که معمولاً در بیداری کودک خوانده می‌شود یعنی زمانی که او از خواب بیدار شده. به گمان شما این مسئله چه بار معنایی‌ای می‌تواند داشته باشد؟

معنای فراوانی دارد مثلاً مادر معمولاً در هنگام خواندن نوازش‌ها کودک را می‌گیرد و بالا می‌اندازد که کاری نمادین است و کنایه از آرزوهای بالا برای کودک دارد؛ آن هم در زمانی که او به لحاظ جسمی آمادگی پذیرش شادی را دارد.

کار شما یک کار میدانی است. لطفاً بگویید که جمع‌آوری این نوازش‌ها جمعاً چقدر طول کشیده و شیوه جمع‌آوری آنها چگونه بوده است؟

این کتاب حاصل بیش از بیست سال پژوهش است و من در این مدت مرتباً روی آن کار می‌کردم، البته بیست سالی را که می‌گویم به طور شبانه روز مشغول کار نبودم و معمولاً در حال تحصیل و دیگر کارها گریزی هم به آن می‌زدم.

جمع‌آوری نوازش‌های ایران قبل از این هم سابقه داشته یا شما اولین فردی هستید که این کار را انجام می‌دهید؟

من تا به حال ندیده‌ام و گمان نمی‌کنم چنین کاری انجام شده باشد و اگر هم انجام شده منتشر نشده است.

در جمع‌آوری نوازش‌ها با لهجه‌های مختلف چه کردید و چگونه آنها را مطالعه کردید؟

همان‌طور که می‌دانید اغلب نقاط ایران لهجه‌های خاص خودشان را دارند و من در این گونه موارد اصل نوازش را با زبان و لهجه خاص گنجانده‌ام و در کنار یک شرح کوتاه، ترجمه آن را هم ارائه داده‌ام.

آیا در این کتاب مشخص شده که نوازش متعلق به کدام منطقه است؟

در شیوه پژوهش فرهنگ مردم یک گرایش به نام کتب تاریخی جغرافیایی وجود دارد که پژوهشگران روسی پایه‌گذارش هستند. در این شکل از پژوهش به عنوان مثال یک لالایی یا نوازش را آن قدر دنبال می‌کنند که به سرچشمه اصلی آن برسند، البته چنین رویکردی در پژوهش‌های ایرانی هنوز جا نیفتاده و پژوهشگر به تنهایی و بر اساس دانش شخصی خود آن را دنبال می‌کند. در بسیاری از لالایی‌ها و نوازش‌های ایران مشخصاً از شهر

یادداشت

حمید کاکی

نغمه‌های بیداری

تلاش خودجوش بسیاری از پژوهشگران حوزه ادبیات و فرهنگ عامیانه امروزه امیدواری‌هایی را در سطح جامعه فرهنگی به وجود آورده و آن گونه که پیداست خیال دوستداران حفظ و اشاعه آنچه در تکوین یک قوم و ملت به مثابه ریشه عمل می‌کند تا حدودی راحت شده است.

سمت و سویی که پژوهشگران در کارهای دلی خود برگزیده‌اند نشان از احساس مسئولیت در قبال آنچه که باید داشته باشیم و نداریم دارد پس تلاش ستودنی بسیاری از چهره‌های فعال در این حوزه را باید به فال نیک بگیریم.

نوازش‌ها در تعریف کلی مانند لالایی‌ها در زمره نغمه‌های زنانه قرار می‌گیرند و همپای دیگر نغمه‌ها به صورت سینه‌به‌سینه به نسل‌های بعد منتقل شده‌اند.

به تعبیری می‌توان گفت که لالایی‌ها و نوازش‌ها نخستین و دل‌انگیزترین نمونه ادبیات شفاهی هستند که همواره با خود پیام‌هایی مبنی بر پاکی، ایمان، محبت و عشق و صداقت را به ارمغان آورده‌اند.

خوشبختانه آثار زیادی درباره لالایی‌های سراسر ایران به چاپ رسیده که هر کدام از آنها رنگ و بو و طراوت خاص خود را دارند. می‌توان گفت که این گونه از ادبیات شفاهی تاکنون هم از سوی پژوهشگران داخلی و هم شرق‌شناسان خارجی مورد توجه قرار گرفته اما درباره گونه دیگر نغمه‌های مادرانه یعنی نوازش‌ها کار زیادی صورت نگرفته است.

گرچه تفکیک لالایی‌ها و نوازش‌ها در نگاه اول کار دشواری به نظر می‌رسد اما باید گفت که تفاوت این دو گونه از ادبیات شفاهی درست مانند تفاوت خواب و بیداری است زیرا مادران در طول تاریخ صرفاً برای آرامش و خواب کودکان خود از لالایی استفاده کرده‌اند در حالی که نوازش‌ها نغمه‌هایی برای بیداری هستند.

البته گونه‌های نوازش در سراسر ایران بسیار متفاوت هستند و حتی در جاهایی از ایران آنقدر با لالایی‌ها نزدیکند که هر دو تعریف‌رانی می‌تواند از دل آنها استخراج کرد. یکی از نمونه‌های تلفیق لالایی و نوازش گونه‌ای به نام «هودی» است که مخصوص زنان ترکمن است. زنان ترکمن همواره غم و شادی را در هم آمیخته‌اند به گونه‌ای که می‌توان از دل نواهای هودی هم آرامش و خواب برای کودک را دید و هم آرزوهای دور و دراز را؛ یعنی همان دور و یکرده‌ای که مخصوص دو گونه از ادبیات شفاهی یعنی لالایی‌ها و نوازش‌هاست.

هودی‌ها در نمای کلی نشان از آمال و آرزوهایی دارند که در دل مانده‌اند و از سوی دیگر رگه‌ای از شادی و امید را تبلیغ می‌کنند و زنان در خیال و کلام خود برای کودکانشان کاخی مجلل و باشکوه می‌سازند و کجاوه عروس راه می‌اندازند و گاه با شرط و شروطی کودک را می‌خواهند.

به هر حال باید به پژوهشگران جوانی که این روزها با قبول تمام مشکلات و بی‌مهری‌ها با قوت تمام سعی در منعکس کردن از یادرفته‌ها هستند دست‌میزاد گفت و امیدوار بود که از این پس خیل مشتاقان در این زمینه افزایش یابد تا جایی که دیگر هیچ نکته نگفته‌ای درباره ادبیات و فرهنگ عامیانه کشورمان وجود نداشته باشد.

یا روستای خاصی نام برده می‌شود که ریشه را آنجا می‌دانند اما بیشتر این لالایی‌ها و نوازش‌ها ریشه‌ای یکسان دارند و فقط در لهجه و نوع عرضه متفاوتند.

به گمان شما یک پژوهشگر در ایران خصوصاً در زمینه ادبیات و فرهنگ عامیانه با چه مشکلاتی روبه‌رو است؟

واقعیت این است که مشکلات زیادی وجود دارد چون پژوهشگر حوزه فرهنگ عامیانه در ایران بیشتر کار دل می‌کند و معمولاً تنه‌است. متأسفانه امروزه این رویکرد فرهنگی هم دارد به مشکل هنر و صنایع دستی کشورمان دچار می‌شود. با تمام کوشش‌های فراوانی که پژوهشگران در این زمینه انجام داده‌اند اما هنوز دانشگاه‌ها آن را قبول ندارند در حالی که این رشته در بسیاری از کشورهای منطقه رونق فراوانی دارد. همان‌گونه که گفتم همه متولیان امر از صدا و سیما گرفته تا جاهای دیگر این نوع کار را جدی نمی‌گیرند و اگر هم می‌گیرند، علاقه‌مندند که با کمترین هزینه بهترین کار را تحویل بگیرند که غیر ممکن است. حوزه پژوهش ادبیات و فرهنگ عامیانه اگر با پشتیبانی مالی همراه نباشد محکوم به فناست و امروزه با کمال تأسف استقبالی از این موضوع نمی‌کنند.

استقبال مردم از پژوهشگر این حوزه چگونه است؟ آیا در این ارتباط مشکلی وجود دارد یا خیر؟

مردم هر منطقه معمولاً این کار را جدی نمی‌گیرند و اغلب با لبخند و شوخی برخورد می‌کنند اما آرام آرام که اهمیت قضیه برایشان روشن می‌شود خیلی راحت همکاری می‌کنند، البته این کار با افراد تحصیل‌کرده بسیار راحت‌تر است اما در کل با مردم مشکلی نداریم.

معمولاً کشورهای اطراف مدعی هستند که برخی رگه‌های فرهنگ و ادب عامیانه در کشور ما متعلق به آنهاست. به نظر شما این ادعاها با چه هدفی صورت می‌گیرد؟

نمی‌توان به راحتی این ادعا را داشت. شما ببینید حدود پانصد روایت از ماه‌پیشانی و سیندرلا در عالم وجود دارد و همه مدعی هستند که این قصه‌ها به شکل ریشه‌ای متعلق به آنهاست اما پیدا کردن ریشه‌های هر کدام از مواد تشکیل‌دهنده فرهنگ عامیانه در هر کجای دنیا مستلزم کار میدانی زیاد است. اصولاً ذات کار پژوهشی در این زمینه سفر است؛ به هر حال بدون پژوهش، هر نظریه‌ای در حد یک ادعای کوچک باقی می‌ماند.

جمعاً چند نوازش را در این کتاب جمع‌آوری کرده‌اید؟

حدود یکصد و پنجاه و پنج نوازش که هر کدام از آنها در یک صفحه به چاپ رسیده‌اند و در صورت وجود یک لهجه و گویش خاص، اصل اثر با زبان اصلی هم گنجانده شده است.

نوازش‌ها علاوه بر شادی آفرین بودن به لحاظ تحقیقات مردم‌شناسی چه اهمیتی دارند؟

اغلب نوازش‌ها در دل خود رگه‌هایی از جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی دارند که با دقت می‌شود همه مسائل یک منطقه را در لایه‌های آنها جست‌وجو کرد. اساساً یکی از مشخصات بارز این گونه فرهنگی لایه‌لایه بودن و دارا بودن معنای فراوان است.

از خاک تا حماسه

بدون شک ضرورت مکتوب کردن خاطرات دفاع مقدس بر کسی پوشیده نیست. اولین ضرورتی که اقتضا می کند این خاطرات مکتوب شود، حفظ تجربیات ارزشمند دوران هشت ساله

جنگ تحمیلی است. انتقال دستاوردهای گرانسنگ به نسل های آینده، الگو برداری از خاطرات دفاع مقدس برای نسل کنونی و آینده، تجزیه و تحلیل علل پیروزی ها و شکست ها از لایه لایه خاطرات، بهره گیری از خاطرات دوران جنگ در کتب درسی و مراکز آموزشی نظامی و دفاعی، قدرشناسی از زحمات رزمندگان و ایثارگران، تهیه فیلم و برنامه های تلویزیونی - سینمایی، حفظ اسناد ملی و دفاعی، انتقال دستاوردهای ارزشمند دفاع مقدس به کشورهای مظلوم و مسلمان تحت سیطره و ماندگاری و جاودانگی یاد و آثار شهدا از دیگر نکاتی است که مکتوب کردن خاطرات دفاع مقدس را ضروری می کند. البته راهکارهای متنوعی برای این اقدام وجود دارد که یکی از آنها، جمع آوری خاطرات مکتوب شهدا از خانواده های آنان و مراکز بنیاد شهید و سایر نهادهای مربوطه است زیرا خاطرات مکتوب فراوانی از شهیدان بر جای مانده است که اگر گردآوری و تدوین نشود، ممکن است در گذر زمان به بوته فراموشی سپرده شده یا آرام آرام از میان بروند. بنابراین لازم است متولیان امر در این زمینه حرکتی فرآگیر صورت دهند تا ضمن ارتباط با خانواده های شهیدان از اسناد و خاطرات آنان تصویربرداری شود و پس از جمع آوری و تلفیق، در مجموعه هایی طبقه بندی شده به چاپ برسند. از خاک تا افلاک عنوان کتابی است که به همت محمد قربانی خنمان گردآوری و توسط علی اعوانی تدوین و بازنویسی شده است. این کتاب توسط نشر اجا و با تلاش قرارگاه عملیاتی جنوب شرق ارتش جمهوری اسلامی ایران در استان کرمان تدوین شده است و به مناسبت اولین کنگره بزرگداشت امیران و هزار و یکصد شهید ارتشی استان کرمان جمع آوری و در قالب کتابی عرضه شده است. از خاک تا افلاک آیینی است که گوشه هایی از زندگی شهدای شهربابک استان کرمان را در عرصه دفاع مقدس بازتاب داده و در معرض دید نسل حال و آینده قرار می دهد. آنچه از مطالعه فهرست کتاب برمی آید این است که از میان ۵۹ شهیدی که در این کتاب به زندگی آنان پرداخته شده، ۴۷ شهید متعلق به شهر بابک بوده و سایر شهدا در دیگر شهرهای استان کرمان متولد شده اند.

اسناد و مدارک ارسالی از بنیاد شهید و امور ایثارگران شهربابک، پرونده شهیدان در ایثارگران مرکز آموزش ۰۵ کرمان، لوح های فشرده موجود در دایره غیرسازمانی قرارگاه عملیاتی جنوب شرق ارتش و دیدار حضوری با بعضی از خانواده های معظم شاهد در شهربابک، محمد قربانی خنمان را در گردآوری کتاب از خاک تا افلاک یاری کرده است.

امیرسرلشکر مسعود زهره کرمانی از جمله شهدایی است که گزیده ای از زندگی او در کتاب از خاک تا افلاک بازگو شده است. در فرازی از وصیت نامه او اینچنین آمده است: "خداوند! تو آنچنانی که من دوست می دارم و از تو می خواهم، مرا آنچنان کن که اراده می فرمایی، همواره از تو می خواهم به من یاری کنی تا مرد عمل شوم، نه مرد حرف. پروردگارا! من آگاهم که در راه تو گام برمی دارم و برای رضایت تو دوستی و رنج و بلا را جانانه متحمل می شوم و مبارزه و استقامت می کنم."

نگاهی به مجموعه کتاب های «زنان آسمانی»

دیدار با شکوفه های سرخ

بچه بود و هم به قول خودش کمی تا قسمتی ابری جانباز. اولدنگ دوری از خواهر جانبازش منیره بود... گردآوری مجموعه های دوم و چهارم از کتاب های «زنان آسمانی» را فریبا انیسی عهده دار بوده است که خاطرات شهدای زن در عرصه انقلاب اسلامی را روایت می کند. مجموعه دوم که فاتح هشتمین نام دارد به خاطرات خانواده و نزدیکان شهید ناهید فاتحی کر جو می پردازد. او که در تیرماه ۱۳۴۴ در سنندج متولد شد، از آغاز نوجوانی با گروه های مبارز مسلمان همکاری نزدیک داشت و دیگر همسالانش را نسبت به ظلم شاه پهلوی آگاه می کرد. بعد از پیروزی انقلاب نیز به فعالیت دینی و انقلابی اش ادامه داد تا آنجا که حزب کومله کردستان او را در حمله ای ناجوانمردانه به اسارت گرفت. ناهید فاتحی سرانجام پس از تحمل ماه ها رنج اسارت در تاریخ دهم تیر ۶۱ در سن هفده سالگی به شهادت رسید.

بچه بود و هم به قول خودش کمی تا قسمتی ابری جانباز. اولدنگ دوری از خواهر جانبازش منیره بود... گردآوری مجموعه های دوم و چهارم از کتاب های «زنان آسمانی» را فریبا انیسی عهده دار بوده است که خاطرات شهدای زن در عرصه انقلاب اسلامی را روایت می کند. مجموعه دوم که فاتح هشتمین نام دارد به خاطرات خانواده و نزدیکان شهید ناهید فاتحی کر جو می پردازد. او که در تیرماه ۱۳۴۴ در سنندج متولد شد، از آغاز نوجوانی با گروه های مبارز مسلمان همکاری نزدیک داشت و دیگر همسالانش را نسبت به ظلم شاه پهلوی آگاه می کرد. بعد از پیروزی انقلاب نیز به فعالیت دینی و انقلابی اش ادامه داد تا آنجا که حزب کومله کردستان او را در حمله ای ناجوانمردانه به اسارت گرفت. ناهید فاتحی سرانجام پس از تحمل ماه ها رنج اسارت در تاریخ دهم تیر ۶۱ در سن هفده سالگی به شهادت رسید.

طیبه واعظی دهنوی (۱۳۳۶-۱۳۵۶) و فاطمه جعفریان (۱۳۳۹-۱۳۵۶) زنان مبارز و انقلابی ای هستند که در مجموعه چهارم با عنوان کفش های جامانده در ساحل به زندگی و خاطرات آنان پرداخته می شود. این زنان انقلابی که در خانواده هایی مذهبی پرورش یافته بودند، در نوجوانی و جوانی چنان شیفته تعالیم اسلام شدند که سراسر زندگی خود را وقف مبارزه با رژیم مستشاهی کردند و پس از تحمل مصائب بسیار به دست دشمنان ساواک به شهادت رسیدند.

باید امشب بروم عنوان مجموعه سوم از کتاب های «زنان آسمانی» است که به قلم سهیلا عبدالحسینی گردآوری شده است و فرازهایی از زندگی شهید رقیه محمودی اصل را دربرمی گیرد. رقیه در سال ۵۹ در روستای گوراوان در شهرستان هریس از توابع استان آذربایجان شرقی متولد شد. از دوره نوجوانی در

فعالیت های بسیج شرکت کرد و پس از طی کردن دوره ای به عنوان ناصح در بسیج و گذراندن آموزش های لازم به ضابطین قوه قضاییه به مرکز اجرایی بسیج راه یافت و پس از مدتی فعالیت در اجرای حدودش و قوانین، سرانجام در تاریخ ۷۶۸/۲۴ در حالی که هفده ساله بود، به دست عده ای از زنان بانند فساد به شهادت رسید. این مجموعه حاصل چندین ساعت مصاحبه با متهمان، همکاران و خانواده شهیده رقیه محمودی است.

شهید طاهره هاشمی (۱۳۴۶-۱۳۶۰) از زنان مبارز در عرصه انقلاب اسلامی است که وجهه علی اکبری سامانی فرازهایی از زندگی او را در مجموعه پنجم با عنوان عروس آسمان گردآوری کرده است. شاید بسیاری از افراد، داستان شهر هزارسنگ را شنیده باشند. پنجم بهمن ماه سال ۶۰، حدود یکصد نفر از اعضای اتحادیه کمونیست های ایران شبانه وارد شهر آمل شدند تا با استفاده از اصل غافلگیری شهر را تسخیر کنند. اما طولی نکشید که با مقاومت نیروهای مردمی روبه رو شدند و با هادایت نیروهای انتظامی در روز هفتم بهمن ماه عقب نشینی کردند. در این واقعه چهل تن از مردم آمل به شهادت رسیدند که طاهره هاشمی تنها زن شهیده در این واقعه بود.

مجموعه هفتم با عنوان پرندهای در عرش که به کوشش شمسی خسروی تدوین شده است به روایت فرازهایی از زندگی شهیده فهیمه سیاری می پردازد. او به خاطر علاقه وافری که به مسائل اعتقادی داشت طلبه حوزه علمیه قم شد و با شروع جنگ تحمیلی برای تبلیغ همراه گروهی از خواهران طلبه عازم غرب کشور شد و در دوازدهم آذرماه سال ۵۹ در درگیری مسلحانه در محور سقز - بانه به شهادت رسید. مجموعه هشتم دل سپرده، مجموعه هشتم تغییر یک خواب، مجموعه نهم آن روز، هشت صبح و مجموعه دهم میهمان خدا از مجموعه کتاب های زنان آسمانی از ویژگی خاصی نسبت به سایر مجموعه ها برخوردارند و آن ویژگی، وظیفه سنگین مادری و تربیت فرزندان برای حضور در عرصه های انقلاب و دوران دفاع مقدس در کنار مبارزات بود. شهیده کبری حسن زاده سورانی (۱۳۱۲-۱۳۶۸)، شهیده فاطمه نیک (۱۳۰۰-۱۳۶۶) به تعبیری ام الشهدا، شهیده اعظم شفاهی (۱۳۳۳-۱۳۶۴) و شهیده حافظه سلیمان شاهی (۱۳۱۲-۱۳۶۶) زنان شهیدی هستند که در این مجموعه به زندگی و خاطرات آنان پرداخته شده است.

با محمدرضا سهرابی نژاد و «بر شانه های رود، دریاها شناورند»

مقاومت واژه ها

به باور سهرابی نژاد شعر دفاع مقدس ظرفیت جهانی شدن را دارد و کم نیستند شاعرانی که اشعارشان قابلیت عرضه جهانی دارد. برخی قطعات بر شانه های رود، دریاها شناورند. مقاومت لبنان، فلسطین و برخی دیگر از کشورهای آزادیخواه را دربر گرفته است. سهرابی نژاد در این باره چنین استدلال می کند: «بزرگترین ارمان انقلاب اسلامی در عرصه بین المللی، صدور و انتقال فرهنگ مقاومت و پایداری به کشورهای چون لبنان، فلسطین و برخی کشورهای آمریکای جنوبی است که باید از این ویژگی انقلاب به خوبی در شعر الهام گرفت.»

او به سفر اخیر خود به کشور لبنان اشاره می کند و می گوید: «طی سفری که اخیراً به کشور لبنان داشتم، متوجه وجود مردان بزرگی شدم که همگی در دوران هشت سال دفاع مقدس نیز حضور داشتند بنابراین در قطعاتی از این کتاب به تاثیر انقلاب اسلامی و دفاع مقدس در کشور لبنان پرداختم.» قطعاتی از مجموعه «بر شانه های رود، دریاها شناورند» با وجود این که در مورد شهید مشخصی سروده شده اند، اما در ابتدای شعر نامی از آن شهید ذکر نشده است. سهرابی نژاد با تایید این موضوع می گوید: «به باور من شهادت دفاع مقدس همگی از جایگاه ویژه ای نزد خالق برخوردارند و از آنجا که تفاوتی را نمی توان از این حیث بین شهیدان قائل شد، من نیز از ذکر نام آنها در اشعارم خودداری کردم و معتقدم کسی که با شرح و حال و زندگی شهیدا آشنا باشد، پی خواهد برد که هر قطعه شعر مختص کدام شهید سروده شده است. بنابراین چنین مخاطبی با خواندن این اشعار احساس می کند که شعر به شهید مورد نظر او اختصاص دارد.»

او همچنین درباره مضامین کتاب می افزاید: «نخواستیم که مضمون ها آتقادر واضح و آشکار باشد که اجازه توجه و فکر را از مخاطب بگیرد، بلکه تلاشم بر این بوده است که مخاطب را به تفکر در مضامین وادارم.»

سهرابی نژاد این روزها تدوین سومین مجموعه شعر خود در حوزه دفاع مقدس را با عنوان «دیدنی عرشیا کمتر از آرش نیست» به پایان رسانده و آن را برای چاپ به دست نشر خورشید باران سپرده است. این کتاب که حجمی حدود ۲۰۰ صفحه را دربرمی گیرد تفاوتش با کتاب های قبلی او در حوزه دفاع مقدس، پرداختن به شعرهای بلند است. «رباعی دیروز» عنوان کتاب دیگری است که سهرابی نژاد در حال تدوین آن است.

است که کار در این عرصه خسته کننده و تکراری نخواهد شد. به اعتقاد او اکنون با گذشت سال های زیاد از جنگ جهانی دوم، هنوز هم اشعار قابل توجهی توسط کشورهای حاضر در این جنگ از حوادث و لحظات بکر آن به خصوص حضور نیروهای انسانی در جنگ و انتقال حس و حال آنان سروده می شود. حال در دوران هشت سال دفاع مقدس که مردم برای حفظ هویت جامعه و با دست خالی اجازه تجاوز به رژیم بعث را ندادند، این موضوع وظیفه اهالی قلم را برای ثبت لحظات ناب رزمندگان در جنگ تحمیلی سنگین تر خواهد کرد. از طرفی لازم است نسل جدید بفهمد

که در کجا ایستاده است و پاسدارانشان دست به چه اختیاراتی زده اند، بنابراین این عظمت را باید به نسل های بعد منتقل کرد. به این ترتیب ادبیات جنگ ما هیچ گاه بوی کهنگی به خود نخواهد گرفت. سهرابی نژاد که دوران کنونی را عرصه شکوفایی و به بارنشینی شعر دفاع مقدس می داند بر این باور است اکنون که در فضایی خالی از تنش ها و هیجانات ژورنالیستی قرار داریم، زمان آن رسیده است که چهره واقعی دفاع مقدس را آن گونه که هست ترسیم کنیم.

مذکور را در دوران دفاع مقدس سرودم و برخی نیز تا به امروز ناقص مانده بود و پس از اصلاح و بازنگری این قطعات را در کتاب گنجاندم. قطعاتی نیز حس و حال مرا از جنگ در زمان فعلی بازگو می کنند که البته خواننده با خوانش چنین قطعاتی به حال و هوای شعر و زمان سرودن آن پی خواهد برد. قطعات موجود در این مجموعه همگی کوتاه هستند و شاید بتوان این موضوع را یک ویژگی برای کتاب برشمرد. «شاعر کتاب آینه ها» بر این باور است که قطعات کوتاه شعر با نیازها و سلیقه مخاطب امروزی تناسب بیشتری دارد.

از ویژگی های این مجموعه شعر، تضمین به آیات قرآن و اشعار شاعران بنامی چون حافظ و مولوی است. سهرابی نژاد در توضیح این نکته می گوید: «با توجه به این که قرآن در زندگی ما ساری و جاری است، براساس نیاز شعر از آیات قرآن در برخی قطعات بهره گرفتیم. / آسمان پر از پرند های آهین/ زمین پر از خزنده های آتشین/ ما هم از ندای فاستقم پریم!» شاعر کتاب این همه باران که تمام ساعات و لحظات هشت سال دفاع مقدس را سرشار از حوادث و موضوعات بکر و شگفت انگیز می داند، معتقد

محمدرضا سهرابی نژاد، متولد سال ۱۳۳۲ تهران است. نخستین مجموعه شعر او با عنوان «اشارات اشک» در سال ۶۹ روانه بازار شد و پس از آن مجموعه شعرهای، «گزیده ادبیات معاصر شماره ۲۲»، «این همه باران»، «آینه ها»، «ناگهان زلال»، «بیغمبری به امت خود پشت کرده است»، «وطنم ابراهیم»، «تیلوفرهای مهتابی» و «از صاعقه تاباران» در مضامین آیینی، عاشورایی و دفاع مقدس از او به چاپ رسیده است.

از این بین مجموعه شعر «وطنم ابراهیم» نخستین مجموعه شعر او در ارتباط با حوزه دفاع مقدس است که ۱۴۹ قطعه شعر کوتاه از او را در قالب شعر سپید و در وصف شهدای دفاع مقدس، مقاومت لبنان و فلسطین در حجمی حدود ۱۶۰ صفحه دربرمی گیرد. آخرین مجموعه شعر سهرابی نژاد با عنوان «بر شانه های رود، دریاها شناورند» در سال ۸۷ توسط نشر خورشید باران و حمایت بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس به عنوان دومین مجموعه شعرش با موضوع دفاع مقدس منتشر شد که به اعتقاد او دنباله رو مجموعه «وطنم ابراهیم» و حاوی نکات و موضوعاتی در حوزه پایداری است که در سایر آثار منتشر شده کمتر به آن پرداخته شده است.

«بر شانه های رود، دریاها شناورند» ۱۳۲ قطعه شعر کوتاه از سهرابی نژاد را دربرمی گیرد که همگی در قالب شعر سپید سروده شده است. او که در مجموعه های قبلی خود بیشتر از قالب هایی چون رباعی، غزل و مثنوی بهره برده است در این باره می گوید: «انتخاب قالب بیش از هر چیز به مضمون شعر بستگی دارد. در واقع خود شعر براساس نیاز و ضرورتی که وجود دارد قالبش را پیدا می کند و بر اساس آن خود را عینیت می بخشد. به عنوان مثال من در مجموعه شعر «ناگهان زلال» که تمام سروده هایم به ساحت مقدس حضرت علی (ع) اشاره دارد، از قالب هایی مثل رباعی، مثنوی و ... بهره گرفتم، زیرا احساس می کنم این مضمون و محتوای شعر است که قالب خود را پیدا می کند. البته سعی کرده ام طی این سال ها در تمام قالب ها گام بردارم و اکنون مدتی است که به قالب سپید توجه ویژه ای دارم.»

محمدرضا سهرابی نژاد از آن دسته شاعرانی است که اشعار کتاب «بر شانه های رود، دریاها شناورند» زمانی طولانی یعنی از لحظات آغازین دوران دفاع مقدس تاکنون را دربرمی گیرد. او در این باره چنین می گوید: «برخی از قطعه های کتاب

شعر همیشه ماندنی

محسن فراهانی: شاید بهترین پاسخ یک شاعر دفاع مقدس برای بازگویی هدف خود از سرودن این گونه شعر دفاع مقدس این باشد که: تا شعر سروده باشم! این پاسخ گویای تعهدی است بزرگ تر از هر هدفی به جز آفرینش شعر. البته به این معنی نیست که شاعر جز تعهد ادبی هیچ تعهد و مسئولیتی ندارد بلکه به این معنی است که در هنگام خلق اثر هنری، هر تعهدی جز تعهد هنری به پشت هزار توی ذهن هنرمند می کوچد و خود را پنهان می کند. چرا که شعر پنهان کار و لاپوشان است و معنا در لایه های درونی شعر پنهان است. اما شعر دفاع مقدس برای ابراز هویت نیاز به تجلی معانی دارد و به همین دلیل همیشه فاصله خود را از معناگریزی حفظ می کند.

بنابراین شعر دفاع مقدس از یک سو برای حفظ هویت خود و از سوی دیگر به منظور حفظ شعریت و استقلال و خودبستگی خود به دنبال تعادل بین فرم و محتوا است. این در حالی است که به اعتقاد برخی

می داد و این مقوله را می توان وجه تمایز آن با شعر جنگ های دیگر دانست. بدین ترتیب برخلاف زمزمه های مدعی بر پایان یافتن عمر شعر دفاع مقدس باید اذعان کرد که اتفاقاً شکوفایی این شعر را باید اکنون مشاهده کرد، زیرا در شرایط کنونی که از آن کلیشه های رایج صرف موجود در شعر فاصله گرفته ایم، فضایی خالی از تنش و هیجانات ژورنالیستی و آماده برای آفرینش های هنری در سایه اندیشه ای فارغ از ملاحظات سیاسی و اجتماعی ایجاد شده است و زمان آن رسیده که چهره واقعی شعر دفاع مقدس را با تمام تاریکی و روشنایی هایش ترسیم کنیم.

اگر ما معتقد به نشان دادن واقعیت تلخ جنگ و حقیقت دفاع مقدس باشیم و براساس اعتقادمان گام برداریم، قطعاً موفق خواهیم شد و هیچ یک از شاعرانی که به عمق و ژرفای هستی نفوذ کرده بودند چه در زمان جنگ و چه پس از آن نتوانستند نسبت به این بی خانمانی ها و ویرانی ها بی تفاوت باشند. واقعیت این است که شعر دفاع مقدس شعری تمام نشدنی است!

شاعران، شعر جوان ما، متأسفانه عاری از مضمون و محتوا و بیشتر فرم گرا شده است. در حالی که باید تعادل بین این دو مقوله را رعایت کند تا قابلیت عرضه شدن در عرصه ملی و حتی بین المللی را داشته باشد. البته کم نیستند شاعران ادب پایداری کشور که آثار موفقی را با قابلیت جهانی عرضه کرده اند.

اگرچه دیگر از صدای آژیرهای زرد و قرمز و سفید و غرش مسلسل ها و توپ و تانک ها خبری نیست، اما گاهی تریلی هایی رامی بینی که تابوت های سبز و سفید و قرمزپوش را به خیابان های شهر آورده اند و اگر متأسفانه قضاوت کنیم باید گفت که جنگ پایان نیافته و هنوز هم ادامه دارد و تنها در شکل و ظاهرش تغییر پیدا کرده است.

درست است که دیگر وجه تبلیغی دفاع مقدس در دستور کار ادبیات این حوزه قرار ندارد، اما حتی در سال های دفاع مقدس نیز وجه تبلیغی تمامیت شعر دفاع مقدس را تشکیل نمی داد. زیرا شعر دفاع مقدس هویت خود را در ترسیم موقعیت انسان در جنگ شکل

کارشناسان از بایسته های کتاب های دینی کودکان و نوجوانان می گویند

ردپاهای سبز

تاریخی است باید آن روزگاران را هم بشناسد و به مستندات تاریخی پایبند باشد.

این تصویرگر کودک و نوجوان معتقد است: "حد و حدودی برای کارهای مذهبی تعیین نشده و لازم است تصویرگران به نقد و بررسی آثار ارائه شده بپردازند و کارهای خوب را در برابر دید بگذارند چراکه آنچه در تصویر کردن داستان های مذهبی اهمیت دارد، اثر خلق شده و تأثیری است که بر مخاطب می گذارد."

هر کسی از ظن خود شد یار من

ما مسلمانان بر اساس برخی قید و بندها که بیشتر جنبه درونی دارد از تصویر کردن چهره پیامبر (ص) و امامان بزرگوار (ع) خودداری می کنیم و این سبب می شود تا هر کس، ذهنیت خاص خود را داشته و آن امام را همان گونه که می خواهد در خاطر ترسیم و توصیف کند.

حمیدرضا اکرم، تصویرگر کودک و نوجوان با اشاره به این که ترسیم کردن چهره پیامبر (ص) و امامان (ع) از این جهت مثبت است که به ارتباط بیشتر میان این بزرگواران و مخاطب می انجامد، می گوید: اگر چه تصویرگری شخصیت های برجسته دین اسلام، از این جهت نیکو و پسندیده است اما، از آن رو که موجب می شود، پیامبر (ص) و امامان (ع) را آن گونه که فلان تصویرگر یا نقاش خواسته در ذهن مجسم کنیم، چندان عمل درست و شایسته ای نیست.

تصویرگر کتاب "روبان قرمز به دور کره زمین"، معتقد است: "وقتی برای بچه ها از شخصیت های دینی سخن گفته می شود، خواه ناخواه ذهن آنان با یک انسان مقدس ارتباط می گیرد و تصویری از او در خاطرشان نقش می بندد، به همین خاطر بهتر است تصویرگران از تصویر کردن چهره بزرگان دین دوری کنند و به تخیل کودکان، مجال پرواز دهند."

اکرم دوری از انتزاع را یکی از ویژگی های تصویرگری دینی می داند و معتقد است: "تصویرگران در تصویر کردن شخصیت های دینی، به جای رفتن به جانب انتزاع به سادگی محض می رسند و به داستان اهمیت بیشتری می دهند. زیرا در تصویر کردن این بزرگواران باید به مستندات تاریخی که در دل داستان مطرح شده، کاملاً وفادار بود."

نیز در برمی گیرد.

وی در پاسخ به این سوال که بهترین نیست نویسندگان به حواشی یک اتفاق بپردازند یا به جای توجه به شخصیت اصلی و محوری، به شرح و تفسیر درباره شخصیت های فرعی روی آورند می گوید: اگر کتاب "ظهر روز دهم" یا "روز واقعه" نوشته می شود و به حواشی می پردازد، به این خاطر است که مردم ما با واقعه عاشورا آشنا هستند اما کودکان، آن گونه که باید و شاید با شخصیت ها و وقایع دینی آشنا نیستند و نویسندگان باید در نگارش داستان های دینی به حافظه خوانندگان و پیش زمینه های ذهنی آنان توجه کنند.

در جست وجوی معنا

تصویرگران به گونه ای متفاوت به روایت یک واقعه تاریخی می پردازند یا از یک شخصیت برجسته دینی سخن می گویند؛ روایتی که به کلمه محدود نمی شود و از فرم و رنگ بهره می برد، اما چگونه می توان به تصویر کردن معنایی پرداخت که ما به ازای عینی ندارد؟!

علی هاشمی شهرکی، تصویرگر کودک و نوجوان، تصویرگری کتاب های دینی را متفاوت با دیگر کتاب ها می داند و می گوید: "برای تصویر کردن مفاهیم مذهبی باید نمادهایی را انتخاب کنیم که معنویت را نشان می دهند و معنویت، مابه ازای عینی ندارد. از این رو در تصویر کردن آن، هم باید کودکان را به خوبی بشناسیم و هم به باورهای مخاطب خود آسیب نرسانیم."

وی شناخت مخاطب را یکی از راه های تصویر کردن مفاهیم معنوی می داند و معتقد است: "تصویرگران باید بدانند برای چه گروه سنی تصویر می کنند و آن رده سنی از چه شعور و چه سطح دانش بصری برخوردار است؟ آیا می تواند مفاهیم هر تصویر را دریابد؟ برای مثال بچه های ۵ تا ۷ ساله، خوبی، بدی، ترس، زشتی و زیبایی را درک می کنند و از رنگ های شاد خوششان می آید، در عین حال رنگ های سیاه و قهوه ای را نمی پسندند پس مادر تصویر کردن شخصیت های دینی می توانیم از رنگ های دلخواه کودکان استفاده کنیم و برای نشان دادن دشمنان دین از رنگ هایی که خوشایند این گروه نیست، بهره ببریم."

شهرکی، هدف از تصویر کردن پیامبر یا امامان را، نشان دادن خصوصیات معنوی ایشان به مخاطب می داند و می گوید: "هدف از تصویر کردن این بزرگواران این نیست که چهره آنان چگونه بوده یا در چه خانه ای زندگی می کرده اند، بلکه نشان دادن ویژگی های معنوی این بزرگواران است. اگر چه تصویرگری که در پی نشان دادن دوره های مختلف

بپردازند.

نویسنده مجموعه کتاب های پیامبران در پاسخ به این که چگونه می توان روایات سره را از ناسره تشخیص داد می گوید: اگر چه نویسندگان با مراجعه به قرآن و تفاسیر معتبر می توانند روایات سره را از ناسره تشخیص دهند اما کسانی که با تاریخ اسلام و سیره معصومین (ع) آشنا هستند و دوره تاریخی مورد نظر را می شناسند می توانند حدس بزنند این رفتار متعلق به پیامبر (ص) یا ائمه اطهار (ع) بوده یا نه؟! به عبارتی، مفسران تمام روایات تاریخی را مطرح و شأن نزول هر کدام را بیان می کنند و این برعهده مخاطب است که با توجه به عقل و دانش خود و شناختی که از مفسران گوناگون دارد، روایات موقر تر را انتخاب کند."

شناخت دین و آشنایی با کودک

نوشتن درباره شخصیت های دینی کار بسیار دشواری است. حال وقتی مخاطب یک متن، کودکان هستند، این دشواری چند برابر می شود. چون شاعران و نویسندگان هم باید با دین و شخصیت های دینی آشنا باشند و هم ذهن و زبان کودکان را بشناسند.

جعفر ابراهیمی (شاهد)، شاعر و نویسنده کودک و نوجوان با توجه به ضرورت پرداختن به دین و شخصیت های دینی می گوید: "بچه ها باید با تعالیم دینی آشنا و به درک درستی از جهان هستی دست یابند. همچنین باید شخصیت های بزرگ مذهبی را بشناسند تا با عالی ترین نمونه های یک انسان کامل آشنا شوند. به همین خاطر بهتر است نویسندگان در قالب داستان های زیبا و جذاب، به معرفی این بزرگان به عنوان بهترین الگوهای دینی بپردازند."

نویسنده کتاب "آن مرد بازی می کند، اغراق را آفت داستان های دینی می داند و معتقد است: "وقتی پیامبر، وحی را تنها عامل تفاوت خود با دیگران می داند، چرا نویسندگان باید در به تصویر کشیدن چهره و شخصیت بزرگان دین آنقدر اغراق کنند که این بزرگواران را انسان هایی فرامینی تصویر کنند، در صورتی که با پر هیز از زیاده روی می توانند چهره حقیقی پیامبر و امامان را تصویر و به خواننده معرفی کنند و از این طریق، الگویی از یک انسان کامل ترسیم و فراروی او قرار دهند."

ابراهیمی بر این باور است: "کسانی که برای کودکان از شخصیت های دینی می نویسند باید علاوه بر شناخت شخصیت ها، ذهن و زبان کودکان را هم بشناسند و هماهنگ با دنیای کودکان و نیاز و خواسته آنان بنویسند، اگر چه آنچه ادبیات کودک نامیده می شود، مجموع کتاب های غیر درسی است و کتاب هایی که در قالب داستانی نوشته نشده را

بر دل ها مهر است، بر زبان ها مهر است و بر گوش ها مهر است و از این رو او سر در گوش چاه فرو می برد و با چاه درد دل می کند؛ همان چاهی که هر کس به قدر تشنگی اش از آن سهمی می برد و بهره او تنهایی و غربت عمیقی است که هر شب، گوشه ای از آن را با چاه تقسیم می کند.

او بدون آن که امام باشد، بدون این که بزرگ ترین جنگ آور عرب باشد، شگفت انگیز است؛ شگفت انگیز است در آن لحظه ای که آهن تفته را در برابر دیدگان خاموش برادر خود می گیرد تا آتش حرص و آرزو را فرو نشانند.

شگفت انگیز است در آن نیمروزهای گداخته ای که در کسوت کارگری سختکوش، نخلستان های سوخته را آبیاری می کند. شگفت انگیز است، آن هنگام که می گوید: "چون ایستاده ای بر افتاده متاز و چون سواره ای بر پیاده متاز" یا آنجا که می گوید: "در چرخش تیغ شتاب مکن، مباد که حقیقت که از مویی باریک تر است، در این چرخش تیغ، دریده شود."

به راستی مردی که می اندیشد: "کار جهان، جمله شجاعت نیست و جمله در عواطف نمی گنجد" شما را به شگفتی وانمی دارد؟

حسین فتحی، نویسنده کودک و نوجوان معتقد است: "نوشتن درباره شخصیت های تاریخی، به ویژه کسانی که نزد مردم از قداست و ویژه ای برخوردارند، کار بسیار دشواری است، چون نویسنده هم باید از یک طرح داستانی پیروی کند و هم به موارد تاریخی وفادار بماند و این امر نویسنده را ناچار می کند که تخیل را کنار بگذارد و به مستندات تاریخی دست یابد."

وی با اشاره به این که نویسندگان در مورد اشخاص بزرگی چون پیامبر (ص)، حضرت علی (ع) و دیگر امامان، نمی توانند از تخیل خود بهره ببرند و حرفی را که مستند و حقیقی نیست به این بزرگواران نسبت دهند می گوید: "تمام این موارد راه بر تخیل نویسندگان می بندد و باعث می شود که آنان به جای پرداختن به عناصر داستان به مستندات پناه برند؛ در صورتی که داستان از چند اصل مشخص پیروی می کند و باید طرح و تعلیق داشته باشد تا خواننده را کنجکاو و مشتاق به مطالعه کند."

فتحی معتقد است: "کودکان، تعلیق را در نمی یابند، از سوی دیگر، در داستان کوتاه، مجال برای گره افکنی و گره گشایی نیست. حتی نمی توان، شخصیت های فرعی را به دنیای داستان کوتاه فراخواند، در حالی که نویسندگان در پرداختن به شخصیت های فرعی، از آزادی عمل بیشتری برخوردارند و راحت تر می توانند به این افراد

معرفی کتاب

داستانی درباره مادر بزرگ

"توفان از اوایل بعد از ظهر شروع شده بود و در ساعت هفت به نظر می رسید فردگه هیترو بسته خواهد شد. باند شماره یک زیر باران ناپدید شده بود. باند شماره دو به نهر آب تبدیل شده بود. نیمی از هواپیماها تاخیر داشتند و نیم دیگر آنها به انتظار نوبت فرود، بالای ابرها چرخ می زدند..."

داستان "مادر بزرگ"، نوشته آنتونی هورویتس، این گونه آغاز می شود. داستان درباره جو واردن دوازده ساله است با پدر و مادری

آثار او جذاب، سرگرم کننده، شاد، سرشار از تخیل و در عین حال بسیار آموزنده و تفکر برانگیز است. هورویتس، ما را وادار می کند خودمان و جهان پیرامونمان را دوباره و با دیدی انتقادی ارزیابی کنیم. آنتونی هورویتس، نخستین کتابش را در ۲۲ سالگی منتشر کرد و از آن پس، همراه با نوشتن کتاب به کار در رادیو و تلویزیون هم پرداخت.

او به خاطر کتاب هایش که در آمریکا، فرانسه، سوئد، ایتالیا و مکزیک هم به چاپ رسیده، جوایز گوناگونی دریافت کرده است. کتاب "مادر بزرگ" را گیتا گرکانی ترجمه و کتاب لوک، وابسته به انتشارات کاروان در ۱۰۰۰ نسخه و با قیمت ۲۹۰۰ تومان منتشر کرده است.

ثروتمند و بی توجه و مادر بزرگی نفرت انگیز و بدجنس با نگاهی درنده که جو فکر می کند، برایش نقشه های ناخوشایند کشیده است. آنتونی هورویتس درباره مادر بزرگ گفته است: "این کتاب صد درصد زندگی نامه من است، اما فقط پنجاه درصدش راست است." آنتونی هورویتس، از پرکارترین و محبوب ترین نویسندگان انگلیس است. او کتاب های متعددی برای کودکان نوشته و بسیاری او را نویسنده خوانندگان بالای دوازده سال می شناسند. هورویتس، نویسنده ای صاحب سبک است که در داستان های خود، دنیای خاص و جذابی را می آفریند. تخیلی پر بار، طنزی قوی، دیدگاهی انسانی و اخلاقی شجاعانه دارد و در آفریدن داستان های پرماجرایی که نمی شود پایان آن را حدس زد، استاد است.

گزارشی از کتاب «ایمنی در انبار»

زنگ‌های خطر در سکوت

فصل نخست این کتاب با عوامل انسانی ایجاد حوادث آشنا می‌شود و نسبت به رایج‌ترین علل ایجاد حوادث در انبارها شناخت پیدا می‌کند.

مؤلف در همین فصل نکاتی را برای تنظیم برنامه‌های ایمنی و اصول حفاظتی در انبار تشریح کرده است.

از جمله نکات کاربردی فصل اول ارائه علائم اقتصادی است که به منظور رعایت مسائل ایمنی روی بسته‌های کالا و مواد به چاپ می‌رسد. این علائم کمک می‌کنند تا انباردار و یا افرادی که به دلایل مختلف با یک کالا سرو کار دارند در کم‌ترین زمان ممکن اطلاعاتی را در مورد آن داشته باشند و نکات ایمنی مربوط به آن را رعایت کنند.

در بخش دوم، نویسنده به مسائل ایمنی مربوط به کارکنان پرداخته است. نویسنده عوامل زیان آور محیط کار و انواع بیماری‌های حرفه‌ای را در این فصل معرفی کرده و در ادامه نکاتی را که در ارتباط با حمل و نقل بار و کارهای جسمانی باید در نظر گرفته شود تشریح کرده است. همچنین نکات حفاظتی در ارتباط با مواد شیمیایی نیز در این فصل ذکر شده است.

شرایط فیزیکی در محیط انبار که باید بر اساس استانداردها رعایت شود و ضرورت کاربرد آنها نیز موضوعی است که در این فصل به آن پرداخته شده است.

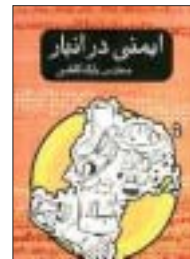
مسائل ایمنی مرتبط با نگهداری مواد و کالاها در انبار عنوان فصل سوم این کتاب است. وسایل، روش‌ها، تدبیر انبار و نگهداری کالاها، انواع بسته‌بندی‌های کالا، معیایی که در سیستم قفسه‌بندی

امنیت محیط کار یکی از مسائل مهم در صنایع برای حفظ جان انسان‌ها و حراست از سرمایه‌هاست. به همان اندازه که علم، صنعت و فناوری در جهان امروز توسعه یافته و بشر به وسیله آنها راه پیشرفت را پیموده، حوادث ناشی از کار نیز به نسبت دوره‌های قبل از ترقی علم بسیار بیشتر شده است. بر اثر توسعه صنایع و گسترش زندگی ماشینی و دستیابی به مواد و انرژی‌های بیشتر و برتر، خطرات و آسیب‌های محیط کار نیز افزایش یافته‌اند. از این رو اگر برای پیشگیری و رفع خطرات و آسیب‌های محیط‌های کار اقدامی به عمل نیاید عواقب دردناکی را در پی خواهد داشت که جبران ضایعات مادی و انسانی آن بدون شک بسیار دشوار و گاهی امکان‌ناپذیر خواهد بود.

با توجه به این که امنیت محیط‌های کار و به طور خاص، انبارها از بزرگ‌ترین مسائل مدیریت است، این موضوع مورد توجه یکی از استادان هیئت علمی دانشگاه آزاد، مهندس بابک کاظمی قرار گرفته و کتابی را با عنوان ایمنی در انبار تألیف کرده است. ایمنی در انبار اخیراً توسط انتشارات پشتون وارد بازار نشر شده است.

عنوان فصل اول این کتاب «گروم رعایت اصول ایمنی در انبار» است که مؤلف طی این فصل قصد دارد در ابتدا ارزش و اهمیت توجه به نکات ایمنی در صنایع و کارخانجات را برای مخاطب روشن کند.

کتاب در قدم بعدی ریشه‌یابی و کشف علل حوادث به شیوه علمی و ضرورت بررسی آن را تشریح می‌کند. در مجموع خواننده پس از مطالعه

درواقع تکمیل‌کننده فصل پنجم است زیرا مؤلف طی این فصل به تشریح انواع خاموش‌کننده‌ها و کپسول‌های آتش‌نشانی پرداخته تا مخاطب با علائم و حروف مربوط به هر خاموش‌کننده آشنا شود و طرز نگهداری و استفاده از آنها را فراگیرد.

نویسنده این کتاب تخصصی و کاربردی پیوسته‌هایی را نیز به این کتاب اضافه کرده که هر کدام در جای خود اهمیت دارند و به مسئولان انبارها کمک می‌کنند تا نکات مختلفی را که در این کتاب مطالعه کرده‌اند در محیط کار خود اجرا کنند.

انبارها وجود دارد، رایج‌ترین اشکال انبوه‌سازی و بسیاری موارد کاربردی دیگر برای آشنایی با عوامل موثر در فساد و خرابی اقلام مختلف در این فصل آورده شده است. از آنجا که حریق یکی از خطراتی است که همواره انبارها را تهدید می‌کند، نویسنده فصل چهارم کتاب را به آتش‌سوزی و انفجار اختصاص داده است.

در این فصل خواننده پس از آشنایی با علل ایجاد آتش‌سوزی و روش‌های گسترش آن با روش‌های اطفای حریق نیز آشنا می‌شود. فصل آخر این کتاب

کتاب هیچ‌گونه اشاره‌ای بر معیار انتخاب واژه‌ها نشده است.

هدف مشخص

همان‌طور که در ابتدا اشاره شد مؤلف کتاب حاضر سعی داشته بخش اندکی از نیازهای اطلاعاتی کودکان و نوجوانانی را که دسترسی به منابع مناسب مرجع را ندارند فراهم کند ولی نحوه خلاصه کردن یا به عبارتی اهمیت واژه‌های انتخابی در این اثر را مشخص نکرده است. اگر مبنا و اساس واژه‌های انتخاب شده کتاب‌های درسی دوره ابتدایی و راهنمایی در نظر گرفته شود که اغلب مخاطبان این کتاب با آنها سروکار دارند و به دنبال تکمیل کردن اطلاعاتی هستند که مختصری از آنها را در کتاب‌های درسی خود می‌خوانند، گاهی با مدخل‌هایی مواجه می‌شویم که بسیار ساده یا بسیار مشکل هستند و بدون این که نویسنده میزان آگاهی و دانش پایه خوانندگان خود را در نظر گرفته باشد مطرح شده‌اند.

تعیین دامنه محتوا و ساختار کتاب

مؤلف ساختار این اثر را به ترتیب حروف الفبا در نظر گرفته و حجم اطلاعاتی که به خواننده می‌دهد از چند سطر تا چند صفحه متغیر است و به طور کلی شخصیت‌ها بخش اعظم محتوای این اثر را تشکیل می‌دهند و نویسنده چهره‌های فرهنگی، هنری و مذهبی متعددی را در سطح ملی و بین‌المللی به مخاطب معرفی کرده و گاهی هم بعضی از مفاخر بنام مانند ابوعلی سینا را از قلم انداخته است. ارائه فهرست کاملی از مدخل‌ها یا حتی نمایه در انتهای کتاب می‌توانست به عنوان راهنما مورد استفاده قرار گیرد تا مخاطبان جوان این اثر روش‌های صحیح استفاده از کتاب‌های مرجع را آموزش ببینند.

دروازه دانستنی‌ها

پاسخ داده و از آن مهم‌ترین نیازهای آنها را در مطابق میل و سلیقه مخاطب ارائه کند.

این کتاب اگرچه در اغلب موارد با بیان ساده و دور از پیچیدگی‌ها سعی دارد اطلاعاتی را در اختیار مخاطب قرار دهد ولی نسبت به سلیقه و ارائه تنوع و رنگ برای جلب توجه کودکان و نوجوانان اقدامی انجام نداده و کل کتاب با یک فونت مشخص و به صورت یکدست طراحی شده است حتی در بسیاری مواقع مدخل یا کلمه اصلی که توضیحاتی درباره آن ارائه شده در صفحه به راحتی قابل رویت نیست.

این کتاب با توجه به موضوعش، خوانندگان گوناگونی دارد ولی با توجه به این که عنوان کتاب، آن را به گروه سنی خاصی پیشنهاد می‌کند در ابتدای

فاصله زمانی محسوسی به شهرهای کوچک‌تر می‌رسند.

در واقع مؤلف با بیان این مقدمه سعی داشته هدف خود را از تألیف چنین کتابی، استفاده کودکان و نوجوانان به ویژه آنهایی که محدودیت دسترسی به کتاب‌های مرجع بزرگ دارند ذکر کند.

قطع کوچک کتاب و فونت خوانانای آن از ویژگی‌هایی است که آن را به عنوان یک کتاب مرجع همراه و کاربردی مطرح می‌کند.

شناسایی خواننده

همان‌طور که از اسم این کتاب برمی‌آید مخاطب اصلی این اثر کودکان و نوجوانان هستند. پس این اثر باید بتواند خواسته‌ها و نیازهای گروه هدف خود را

متخصص هر رشته‌ای که باشید باز هم مطالعه نکته‌های جالب از تاریخ، شخصیت‌ها و کشورهای مختلف دنیا لذت دیگری دارد.

علاوه بر روزنامه‌ها و مجله‌ها که معمولاً مطالب خواندنی زیادی دارند، کتاب‌های متعددی هم در زمینه اطلاعات عمومی منتشر می‌شوند. اغلب این کتاب‌ها به دلیل حجم زیاد در کتابخانه‌ها نگهداری می‌شوند و نمونه‌های مختصر آنها را هم معمولاً در کتابخانه‌های شخصی می‌توان یافت.

حساسیت و دقت در تهیه مطالب این کتاب‌ها به نوعی دشوارتر از بقیه کتاب‌های مرجع است چرا که این آثار معمولاً موضوعات مختلفی را شامل می‌شوند و مسلماً نویسنده یا نویسندگان این کتاب‌ها جدای از جمع‌آوری مطالب به مجموعه زیادی از منابع نیاز دارند و جمع‌آوری منابع معتبر خود یکی از دلایل ارزشمندتر کردن این گونه کتاب‌هاست.

اطلاعات عمومی کودک و نوجوان دانشیار نوشته معصومه طوفانپور از جمله کتاب‌های اطلاعات عمومی است که توسط انتشارات دانشیار در شمارگان ۲۲۰۰ نسخه به چاپ رسیده است.

مؤلف کتاب براساس آنچه که در مقدمه نوشته معتقد است که کودکان بر حسب ملیت، موقعیت خانوادگی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی سهم کمتر یا بیشتری از دانستنی‌ها دارند. در عصر رایانه، اینترنت و ... هنوز هستند کودکانی که در روستاهای این مملکت از بدیهی‌ترین اطلاعات جهان خود بی‌خبرند. طوفانپور می‌گوید: بنابر سنت و قانون شهرنشینی، منابع خبری اعم از کتاب، روزنامه و سایر رسانه‌ها به سهولت در دسترس کودکان شهری قرار می‌گیرند و با شاید پس از اقصای آنها یا اشباع بازار به تعداد اندک و با

این هفته با مهدی رافعی نویسنده مجموعه «خیال های بیدار»

رمز و رازهای روستا

داستان های مدرن پهلوی می زند هم باید بگویم که عرضه باورهای بومی در قالب مدرن یکی از رویکردهای اصلی در ادبیات داستانی امروز است. بازتاب کتابتاکتون چطور بوده؟ راستش اطلاع دقیقی ندارم اما امیدوارم خوب باشد.

برای کار اولتان سرمایه گذاری شخصی کرده اید؟ بله. باید بگویم که برای چاپ این کتاب وام گرفتم و امیدوارم بتوانم از فروش آن قرض هایم را بپردازم. با توجه به این که شما در منطقه ای دور از مرکز زندگی می کنید، حال و هوای داستان نویسی امروز را کاملا در کارهایتان رعایت کرده اید. آیا شما با نویسندگان امروز ارتباط قابل قبولی دارید؟ ارتباط من با نویسندگان فقط با خواندن کتاب هاست و متأسفانه هیچ کدام را از نزدیک ندیده ام.

کتابستان را برای نویسندگان پیشکسوت فرستاده اید؟

چرا. قصد دارم این کار را بکنم و از راهنمایی های همه دوستان هم استفاده کردم.

و حرف آخر. حرف آخر این که ای کاش این عادت غلط سرمایه گذاری شخصی در چاپ کتاب عوض شود و ناشران جدی تر با اهل قلم برخورد کنند.

شما گفتید که در ماجراها دخالت نکرده اید اما شکل کلی داستان های شما به داستان های مدرن شباهت دارد. کمی در این باره بگویید. من به لحاظ معنایی هیچ دخالتی نکرده ام و تمام تلاشم این بوده که یک روایت پیچیده در افسانه را که بسیاری آن را به عنوان یک واقعیت قبول دارند ارائه بدهم. درباره شکل کارها که به گفته شما به

ریشه در افسانه ها دارد. پس آن واقعیت که می گوید کجاست؟

همان طور که گفتم این ماجراها هر کدام به شکل یک واقعیت انکارناپذیر از سوی افراد مسن چند روستا شنیده شده یعنی این که آنها هنوز هم به چشم افسانه به شخصیت ها و ماجراها نگاه نمی کنند و نکته جالب هم همین جاست.

مهدی رافعی متولد ۱۳۶۳ در اولین مجموعه داستانش به سراغ ماجراهایی شبیه افسانه رفته که ریشه در باور مردم بخشی از منطقه جنوب دارند. او تلاش کرده که ماجراهای بومی را به عنوان یک واقعیت از دید مردم در قالبی مدرن ارائه دهد.

شما در اولین مجموعه داستانتان بیشتر به محیط های روستایی توجه کرده اید و کارهایتان اغلب حول محور روستا و مردم ساکن در آن دور می زند. دلیل این رویکرد چیست؟

شاید دلیل اولش این باشد که من خودم در روستا به دنیا آمده ام و تا حدودی از نزدیک با نوع زندگی مردم یک روستا آشنا هستم. من سعی کرده ام که حتی نام افراد هم همان نام های واقعی باشد و کمتر دخالتی در سیر ماجراها نکرده ام.

یعنی حوادث داستان ها واقعی است؟

ببینید، جنوب ایران سراسر راز و رمز است و در بخش هایی از آن واقعیت و رویا آنچنان در هم گره خورده اند که جدا کردن آنها غیر ممکن است. خیلی از داستان هایی که در این مجموعه نوشته شده اند ریشه در واقعیت هایی دارند که شاید پذیرش آنها برای خیلی افراد مشکل باشد.

شما در داستان "دریایی" از شخصیتی نام برده اید که همراه با موجودات دریایی زندگی می کند و

در هفته گذشته از نظر انتشار کتاب های چاپ اول، انتشارات دانشگاه پیام نور با ده عنوان کتاب پرکارترین ناشر و سیدضیاءالدین لاریجانیان با دو عنوان پرکارترین مؤلف و سمیه اربابی فرد با پنج عنوان پرکارترین مترجم بوده اند.

شاخص های آماری کتاب های بزرگسال

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتاب ها
ارزاترین کتاب	۲۰۰۰ ریال	پهلوان در سترو: ناشر: نشر سپهر، چاپ ۱، ۴۸ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه
گرانترین کتاب	۲۵۰۰۰۰ ریال	گیتاشناسی نوین کشورها، ناشر: موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی، چاپ ۳، ۵۹۴ صفحه، ۲۰۰۰ نسخه
بیشترین نوبت چاپ	۱۰۲ مرتبه	رساله توحیح المسائل، محمد تقی بهجت، ناشر: دفتر حضرت اباعبدالله العظیمی محمدتقی بهجت، ۵۰۳ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه، ۲۲۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۴۲۰۰۰۰ نسخه	مهر خویان: خاطره هایی از زندگی علامه سیدمحمدحسین طباطبائی، سجاد سمراتی، ناشر: هنرهای، چاپ ۱، ۲۲ صفحه
کمترین شمارگان	۱۰۰ نسخه	دنیای کار و ارتباطات مفید، زهرا فرحناک کفک، ناشر: سحجوب، چاپ ۱، ۴۰ صفحه، ۴۰۰۰ ریال
بیشترین صفحه	۱۷۱۲ صفحه	فرهنگ یک جلدی پیشرو ایران، پور: انگلیسی - فارسی، منوچهر آرینپور کشانی، ناشر: نشر الکترونیکی و اطلاع رسانی جهان، چاپ ۳۹، ۵۰۰۰ نسخه، ۱۴۹۰۰۰ ریال
کمترین صفحه	۸ صفحه	شبهه های تقویت هوش نوزاد ۱۲ - ۹ ماهه: شناخت اعضای بدن، بنا تریس میلسر، طاهره صالح پارسا، ناشر: با فرزندان، چاپ ۱، ۸ صفحه، ۲۰۰۰ نسخه، ۶۲۵۰ ریال

شاخص های آماری کتاب های کمک درسی

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتاب ها
ارزاترین کتاب	۱۲۰۰۰ ریال	کتاب کار: هوشگرایی برتر: علوم علوم دبستان، مرجان کاتوزی زاده عطوفی، ناشر: انتشارات، چاپ ۳، ۱۴۴ صفحه، ۱۰۰۰۰ نسخه
گرانترین کتاب	۱۰۵۰۰۰۰ ریال	تربیت به زبان ساده: همراه با سوالات تکوین سال های گذشته در تمام رشته ها، شامل: ۹۵ تمرین و حدود ۱۷۰۰ سوال چهار گزینه ای با پاسخ های تشریحی و کلیدی، ایاد فیلی، ناشر: پیشروان، چاپ ۱، ۵۹۶، ۱۱۷ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه
بیشترین نوبت چاپ	۲۷۶ مرتبه	دفتر برنامه ریزی به روش کلمجی، کاظم کلمجی، ناشر: گامون فرهنگی آموزش، ۱۸۴ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه، ۳۷۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۴۰۰۰۰ نسخه	راهنمای گام به گام دروس دوم راهنمایی شامل: راهنمای دروس عربی، علوم، ریاضی، ادبی، ... مریم باری، ناشر: انتشارات، چاپ ۲۳، ۷۰۴ صفحه، ۲۷۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۱۰۰۰ نسخه	راهنمای حل ریاضی علم کامپیوتر (۱)، محمد تقی درویشی، ناشر: انتشارات علوم پایه، چاپ ۱، ۴۴، ۱۰۰ صفحه، ۲۰۰۰۰ ریال

تعداد ناشران در این هفته	تعداد کتاب های بدون قیمت	تعداد پدید آورندگان			
		مؤلف *	مترجم	زن	مرد
۲۳۶	۹۷	۴۶	۱۲۴	۴۱	۲۸۱

* مؤلف: تمامی پدید آورندگان باشد نویسنده، ناشر، گردآورنده، مترجم و ... به جز مترجم

گزارش آماری هفته

«گزارش آماری هفته» از سوی بخش کتابداری و اطلاع رسانی «خانه کتاب» و براساس اطلاعات ثبت شده در بانک اطلاعات این موسسه ارائه می شود. از شنبه ۱۳/۱۳/۸۷ تا چهارشنبه ۱۶/۱۳/۸۷، ۸۲۰ عنوان کتاب در بانک اطلاعات خانه کتاب ثبت شده است. بیشترین تعداد کتابها در موضوع دین و سپس علوم عملی بوده است. پس از آن به ترتیب موضوعات کودک و نوجوان، ادبیات، علوم اجتماعی و سایر موضوعات قرار دارند.

گزارش آماری کتاب های منتشره در هفته گذشته (به تفکیک موضوع)

ردیف	موضوع	تعداد کل	تاریخ *	ترجمه	چاپ اول	تجدید چاپ	تهران	تهرانستان	شمارگان متوسط	حجم صفحه
۱	ادبیات	۱۹	۱۸	۱	۸	۱۱	۱۹	۰	۳۲۸۱	۳۱۵
۲	فلسفه و روانشناسی	۴۸	۲۷	۲۱	۲۲	۲۶	۴۷	۱	۱۱۴۶۲	۱۹۵
۳	دین	۱۷۶	۱۳۶	۴۰	۵۹	۱۱۷	۹۱	۸۵	۸۲۷۴	۳۱۸
۴	علوم اجتماعی	۶۳	۵۱	۱۲	۳۹	۳۴	۶۱	۲	۴۰۰۰	۲۴۸
۵	زبان	۳۶	۲۴	۷	۱۰	۹	۲۱	۵	۶۳۱۷	۲۵۶
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۴۳	۳۶	۶	۲۷	۶	۴۰	۳	۴۵۸۸	۲۴۶
۷	علوم عملی	۱۱۹	۷۳	۴۶	۶۳	۲۶	۱۰۲	۱۶	۵۰۳۸	۲۴۱
۸	هنر	۲۵	۲۴	۲	۱۲	۱۲	۲۲	۳	۱۸۲۶۰	۱۴۵
۹	ادبیات	۱۰۲	۸۲	۲۱	۶۷	۳	۹۱	۱۲	۲۳۷۵۱	۲۸۲
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۳۶	۲۹	۱۰	۱۲	۱۷	۲۲	۷	۳۱۶۵	۲۲۸
۱۱	آموزشی و کمک درسی **	۵۸	۵۷	۱	۱۲	۴۵	۵۷	۱	۳۶۰۲	۲۱۹
۱۲	کودک و نوجوان	۱۱۱	۹۰	۲۱	۲۴	۸۷	۹۸	۱۴	۵۵۲۹	۶۵
	جمع بندی	۸۴۰	۶۵۵	۱۸۵	۲۳۵	۵۱۵	۶۹۲	۱۴۸	۸۱۰۳	۲۴۶

* تاریخ: به نامی اثری اطلاع می رسد که ترجمه باشد. اثری چون تصحیح، ترمیم، گردآوری، تحقیق، نشر و ...
 ** منظور از موضوع آموزشی و کمک درسی: کتابی که به نحوی با مواد درسی و برنامه های آموزشی تمام مباحث تحصیلی ادبی، راهنمایی و دبیرستان مربوط است و مطالب آن با دانش آموزان از پیش دبستان تا دبیرستان است.

شاخص های آماری کتاب های کودک و نوجوان

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتاب ها
گرانترین کتاب	۶۵۰۰۰ ریال	گرداب: نجیب سنج، پرنو التراق، ناشر: ناخبر، چاپ ۱، ۴۴ صفحه، ۲۲۰۰ نسخه
بیشترین نوبت چاپ	۲۷ مرتبه	کشتی پهلوان گرفته: سید مهدی سجادی، ناشر: سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، انتشارات طرس، ۱۶۰ صفحه، ۲۷۵۰۰ نسخه، ۱۴۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۳۳۰۰۰ نسخه	گیاخان و جانوران: آموزش علوم از راه سرگرمی (به روش مکاتبی) ویژه کودکان، معلمان، اولیا و مربیان، زری میمن، حسن نصیرت، ناشر: سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، انتشارات طرس، چاپ ۲۱، ۶۰ صفحه، ۱۱۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۵۰۰ نسخه	Science I: worksheet Editorials board of amir institute، ناشر: آموزش امیر، چاپ ۴، ۴۰ صفحه، ۲۰۰۰ ریال
بیشترین صفحه	۸۴۰ صفحه	هری پاتر و جام آتش: جوان کلین رولینگ، ویدا اسلامیه، ناشر: کتابسرای کندیس، چاپ ۱، ۸۴۰ صفحه، ۲۸۰۰۰ ریال

نویسنده کتاب‌های ناتمام

امبرتو اکو نویسنده و فیلسوف ایتالیایی، کار خود را در عرصه نوشتن، پیش از شروع جنگ جهانی دوم شروع کرد، اما پس از این جنگ خانمان سوز بود که نوشتن را جدی گرفت. اکو تا پیش از جنگ دوم جهانی کتاب‌های طنز و فانتزی می‌نوشت، اما پس از آن به فلسفه و رمان‌های جدی روی آورد. او در این مورد می‌گوید: «من آن وقت‌ها کلی می‌نوشتم اما آنقدر آثار خسته‌کننده‌ای بودند که هیچ‌کدامشان را تمام نمی‌کردم. آن موقع من بزرگ‌ترین نویسنده کتاب‌های ناتمام بودم. اما وقتی شروع به رمان‌نویسی کردم خاطره‌ام از جنگ تأثیر زیادی در نوشتنم داشت. اما همه آدم‌های دنیا به خاطرات دوران جوانی شان دل‌بستگی خاصی دارند.»

اکو در مورد روزهای آغاز کار خود می‌گوید: «نوشتن درست از اولین روزهایی که خودم را به یاد دارم همراهم بود. اصلاً نمی‌توانم بگویم که این مسأله ارثی بوده و خانوادمان همگی دست به قلم بوده‌اند. برای اینکه اصولاً معلوم نیست اصل و نسیم به کجا بازمی‌گردد. جدم یک کودک سرراهی بود و شاید این اسم فامیل عجیب و غریب از همین مسأله ناشی می‌شود، انگار ما از آسمان آمده‌ایم. چند سال پیش دوست پژوهشگری در کتابخانه مرکزی واتیکان به لیست بالابندی از کودکان خیابانی عصر پدر بزرگم دست یافته بود. کشیش‌های مدرسه، کودکان یتیم را کودکان آسمانی نامیده بودند و احتمالاً جد من هم از همان آسمان پایین افتاده بود! وی می‌افزاید: «سال‌ها پیش بعد از نوشتن اولین رمانم فامیل‌های بسیاری پیدا کردم که آنها هم مثل پدر و پدر بزرگم بی‌کس و کار بودند!»

اکو به عنوان استاد دانشگاه بولونیای ایتالیا، امروزه به خاطر نظریاتش درباره تئوری‌های ادبی و زیبایی‌شناسی پیش از آنکه به عنوان یک داستان‌نویس مطرح باشد، به عنوان یک تئوریسین ادبی مشهور است. او در سال ۱۹۸۰ با انتشار کتابی به نام «نام گل سرخ» که در سراسر دنیا بیش از ۱۰ میلیون نسخه فروش داشت، به عنوان نویسنده‌ای مشهور شناخته شد. این رمان مجموعه‌ای از بحث‌های فلسفی و گفت‌وگوهای علمی را در قالبی پلیسی و در فضای قرن چهاردهم ایتالیا به نمایش می‌گذارد. او در سال ۱۹۵۹ هم کتاب دومش را روانه بازار نشر کرد و هم شغلش را از دست داد اما کتابش به نام گسترش زیبایی‌شناسی سده‌های میانه نام اکو را به عنوان یکی از مهم‌ترین اندیشمندان در عرصه مباحث نظری سده‌های میانه تثبیت کرد.

تقاضاهای روزافزون برای سخنرانی و تدریس نگذاشت امبرتو از بابت از دست دادن شغل ناراحتی به خود راه دهد؛ ضمن آنکه وی در سال ۱۹۵۹ به سمت دبیر ارشد بخش ادبیات غیرداستانی در نشریه کازا ادیتریچه بومیانی میلان برگزیده شد که تا سال ۱۹۷۵ در این شغل ماند. اکو همچنین در همان سال به همکاری با نشریه ایل وری پرداخت و ستونی ماهانه با نام کوتاه‌ترین یادداشت‌ها را انداخت. ستون اکو در اوایل از نظر سبک و سیاق نوشتاری به قلم رولان بارت در کتاب اسطوره‌شناسی‌ها شباهت داشت، ولی وی به محض دیدن کتاب بارت، نوع نوشتار خود را - به دور از هرگونه قصد تحقیر یا اهانت - تغییر داد و شیوه تقلید و هزل ادبی را در پیش گرفت. بسیاری از آن نوشته‌ها بعدها در کتابی به نام «غلط خوانی‌ها» گردآوری شد. اکو در طول این سال‌ها با جدیت تمام آرای خود را در مورد متن گشوده و باز و نشانه‌شناسی و وسعت بخشید، مقالاتی

متعدد در این زمینه نوشت و در سال ۱۹۶۲ اثری با عنوان «آثر گشوده» به چاپ رساند. وی در سپتامبر همان سال با زانته رامگه - که آلمانی و مدرس هنر بود - ازدواج کرد. اکو در سال ۱۹۶۷ با عنوان «پروفیسور نشانه‌شناس در دانشگاه پلپلی تکنیک به میلان» مراجعت کرد و در همان سال کتاب «نوشته‌های جویس: از مقاله تا فینگانزویک» را منتشر کرد. او در میلان نظریاتش را در خصوص نشانه‌شناسی سرو سامان داد و در سال ۱۹۶۸ اولین متن تخصصی‌اش را در این زمینه تحت عنوان «ساختار غایب» به دست چاپ سپرد. این کتاب بعدها در سال ۱۹۷۶ به طور کامل بازنگری و اصلاح شد و با نام «نظریه نشانه‌شناسی» در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفت. پس از این کتاب، مطالعات اکو رنگی دیگر به خود گرفت و مباحث مربوط به حوزه‌های عمومی و همگانی نظیر ادبیات و مؤلفه‌های فرهنگی را با علاقه‌مندی دنبال کرد. او در سال ۱۹۷۱ به عنوان اولین استاد حوزه نشانه‌شناسی در بولونیا (قدیمی‌ترین دانشگاه اروپا) به کار پرداخت.

اکو اعتقاد دارد باید به محدودیت‌های درونی متن احترام گذاشت و آدم نمی‌تواند هر چه می‌خواهد درباره یک متن بگوید. او معتقد است: «در جهان چیزی وجود ندارد که به خودی خود یک نشانه نباشد.» و در جهانی که این گونه می‌بیند، طبعاً همه چیز می‌تواند به نشانه تبدیل شود.

آونگ (۱۹۸۸) نام دومین رمان اکو است که خیلی زود نگاه‌ها را به خود معطوف کرد و جای پای اکو را در میان رمان‌نویسان برجسته جهان محکم کرد. پس از آن وی اعلام کرد که قصد ندارد رمان دیگری خلق کند؛ ولی چند سال بعد زمانی با نام «جزیره روز قبل» به چاپ رساند که بر مبنای عقیده‌اش در مورد نوشتن از طبیعت در قالب داستانی از مفاهیم شکل گرفته بود. وی در سال‌های بعد نیز دو رمان دیگر تحت عنوان «بائودولینو» (۲۰۰۰) و «شعله اسرارآمیز ملکه لوآنا» (۲۰۰۵) منتشر کرد. از دیگر آثار او در عرصه نظری و علمی نیز می‌توان به «نشانه‌شناسی و فلسفه زبان»، «نقش خواننده»، «هنر زیبایی‌شناسی سده‌های میانه»، «مرزهای تاویل»، «نش گام در جنگل داستان»، «درباره زیبایی» و «درباره ادبیات» اشاره کرد.

دنیای اکو به عنوان یک نویسنده، پر از داستان است ولی کسی باید به آنها شکل ببخشد. در این هنگام است که نویسنده به کسی تبدیل می‌شود که به وسیله این عناصر درهم ریخته یک زندگی را

بازسازی می‌کند. اکو در نقش چنین نویسنده‌ای، متن کاملی پیش روندارد. او مجموعه‌ای از اطلاعات را دارد که به او امکان خلق متن را می‌بخشد.

امبرتو اکو هیچ‌گونه اعتقادی به نگاه پست مدرنیستی ندارد. او در این مورد می‌گوید: «برداشت‌های متفاوت از متن گاهی وقت‌ها احترام نویسنده را خدشه دار می‌کند. شاید نتوان دقیقاً تعیین کرد که کدام برداشت از دیگری درست‌تر است. اما می‌توان با کمرنگ کردن نگاه سلیقه‌ای برخی از برداشت‌ها را درست‌تر انگاشت. همه اینها در نهایت یک نظر شخصی است علیه ساختار شکنی. من با تکیه به همین نگاه هیچ وقت به استقبال برداشت‌های دانشجویانی که مشتاق بودند با من وارد بحث شوند نرفته‌ام. اما در عین حال همیشه موقع نوشتن مخاطبی را در نظر دارم و انگار همیشه وقتی دست به قلم می‌برم، وارد یک دیالوگ طولانی می‌شوم.»

در حال حاضر امبرتو اکو اوقاتش را به دو بخش تقسیم کرده است: زندگی روزمره، اما مرفه در ویلایی تایتسانی و اقامتگاهی در میلان با ۳۰ هزار نسخه کتاب، وی یک پسر و دختر دارد، دوباره در دانشگاه بولونیا به کار مشغول شده و در آنجا پروژه تحقیقاتی‌اش را تحت عنوان «برنامه علوم ارتباطی» پیش می‌برد؛ ضمن آن که ستونی هفتگی در نشریه «لسپره سوهم» با عنوان «قوتی کبریت‌میزوامی» نویسد. شب‌ها تا دیر وقت کار می‌کند و به پذیرایی از مهمانان و یافتن محافل جدید دوستانه علاقه‌مند است. اکو که به حرکات تند و پرشور و در مواردی حتی فریاد زدن در حین بحث عادت دارد، خود را شخصیتی برخوردار از چند زمان می‌داند که فعالیت‌های مختلفی را همزمان آغاز و آنها را با همدیگر ادغام می‌کند تا ارتباطی درونی و مستمر میان آنها شکل بگیرد. او در این باره می‌گوید: «تنها وقتی می‌خواهم فهرستی از کارهای روزانه‌ام را تهیه کنم مخاطبی را برای خودم در نظر نمی‌گیرم، البته بعضی‌ها مثل وودی آلن از همین فهرست‌ها داستان‌هایی باورنکردنی خلق می‌کنند که خواندن دارد. هیچ چیزی نیست که نتواند به خودی خود یک نشانه باشد، حتی یک لیوان یا بطری. این روند را به راحتی از روی هر چیزی می‌توان دنبال کرد حتی با نگاه کردن به لیست خرید یک شخص تمام برنامه یک روز او برای شماروشن می‌شود. این نگاه‌را می‌توان به هر نوشته‌ای که تا امروز بی‌مصرف در گوشه‌ای افتاده است داشت و از آن به نتایج عجیب و شگفت‌آوری رسید.»

درباره اکو

امبرتو اکو متولد ۵ ژانویه ۱۹۳۲، نشانه‌شناس، فیلسوف، متخصص قرون وسطی، منتقد ادبی و رمان‌نویس ایتالیایی است. اکو پس از اخذ مدرک دکترای دانشگاه‌های تورینو، میلان، فلورانس، بولونیا و کالج دو فرانس تدریس کرده است.

امبرتو اکو بیشتر به رمان‌نویس معروف است در حالی که او در وهله اول یک نشانه‌شناس و فیلسوف دان است. اکو یکی از مهم‌ترین و پرکارترین اندیشمندان و روشنفکران دنیای معاصر است و جزو مهم‌ترین زبان‌شناسان و نشانه‌شناسان ساختارگرا قرار دارد. اکو در برابر بیش از ۴۰ کتاب علمی و صدها مقاله، تنها پنج رمان نوشته است. امبرتو اکو بیش از ۳۰ دکترای افتخاری دارد و مجموعه‌ای از جوایز ادبی و علمی را نیز در کارنامه هنری خود ذخیره کرده است.

داستان‌های مثلاً تاریخی

داستان‌سرایی با موضوع تاریخی در ادبیات جهان بی‌سابقه نیست. می‌توان داستان‌های فراوانی را در این قالب ساختاری در ادبیات جهان یافت که با شیوه‌های مختلف به بیان تاریخ پرداخته‌اند. برخی از این کتاب‌ها به استناد مسائل تاریخی نوشته شده‌اند و برخی دیگر با استناد به یکی از وقایع تاریخی و بسط خیالی آن پدید آمده‌اند. برخی از رمان‌ها نیز از این دو گرایش، راه میانه را برمی‌گزینند؛ یعنی با آن که با استناد به مسائل تاریخی نوشته شده‌اند. و از این حیث نمی‌توان اشکالی به آن روا داشت. و از سویی این روایت تاریخی را به شکلی داستانی (دراماتیک شده) ارائه می‌کنند. رمان بائودولینو راهی متفاوت را پیش می‌گیرد. امبرتو اکو که خود به عنوان زبان‌شناس و نشانه‌شناس، مطرح است در این رمان قهرمان‌های خود را به دل یک ماجرای تاریخی می‌برد و با استفاده از شگردهایی قصد دارد به واقع‌نمایی بپردازد. شگرد او در این رمان بیش از هر چیز بر آن استوار است که با استفاده از ترفندهایی، شیوه روایی را واقعی جلوه دهد؛ گویی در حال خواندن داستانی از قرن دوازدهم میلادی باشیم یا بخواهیم دست‌نوشته‌های یکی از شخصیت‌های آن روزگار را بخوانیم. او حتی از کلمات را نیز نادرست درج می‌کند.

رمان بائودولینو در قرون وسطی اروپا رخ می‌دهد و تسلط اکو به تاریخ سبب شده تا اشارات تاریخی و افسانه‌های مطرح شده در آن دوره، رمان را سرشار و غنی کند. این دوره تاریخی مقارن با جنگ‌های صلیبی است. چنانچه روایت‌های تاریخی موجود و همچنین رمان امبرتو اکو بر آن اشاره دارد. اروپاییان در جنگ با مسلمانان شکست سختی خوردند و علاوه بر آن، نامی از نیکی و رادمدی مسلمانان در کشورهای غربی به جاماند. روایت اکو در این رمان با آن که از دریچه دید مردی است که بی‌سوادی‌اش در همه‌جای رمان به چشم می‌خورد، اما روایتی شاعرانه و جذاب است و برای رسیدن به این مهم، متون زیادی را وارد روایت می‌کند. در ناها موقع مهاجرت بی‌آن که هنر نوشتن بلد باشند در آسمان شکل حرف‌ها را می‌سازند. این‌نامه‌از کشیشی حرف می‌زند که دروغ می‌گوید. با این همه از یک قلمرو واقعی حرف می‌زند که بنا به روایت‌هایی که خواننده‌ام، همان قلمرو فرمانروای هنرهاست.

رمان بائودولینو در سال ۲۰۰۰ میلادی به چاپ رسیده و چنانچه مترجم کتاب در مقدمه آورده، ترجمه این کتاب را از روی برگردان انگلیسی ویلیام ویور انجام داده است. مترجم برای برگردان این کتاب با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو بوده است و اصطلاحات و عبارات لاتین، به طور حتم او را با دشواری‌های فراوانی روبه‌رو کرده است. او برای برگردان برخی از عبارات و واژه‌ها که برخاسته از فرهنگ اسطوره‌هاست از تشابه‌های فرهنگی در این عرصه سود جسته است و در موارد دیگر نیز با استفاده از فرهنگ‌های مختلف، نزدیک‌ترین معادل‌ها را به زبان فارسی برگزیده است. او از بازی داستان و واقعیت تاریخی در رمان یاد می‌کند و می‌نویسد: «پانویس برای حقایق ثبت شده تاریخی در مرز آشفته تاریخ (history) و داستان (story) ثمری جز این ندارد که خواننده را از لذت خواندن متون محروم کند؛ متونی که در جای‌جای آن اشارات تاریخی و واقعی بسیار مسطور است.»

بائودولینو توسط انتشارات روزنه در شمارگان دو هزار نسخه به تازگی وارد بازار کتاب شده است.

تفسیر ترکیبی قرآن

حجت الاسلام محمد حسین محمدی: قرآن پژوه

کتاب تاریخ قرآن به تازگی برای تدریس در مدرسه عالی امام خمینی (ره) از سوی انتشارات جامعه المصطفی العالمیه روانه بازار شده است. این روزها دو کتاب دیگر نیز از سوی همین انتشارات در دست چاپ دارم.

در کتاب نخست که در برنامه تفسیر ترکیبی^۱ نام دارد تفسیر سوره بقره در قالب ۵۰ درس برای دانشجویان مقطع کارشناسی رشته تفسیر و علوم قرآنی ارائه شده است. هدف از تالیف این کتاب آشنایی دانشجویان با پیام آیات سوره بقره است که به همین منظور در ذیل هر آیه از این سوره نکات و پیام‌های مرتبط را نیز گنجانده‌ام.

تفسیر موضوعی^۲ عنوان کتاب دیگر است که در ۱۶ درس برای دانشجویان رشته تفسیر و علوم قرآنی ارائه شده است و به موضوع نبوت و امامت در قرآن می‌پردازد که جلدهای پیشین این مجموعه به موضوع توحید و خداشناسی اشاره داشتند.

از ویژگی‌های هر دو کتاب مذکور این است که در پایان هر درس منابعی برای تحقیق دانشجویان ارائه شده است تا ضمن آشنایی آنان با منابع دیگر، زمینه تحقیق و پژوهش‌های بیشتر قرآنی در بین دانشجویان فراهم شود. علاوه بر این در پایان دروس ارائه شده، سوالاتی نیز مطرح شده است.

در محضر اشک

دکتر غلامعلی رجایی: مورخ و شاعر

انتشارات فقه قم در تدارک است تا کتاب «در محضر اشک» مرا طی ماه‌های نه چندان دور روانه بازار کند. این کتاب که دفتر یازدهم اشعار آیینی مرا دربرمی‌گیرد مشتمل بر بیش از ۱۰۰ قطعه شعر با مضمون عاشورا در قالب‌های غزل، قصیده، مثنوی و نوحه است که بیشتر بر بعد عرفانی و مستندات تاریخی واقعه عاشورا تاکید دارد و بعضاً موضوع اهل بیت (ع) را نیز شامل می‌شود.

در عین حال در حال حاضر مشغول تالیف خاطرات جنگ هستم که نانوشته‌هایم از جنگ را شامل می‌شود و اغلب خاطراتی که از جنگ دارم یا از افراد معتمد شنیدم را دربرمی‌گیرد. به احتمال قوی این کتاب طی ماه‌های نه چندان دور از سوی نشر صریح روانه بازار خواهد شد. تالیف جلد سوم کتاب لحظه‌های آسمانی^۳ دربرگیرنده خاطرات کرامت‌گونه شهدا عنوان کتاب دیگری است که فکر می‌کنم تا چند ماه آینده نگارش آن را به پایان برسانم. جلدهای اول و دوم این کتاب که پیش از این نوشته بودم هم اکنون با استقبال خوبی مواجه شده و به چاپ چهارم رسیده است.

جلد سوم کتاب لحظه‌های آسمانی^۴ نیز همچون دیگر جلدهای این کتاب از سوی نشر شاهد منتشر خواهد شد.

مهارت‌های زندگی

دکتر شهربانو قهاری: روان‌شناس

زندگی بدون سیگار^۵ عنوان کتابی است که نشر قطره در تدارک است تا آن را طی ماه‌های نه چندان دور روانه بازار کند. در این کتاب که یک راهنمای عملی و گام‌به‌گام برای ترک سیگار به شمار می‌رود، بیشتر سعی کرده‌ام از روش‌های درمان غیر دارویی بهره ببرم. در عین حال کتاب مذکور به گونه‌ای تالیف شده که افراد سیگاری با مطالعه آن قادر به ترک سیگار از طریق آموختن تکنیک‌های روان‌شناسی خواهند شد.

کتاب دیگرم کودکان و بایلا^۶ نام دارد که در آینده‌ای نزدیک از

سوی نشر قطره به بازار عرضه می‌شود. این اثر مشتمل بر تکنیک‌هایی همچون بیان احساسات، استفاده از نقاشی برای کودکان و... است که آموزش‌های لازم را به مادران و افرادی که با کودکان سانحه دیده ارتباط دارند می‌آموزند تا از این طریق افکار و تصاویر مزاحم در ذهن آنها پاک شود. استرس و علل آن و اختلال فشار روانی از مباحثی است که در این کتاب بدان پرداخته می‌شود.

از آنجا که بیشتر کتاب‌هایی که تاکنون تالیف کرده‌ام جنبه عمومی دارد، سعی کردم در آنها از زبانی ساده بهره بگیرم.

افسردگی^۷ عنوان کتاب دیگر است که آن هم به وسیله نشر قطره روانه بازار خواهد شد و به مباحثی چون اختلال افسردگی، انواع افسردگی و علل پیدایش آن، علائم و نشانه‌ها و روش‌های درمان افسردگی می‌پردازد.

نشر دانژه نیز این روزها در تدارک است تا کتابی از مرا تحت عنوان آموزش مهارت‌های زندگی برای زنانی قربانی خشونت^۸ در دو مجلد روانه بازار کند که جلد اول آن به زبان قربانی خشونت می‌پردازد و جلد دوم نیز به پزشکان مرتبط با چنین زنانی اختصاص دارد. آموزش مهارت کنترل خشم، حل تعارض، حل مسئله، مهارت قاطعیت و... از مباحثی است که در این کتاب شرح داده می‌شود.

قصه‌های طنز ترکیه

ناصر فیض: طنزپرداز

انتشارات تکا در تدارک است تا این روزها کتاب گناه اول^۹ مرا که حجمی حدود ۳۴۰ صفحه را دربرمی‌گیرد روانه بازار کند. این کتاب، مجموعه‌ای از شعرهای طنز و جدی من است که تعدادی ترانه نیز در آن گنجانده شده است و بخش عمده‌ای از آن را گزیده‌ای از آثار قبلی ام تشکیل می‌دهد و بخشی نیز به آثار چاپ نشده من اختصاص دارد. در واقع کتاب مذکور سیری از شعرهای ابتدایی مرا تاکنون دربرمی‌گیرد.

نزدیک‌ته‌خیار^{۱۰} عنوان کتاب دیگری از من است که انتشارات سوره مهر در آینده نزدیک آن را به بازار عرضه خواهد کرد. این کتاب گزیده‌ای از مجموعه شعر و نقدهای مرا تشکیل می‌دهد که بخش عمده‌ای از نقدهای آن را از نقدهایی که در گذشته در کتاب هفته می‌نوشتیم به صورت گزینش شده انتخاب کرده‌ام. این روزها در حال ترجمه مجموعه‌های پراکنده‌ای از قصه‌های کوتاه طنز آمیز ترکیه هستم و در صورتی که این مجموعه‌ها به تعداد قابل توجهی برسند، آنها را در قالب کتابی روانه بازار خواهم کرد.

رسانه‌های تازه

دکتر علی اصغر کیا: مدرس ارتباطات

انتشارات معین به تازگی کتاب رسانه‌های نوین^{۱۱} مرا به بازار عرضه کرده است. این کتاب که حجمی حدود ۸۰۰ صفحه را دربرمی‌گیرد ترجمه کتاب «new media» نوشته کریستوفر هارتر است که در ۱۲ فصل به معرفی رسانه‌های جدید از قبیل اینترنت، ماهواره و... پرداخته و مباحثی را نیز به وسایل ارتباط جمعی گذشته همچون رادیو، تلویزیون، مطبوعات و نشریات اختصاص داده است و مخاطب با مطالعه این کتاب با سیر تاریخی تحول رسانه‌ها از گذشته تا امروز آشنا خواهد شد. جامعه‌شناسی روزنامه‌نگاری^{۱۲} عنوان کتاب دیگری است که به احتمال قوی از سوی انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی روانه بازار می‌شود. این کتاب همان‌طور که از نامش پیداست به ارتباط جامعه‌شناسی و مسائل روزنامه‌نگاری در جهان پرداخته و تأثیرات عوامل مختلف از جمله جامعه و سیاست در روزنامه‌نگاری را مورد بررسی قرار می‌دهد.

پایان قاجاریه

حمیدرضا شاه‌آبادی: داستان‌نویس

چندی پیش آخرین مجلد از مجموعه ۹ جلدی داستان فکر ایرانی^{۱۳} با عنوان انقلاب مشروطه، پایان دوره قاجار^{۱۴} از سوی نشر

افق روانه بازار شد که مباحثی همچون فرهنگ و هنر و اوضاع اقتصادی و سیاسی دوران مشروطه را دربرمی‌گیرد.

این روزها نیز تدوین کتابی با عنوان «بره‌نشسته»^{۱۵} را به پایان برده‌ام که مشتمل بر ۱۰ داستان کوتاه برای بزرگسالان است و از خصوصیات این داستان‌ها، قرار گرفتن در فضای متفاوت و شکل‌گیری در قالب تازه‌ای است که کمتر به آن پرداخته شده است.

داستان‌ها در فضای تاریخی و ادبی در دوران معاصر هستند یا پل ارتباطی بین دوره‌های گذشته و امروز برقرار می‌کنند و برخی از شخصیت‌های آنها واقعی بوده و سیر زندگی‌شان مورد توجه

سودابه امینی

ناصر فیض

قرار گرفته است. کتاب «بره‌نشسته» به احتمال قوی از سوی نشر افق روانه بازار خواهد شد.

شعرخوانی در مدرسه

سودابه امینی، شاعر

پنجمین مجموعه شعرم تحت عنوان «سبب حوا»^{۱۶} به تازگی از سوی انتشارات هنر رسانه اردیبهشت روانه بازار شده است.

انتشارات لوح زرین نیز در تدارک است تا طی ماه‌های نه چندان دور کتاب «راهنمای شعرخوانی»^{۱۷} مرا به بازار عرضه کند. این کتاب راهنمایی برای معلمان و مربیان مدارس جهت گسترش و رشد شعرخوانی کودکان و نوجوانان است که من در آن پیشنهادهایی را به وزارت آموزش و پرورش برای تدوین و آماده‌سازی کتاب‌های خاص و لوح‌های فشرده با صدای شاعران و در نظر گرفتن زنگ شعرخوانی در مدارس ارائه کردم که هدف از تدوین کتاب، ضرورت شعرخوانی و تأثیرات آن بر کودک و نوجوان است.

بخش نخست کتاب «راهنمای شعرخوانی» مباحث تئوریک و تأثیرات شعرخوانی از جمله کار خلاق با شعر، پرورش عواطف، رشد دینی و مذهبی از طریق شعرخوانی، پرورش تفکر و گسترش گنجینه لغات را دربرمی‌گیرد و بخش دوم کتاب هم به روش‌های عملی کاربرد شعر و تبیین این روش‌ها برای معلمان و مربیان و راهکارهای شعرخوانی اختصاص دارد. این کتاب با مقدمه‌ای از جواد محقق منتشر می‌شود.

پیش از این کتابی با عنوان «در مسیر آفرینش»^{۱۸} برای معلمان نوشته بودم که به روش‌های کار خلاق برای کلاس‌های ادبی پرداخته و از سوی انتشارات لوح زرین روانه بازار شده بود.

فرصت‌ها و تهدیدهای دانایی

دکتر فرشاد مومنی، اقتصاددان

این روزها تالیف کتاب انقلاب دانایی و ملاحظات جدید در سیاست‌گذاری توسعه ملی^{۱۹} را به پایان رسانده‌ام و به احتمال قوی این کتاب توسط انتشارات موسسه دین و اقتصاد روانه بازار خواهد شد.

بخشی از این کتاب مباحث مطرح شده در داستان انقلاب دانایی را دربرمی‌گیرد که برخی آن را یک فرصت طلایی برای توسعه میان‌بر تلقی کرده‌اند و در کتاب مذکور روند تأثیرگذار انقلاب دانایی در تسهیل توسعه یا به عنوان یک عامل تهدیدکننده در توسعه نیافتگی شرح داده شده است.

فرصت‌ها و تهدیدهای ناشی از انقلاب دانایی، توسعه روستایی و کشاورزی در عصر دانایی، آثار اقتصادی و اجتماعی انقلاب دانایی، دشواری‌ها و چالش‌های موجود در نظام تولید علم ایران و نسبت آن با انقلاب دانایی از مباحثی است که در این کتاب بدان پرداخته می‌شود و حجمی حدود ۱۵۰ هزار صفحه را دربرمی‌گیرد.

کتاب دیگرم که تالیف آن خاتمه یافته و در حال بازنگری‌اش هستم به معرفی اندیشه نهادگرایی و روش تحلیل نهادی و استفاده از این رویکرد برای فهم مسائل توسعه‌یافتگی و توسعه نیافتگی می‌پردازد که به احتمال قوی عنوان این کتاب را «نهادگرایی، جهانی‌شدن اقتصاد و توسعه ملی»^{۲۰} خواهم گذاشت.